

TOVARNA ZLATOROG MARIBOR

FOX pasta za čiščenje
NAJBOLJŠE ČISTILO ZA VAŠO OBUTEV

Štev. 49
Leto III.

AT T

TEDENSKA TRIBUNA

20 din

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROCIJ POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

SREDI BELEGA DNEVA V ZATEMNJENEM VLAKU

SEIS - STOP! - PORKKALA!

ZAČELO SE JE EVAKUIRANJE SOVJETSKE VOJSKE

Turku, konec novembra
Odpeljal sem se s popoldanskim vlakom. Bil je turoben jesenski dan in iz nizkih oblakov je pršelo, kakor že nekaj dni. Tračnice in peronski hodniki so se svetilkali od jesenske vlage. Bilo je toliko prijetneje, ker je kompozicija že stala naréd, pripravljena na petem tiru.

Bila je to kompozicija kakor toliko drugih. Poštni in službeni voz, jedilni voz in nekaj udobnih potniških vagonov. In spredaj zaprežena nizka lokomotiva z zelenkasto pobarvanim parnim kotlom. Skratka, čisto navadna kompozicija, s to posebnostjo, da sta si na tenderju lokomotive delila prostor kup premoja in precejšnja skladišča debelih brezovih polen.

A že eno, še večjo posebnost je vlak imel. Ob belem dnevu so bile vse luči po vozovih



FINSKI PATRULJNI ČOLNI SKRBIJO ZA TO, DA NE MORE NIKČE PRODRITI V PREPOVEDANE VODE

prilgane, vsa okna na levi, južni strani kompozicije pa so bila zatemnjena. Zakrita s pločevinastimi ploščami, ker edina proga, ki povezuje Helsinki in Turku pelje čez ozemlje, ki je finsko, a vendar ni njeno. Čez ozemlje Pörkkale. Čez tisto področje, zaradi katerega je maršal Mannerheim svoj čas, takoj po

vojni, želel in nekajkrat predlagal, da bi glavno mesto Finske premestili iz Helsinkov v Turku.

Vlak je odpeljal točno ob 13.40. Dobro pol ure je lokomotiva z zelenkastim trebuhom in brezovimi poleni na tenderju vlekla kompozicijo mimo skrbno obdelanih polj, parobkov gozdov, mimo čednih lesenih hiš in blatnih cest, mimo tega, kar se je videlo na desni strani. Nato je stroj sopihajoč obstal. Komaj sem še utegnil prebrati na-



PREBIVALCI, KI SO OB PRIHODU RUSOV ZAPUSTILI PORKKALO. NESTRPNO PRIČAKUJEJO DNEVA, KO SE BODO LAHKO VERNILI STARA ZENICA SE OD ČASA DO ČASA PREPRICA, ČE SE FINSKE ZASTAVE, KI JO JE PRINESLA S SEBOJ, NISO LOTILI MOLJI

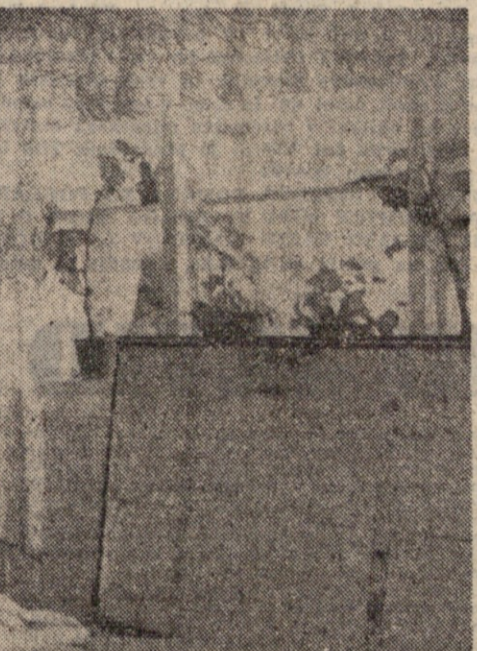
pis na tabli ob progi: Kauklaiti — Kōklaks. Potem so se z ropotom spustile pločevinaste plošče tudi na desni strani vagonov. Ura je kazala 14.17.

Nekaj potnikov je skomignilo s rameni, se umaknilo s hodnikov voza in posloilo nazaj v kupeje. Le mlad finski častnik z bleščočimi škornji je še nekaj časa pohajkoval, kakor da bi hotel nečemu kljubovati. A se je tudi on umaknil.

V kupejih prilgane luči so prišle sedaj še bolj do veljave. Še bolj kot poprej so osvetljevale rdeče drke na kartonasti podlagi, ki so v vsakem oddelku, na finskem in švedskem jeziku posebej opozarjale:

»MED VOŽNJO SKOZI PODROČJE PORKKALE JE NAJSTROŽE PREPOVEDANO POSTAJATI NA PLOŠČADI VAGONA, KAKOR TUDI NA KATERI KOLI NAČIN POSKUŠATI POŠKODOVATI TEREN IZ VLAKA.«

Prišli smo torej do ozemlja finske Pörkkale. Prispeli smo do področja, ki je bilo leta 1944 za 50 let dano v najem Sovjetski zvezi. Bili smo pri vratih močnega vojaškega in pomorskega oporišča Sovjetske zveze. In kot pri vseh vojaških oporiščih nimajo nepokli-



PODROČJE PORKKALE JE SAMO 20 KM ODDALJENO OD HELSINKOV



PODROČJE PORKKALE JE SAMO 20 KM ODDALJENO OD HELSINKOV

cane oči — pa čeprav samo skozi okno bežega vlaka — tudi pri tem prav nič iskati.

V Helsinkih so tiste dni vrtili — morda pa še vedno vrtili — zelo star film. Enajst let star trak o 380 km² obsežnem ozemlju, odkoder so pred enajstimi leti evakuirali vseh 7272 prebivalcev. Film o evakuaciji v 10 dneh. Na platnu: prostovolci, ki so prišli pomagati, čolniki na morju, napolnjeni s imovino ribičev, kamioni s pohištvo, vozovi s senom in pravkar pobranimi poljskimi pridelki, postavljanje na pokopališčih... In končno postavljanje ramp čez ceste ter napisi:

SEIS — STOP! PODROČJE PORKKALE!

Videl sem je slike na platnu. Razlaga mi je ostala nerazumljiva. Izmed vseh melodčnih finskih besedi, prihajajočih iz zvočnika, sem razumel samo eno. Vedno ponavljajoče se besedo, ki se mi je na trenutke zdela kot kile: Pörkkala. Razlage res nisem razumel, a vendarle se mi zdi, da sem v tiste pol ure doumel, kaj je za Finsko pomenila izguba Pörkkale...

Ob 14.22 smo krenili s postaje Kauklaiti-Kōklaks. Kratak žvižg zelenkaste lokomotive z belimi brezovimi poleni na tenderju je sedaj zamenjal dolg, zategel, ladijski sireni podoben pisk. Skozi zatemnjena okna se ni ukradel niti še tako skromen žarek svetlobe.

Tako je bilo debelo uro. Dobro uro je trajalo vse: pogost, ladijski sireni podoben pisk, ki kot da bi opozarjal na nenehno trdo zaprite oči kompozicije.

Ob 15.30 smo se znova ustavili. Na beli tabli ob progi je pisalo Tähietä-Täktör, ko so na levi in desni znova zaropotalo pločevinaste plošče. Toda tokrat kvišku. In spet je bilo vse kot poprej. Namesto velike lokomotive z znakom ZSSR, ki je odbrzela mimo nas, se je zopet vpregla tista z brezovimi poleni; namesto zateglega piska se je spet zaslišal kratak žvižg. Kratak žvižg, požvižgavanje, ki nas je spremljalo vse do večera, do pristanišča Turku.

To je opis poti čez Pörkkalo. Vendar, ta opis je zastarel. Reportaža o prilganih lučeh in spuščeni zavesah ni več aktualna. Kajti



Sredi meseca decembra bo v ljubljanski Operi premiera »Figarove svatbe«. Vlogo Kerubina bo pela Zlata Gašperšič, naša dobra znanka iz radijskih prenosov.

V Moskvi so sklenili, naj se po enajstih letih Pörkkala vrne k Finski.

Nekaj dni pred odhodom sem se hotel izogniti prilganih lučeh in zastrtim oknom. Želel sem videti Pörkkalo. Zato sem povprašal na sovjetskem veleposlaništvu v Helsinkih, če bi to bilo možno. Mislim, da bo mogoče, saj je evakuacija že v polnem teku. Čez štirindvajset ur so mi v polnem odgovorili, da je pač evakuacija v polnem teku in da je zato nemogoče. »NELJZA«.

Nič hudega, kljub temu, reportaža je neaktualna. Aktualna reportaža bi morala nositi naslov:

»ZADNJI LAK IZ PORKKALE V SOVJETSKO ZVEZO JE KRENIL...«

Prepričan sem, da bo že čez nekaj dni ta ali oni finski časopis objavil reportažo pod tem naslovom.

D. BENKO

NEMCI SE POROČAJO CIVILNO

V Zahodni Nemčiji je že 80 let v veljavi zakon, po katerem ne sme biti sklenjena cerkvena poroka, če ni bila že prej sklenjena civilna. V nadškofiji Passau pa se je v zadnjih mesecih dogajalo, da so razni duhovniki cerkveno poročali ljudi, ki civilno še niso bili poročeni. Zaradi te kršitve starega zakona je v Bundestagu protestirala socialno-demokratska opozicija in zvezni notranji minister dr. Schröder je zdaj izjavil, da takih kršitev zakona odslej ne bo več in da je baje tudi nadškofija v Passau dobila iz Vatikana naročilo, naj njeni organi v vsakem oziru upoštevajo državni zakon o prvenstvu civilnih porok.

KITAJSKI UMETNIKI GOSTJE NAŠEGA PODJETJA

RAZGOVOR V UREDNIŠTVU
»SLOVENSKEGA POROČEVALCA«



V sredo dopoldne so bili kitajski umetniki, člani klasičnega gledališča, ki gostujejo v Ljubljani, gostje časopisnega založniškega podjetja »Slovenski poročevalec«, kjer so na tiskovni konferenci z veseljem odgovarjali na mnoga zastavljena vprašanja. Zadovoljni s svojim izredno uspešnim gostovanjem po vsej Evropi — kjer sta jim izražala zahodni in vzhodni svet enako občudovanje — so posebej poudarjali prisrčnost sprejemov v Beogradu, Sarajevu, Zagrebu in v naši Ljubljani, kjer se počutijo kot doma. »Vaša skupina 'Kolo' je ob svojem gostovanju pri nas navdušila kitajsko občinstvo,« je ob koncu rekel gospod Chao-Feng, uredniški direktor skupine, »in upam, da tudi mi nismo slabo igrali. V obeh primerih pa je največji uspeh v neposrednem stiku, v prijateljstvu, ki smo ga zdaj osebno sklenili.«

Ker že imamo angleške in ruske prevode nekaterih naših gledaliških del, ki bi prišla v poštev za evropsko občinstvo, smo sklenili, da jih bomo preko našega poslaštva v kratkem posredovali tudi vašim gledališčem. »Ohridska legenda«, ki smo jo videli v Beogradu, je bila izvajana z viharim temperamentom. Jugoslovani morajo z njo čimprej gostovati pri nas. In prav tako nas je navdušila izvedba »Kotanje« v Sarajevu,« je izjavil vodja skupine g. Chao-Feng.

Razgovor je zajel tudi bistvene probleme kitajske gledališke umetnosti. Kitajski umetniki so nam govorili o svojih igralskih solah in trdem dolgoletnem študiju, o uprizarjanju klasičnih del in uvajanju sodobne zahodne drame, o načinu, kako so za svoje enoletno gostovanje v Evropi zaradi lažjega razumevanja zgolj fragmentarno obdelali klasična dela, in nam omenili motive sodobne izvirne kitajske dramatike, ki jih barva življenje junakov iz borbe za neodvisnost, življenje kmetov in delavcev ter ideološko reformo intelektualcev.

Ob koncu tega prijetnega srečanja med našimi novinarji in kitajskimi umetniki so nas presenetili z domisljico: pripeli so nam značke, ki združujejo kitajsko-jugoslovansko zastavo in s tem priporočajo o njihovih prijateljskih čustvih.

SOBOTA - NEVAREN DAN!

ZRTVE IN KRIVCI PROMETNIH NESREČ

Ob sobotah je v oddelku za prometne nesreče najbolj živahno. Telefon zvoni neprestano in s vseh koncev prihajajo razburjena poročila. Tovorni avto je trčil ob motorno kolo.

Osební avto je do smrti povezal neprevidnega pešca.

Nekje dala zmedo vprežne vozilo s vinjenim voznikom.

Ljudje radovedno zro za motorizirano »letečo milico«, ki patrolirajo po cestah, preplašeno se umikajo pred neumornim zavijanjem sirene na črnem avto-



Uvarji voznega prometa na naših cestah. — Leteča milica v akciji. — Pretrpljen pogled na konec ravninske vožnje.

mobilu Ljudske milice, ko drvi na kraj nesreče, da bi komisija takoj, še preden se zabriše sledovi, ugotovila vzroke in krivce karambola.

Vsega tega je v soboto največ, kajti sobota je — kar se prometnih nesreč tiče — najbolj nevaren dan v tednu. 8 113 nesrečami, ki so jih zabeležili do dne 1. oktobra, je na prvem mestu.

Piše Vojko Bercko

To je povsem razumljivo, kajti tega dne smo bolj veseli, zato pa tudi za spoznanje bolj neprevidni.

V ostalih dnevih se je pripetilo neprimerno manj nesreč: ob ponedeljkih 78, ob torkih 73, ob sredo 74, ob četrkih 69, ob petkih 61 in ob nedeljah 68.

KO SE VRACAMO Z DELA

Zanimivi so podatki o tem, ob kateri uri je največ prometnih nesreč. Statistika pravi, da je bilo največ nesreč opoldne med 12. in 14. uro in sicer med 18. in 20. uro. Najmanj pa jih je

bilo med 4. in 6. uro jutraj.

V popoldnevih je bilo povprečno več nesreč kot v dopoldanskem času.

VRSTE NESREČ

Kakšne nesreče so najbolj pogoste?

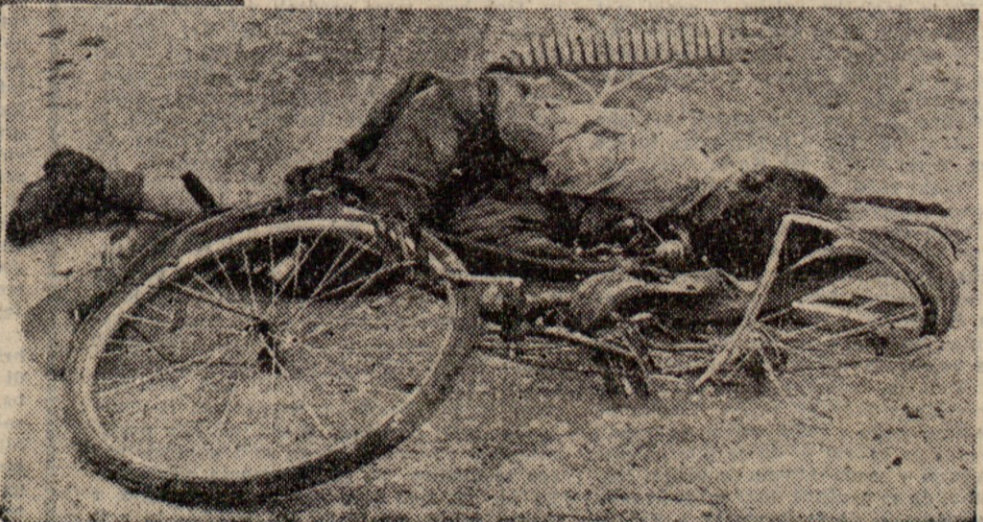
Na območju okraja Ljubljane je bilo letos že 151 trčenj dveh motornih vozil, 26 trčenj motornega vozila z vprežnimi vozili, 126 trčenj motornega vozila s kolesarji, 72 trčenj motornega vozila s kakšnim drugim objektom, 77-krat so bili povozeni pešci, 4-krat je prišlo do trčenja z železnico, drugih primerov pa je 44.

ZRTVE IN MATERIALNA ŠKODA

Pri teh nesrečah je izgubilo življenje 6 pešcev, 8 kolesarjev, 1 motorist, 4 šoferji, 1 voznik vprežnega voza in 2 potnika v avtomobilu.

Poškodovanih pa je bilo 240 osebnih avtomobilov, 237 tovornih, 20 avtobusov, 4 trolejbusi, 64 tramvajev, 70 motornih koles, 191 dvokoles itd.

(Nadaljevanje na 4. strani)



Pravica brez tehnic

Cim bolj se odmakajo spomini na zadnjo vojno, toliko bolj dvigajo glave najrazličnejši italijanski reakcionarni in fašistični elementi, ki zkorščajo sedanjo »konjunkturo«, da bi pod plaščem »pravice« in »prav« uveljavili svoje politične koncepcije. V Italiji gre v bistvu za »revanšo«, za povračilo, skratka za obračun proti tistim političnim silam, ki so pomagale, da je bil poražen italijanski fašizem. Od vseh koncev Italije prihajajo poročila, kako začnajo sodne obravnave proti bivšim partizanom. V sklopu te »protipartizanske« gonje spadajo tudi sedanji proces v Vidmu pa tudi obravnava, ki jo pripravljajo »sodniki« proti 51 pripadnikom nekdanje »Beneške čete«.

Po končani vojni pa so bili seveda glavni junaki ne partizani, temveč Osopečni s svojimi palaplojimi rutami. Niso mogli pozabiti strahu, ki so ga užili pred partizani med vojno in so skozi tri prva povojna leta divjali s trikolornističnimi krdači pod vodstvom italijanskih oficirjev po Beneški Sloveniji. Rdeči petelin se je usedel na marsikatero streho slovenskih partizanov in več je bilo v povojnih letih beguncev v Čedadu in Kobarižu pred ofirsko samopasnostjo kot pa v času najhujših bojev med vojno.

Po končani strahovladni trikolornosti so začeli z organizacijo ogromnega protipartizanskega procesa. Zbirali so priče med vso fašistično peno, ki se je nabrala po vseh Beneške Slovenije. Karabinjerski maršali in brigadirji so zaslišali na stotine prič in popisali s svojo značilno drobno karabinjersko pisavo tone papirja. Pod glavno komando videmskega državnega pravdnika dr. Franca so skuhalo znamenito pravišniško čobodro, obtožnico proti 51 pripadnikom »Beneške čete«. Obtoževali so jih vsega tistega, kar so delali in morali delati vsi partizani vseh evropskih držav, če so hoteli biti res borci proti fašizmu. Videmski sodni gospodje so dvignili svoj obtožujoči prst proti 51 kmetom, delavcem in brezposelnim, da tudi brezposelnim, ker je to glavni poklic Beneške Slovenije, češ da so uničevali občinske, davčne in druge urade, da so novični nove partizane po Beneški Sloveniji, da so nabirali hrano za svoje oddelke, da so preganjali vohune in jim sodili zaradi vseh nešteti partizanov, ki ležejo po vohunski krivdi pod zeleno ruho Beneške Slovenije.

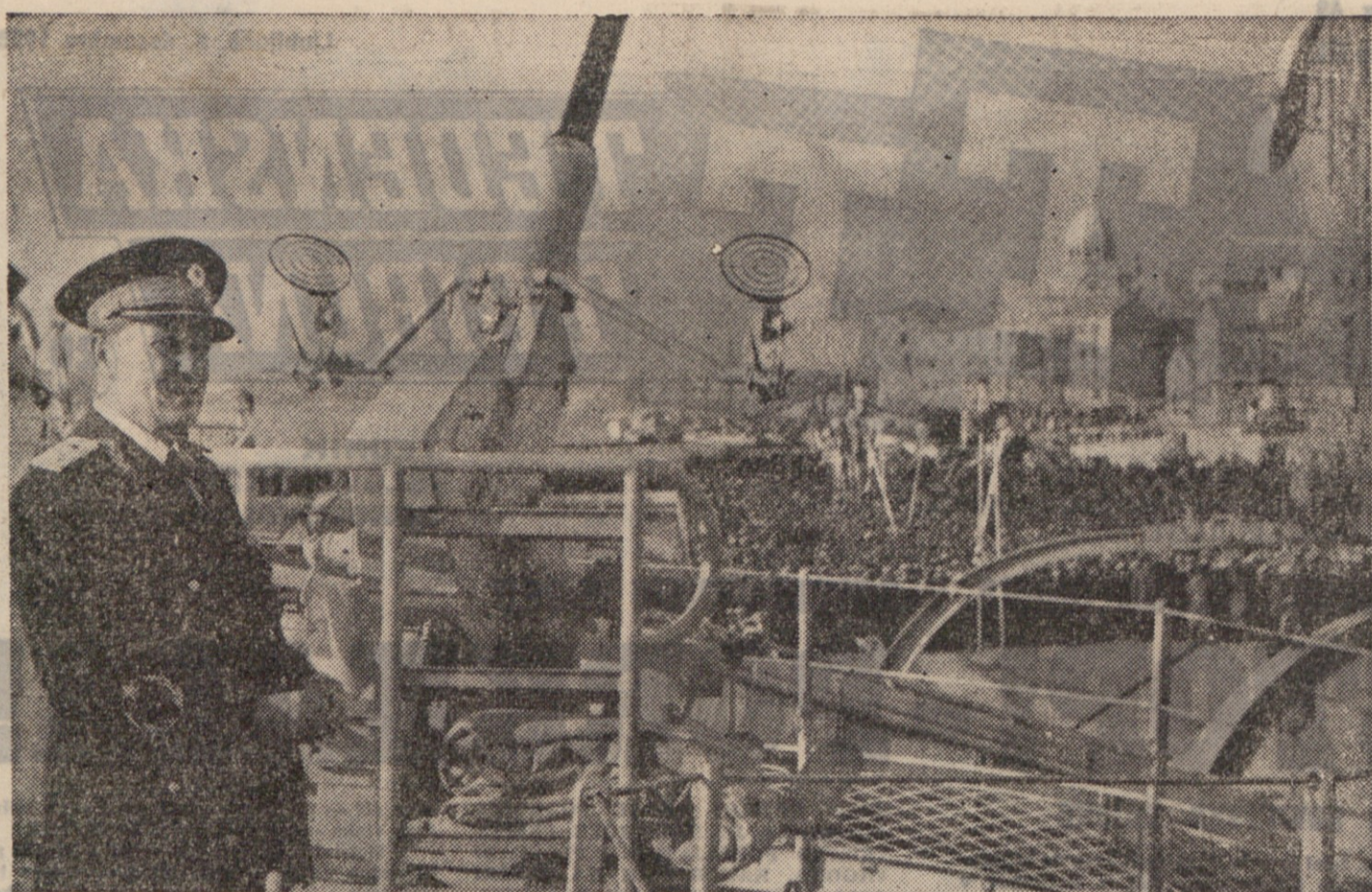
Vse to so delali vsi partizani in ne samo tisti iz Beneške Slovenije, toda nje obtožujejo še nekaj več: da niso n. pr. nekemu italijanskemu veleposelniku L. 1944, v času najhujših bojev plačevali kot kmetijski najemniki svoje polovine, da namreč niso odvajali jajc, kur, kopunov, sira, koruze in druga svojem gospodarju. Res strašni zločini so bili ti partizani iz Beneške Slovenije! Niso zagrešili samo tega, še več: zdravniku Trainitiču so pretli, da mora sam hoditi po mleko in ga kupovati pri tistih, ki jih oni za to določijo. Najhujši zločin so pa po pričevanju neke mlade italijanske učiteljice zagrešili, ko so spustili ob vesti, da so zavezniki prišli že v Čedad, nekoliko rafalov proti italijanski zastavi na nekem zvoniku. To je tisti nedopustljivi greh, ki vpije po sodniškem maščevanju. Obtožili so partizane, da so oskrbovali italijanske trobojnice v tistih trenutkih, ko so po vsem osvojenem ozemlju Slovenije vtrhale poleg slovenskih tudi italijanske garibaldiske zastave, in to ne samo v Beneški Sloveniji, ali pa še bolj v notranjosti slovenske zemlje v Slov. Primorju, v osrčju Slovenije na Dolenskem, da celo v Beli krajini med belimi bregešami najbolj slovenske pokrajine.

Sedem let so črni pasji videmskega ofirskega in birokratskega nacionalizma škali lažnivo pajčevino obtožbe proti slovenskim partizanom, sedem let je ves državni aparat videmske prefekture in kvesture preobračal in zvijal besede, vesti in prepričanja stotih in stotih malih ljudi iz Beneške Slovenije. Sedaj pa, ko se je močno in jasno oglasila užaljena čast jugoslovanskih, ne samo slovenskih, vseh jugoslovanskih, in ne samo jugoslovanskih, temveč, kar je še bolj razveseljuje, tudi vseh italijanskih naprednih ljudi, italijanskih partizanov in invalidov, vseh antifašističnih borcev, ki še čutijo na sebi posledice uničevalne diete raznih Dachauov, pa prihajajo uradni krogi z znano skrivainico, na kateri dobro vidiš sveto nedotakljivost in samostojnost sodišč, ne pa izza vsakega grma debele, daleč vidne urvi, ki premika to juristarsko, azceccagabulsko sodno kuliserijo, ki jo neredno postavlja že 7 let in bi jo tudi sedaj najraje namestili neke za sedmimi abruškiimi griči.

Tako tečejo dogodki, da je na žalost mirovna pogodba z Italijo zato tukaj, da se nanjo ne smemo sklicevati, zato naj pustimo v miru, da počiva na vekov veke njen 16. člen, ki prepoveduje videmske sodne orgije. Pač pa je podpis pod londonskim sporazumom star komaj dobro leto in 6. člen tega sporazuma ponavlja to, kar je zabeležila mirovna pogodba, ne sicer za Beneško Slovenijo, pač pa za druge slovenske partizane pod Italijo, ki so se prav tako in na isti način borili, ker se pač drugače niso mogli. Sicer pa se ne oklepamo vseh teh raznih členov mednarodnih pogodb in obveznosti, nam ni za formalne pravice in za formalen sporazum, in ni pa, ki bi mogel trditi, da je tožbarska strast nacionalistov v Vidmu, v korist tako dobro začete prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo. Zakaj naj bi neka centrala v Vidmu, ki ni zagrešila samo tega procesa, temveč še hujše zločine zastrunjevanja medsebojnih odnosov, zamegljevala pokrajino med Vidmom, Gorico in Trstom, kjer žele mirno živeti druga ob drugem Slovenci, Italijani in Furlani.

Predrago so tudi kuivile italijanske napredne sile v bojih odpora svoje pozicije, da bi jih kar tako preko insceniranih procesov izročile popolnoma lažni fašistični preteklosti. Prav je zato, da vsa italijanska napredna stran, vsi italijanski krogi odpora katerekoli stranke ne gledajo križem rok, ko se dela krivica njihovim so-borcem in zaveznikom Beneškemu Slovencem in vsemu jugoslovanskemu partizanskemu gibanju.

A. REJEC



SKOZI SUEŠKI PREKOP V RDEČE MORJE

V torek pozno ponoči je »GALEB«, s katerim potuje predsednik republike na prijateljski obisk v Etiopijo, zaplul v Rdeče morje. S tem je ostala za njim več kot polovica poti. Enajstega decembra se v Adis Abebi začne uradni obisk. V Port Saidu se je predsednikova eskadra zadržala 24 ur. Drugega dne se je predsednik republike odzval povabilu guvernerja cone, sueškega prekopa Mohameda Riada in si več kot eno uro ogledoval Port Said in Port Fuad. Ob vsem sueškim prekopu je predsednik republike pozdravljalo prebivalstvo bližnjih krajev. Od Sibenika do Port Saida je — po poročilih z »GALEBA« — bilo morje izredno mirno, vreme prelepo. Poročajo pa, da se na ladji že pripravljajo na vročino, ki se bo začela na vožnji iz Sueza na jug. — Predsednik republike Tito in člani delegacije so iz Beograda odpotovali 1. decembra zvečer. Na beograjski postaji so se od predsednika poslovili med drugimi tudi Moša Pijade, Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Svetozar Vukmanović, Rodoljub Čolaković ter ves diplomatski zbor, akreditiran v Jugoslaviji. Prihodnjega dne opoldne je predsednik odpotoval iz Sibenika. Prebivalstvo Sibenika in vseh okoliških krajev mu je priredilo slovo, kakršnega v Sibeniku ne pomnijo. Predsednik Tito bo v Etiopiji okoli deset dni in si bo v tem času ogledal vse važnejše kraje, med njimi Adis Abebo, Aksum, Aduo, Desie in Samaro. Večino teh krajev bo obiskal v spremstvu etiopskega cesarja Haile Selassija. Na povratku iz Etiopije bo predsednik obiskal tudi Egipt, kjer se bo zadržal okoli deset dni. Včeraj je predsednik Tito brzojavno odgovoril na vprašanja, ki mu jih je poslal etiopski tisk. V svojem intervjuju je med drugim izjavil:

»NAS OBISK ETIOPIJI BO, PO MOJEM MNENJU, VELIKEGA POMENA ZA POGLABLJANJE NAŠIH ODNOSAJEV, TAKO GOSPODARSKIH KOT POLITIČNIH, PA TUDI ZA UTRDITEV MIRU IN ZMAGO IDEJE O KOEKZISTENCI V ETIOPIJO ODHAJAMO S SIMPATIJAMI, POZDRAVI IN NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI NAŠIH NARODOV ZA NARODE ETIOPIJE.«

Na sliki vidimo predsednika Josipa Broza-Tita na palubi »GALEBA«, v ozadju pa množico prebivalcev Sibenika, ki se poslavlja od maršala Tita in njegovega spremstva.

NOV ZEMLJEVID INDIJE

Indijska vlada proučuje načrt, ki ga je sestavila komisija za preureditev državnega sistema. Trilčanska komisija je prepotovala več kot 60.000 kilometrov, proučila okoli 120.000 pism, resolucij in telegramov ter se pogovarila z okoli 9000 ljudmi. V našem članku bomo na kratko opisali načrt, ki bo bržkone sprejet na prihodnjem zasedanju indijskega parlamenta.

Na zemljevidu Indije, kot ga je narisala komisija, bo šestnajst držav — namesto sedanjih sedemindvajset — in tri pokrajine pod upravo glavnega mesta. Vse države bodo enake, z drugimi besedami, vse bodo imele enake pravice in dolžnosti. Načelo jezikovne in kulturne enotnosti ni vedno prevladalo. Večina držav je



namreč enojezičnih, in sicer štirinajst, dve državi pa bosta dvojezični. V štirih državah bo glavni jezik hindu, v dveh pa telugu. V dvojezičnem Bombayju bodo živeli Maharashtri in Gujarati, poleg tega pa po posebej še država Vidarbha, kjer bo glavni jezik maharashtri. V Punjabu bosta veljala dva jezika: punjabi in hindu. Glasno načelo je bilo, da je država enojezična, če v njej prebiva vsaj 70 odstotkov ljudi iste jezikovne skupine.

Vendar je bilo to načelo priznano samo tam, kjer so bili izpolnjeni tudi drugi pogoji. Komisija je na primer odklonila ustanovitve države Punjab, ker bi to pomenilo skitovski državni na severni meji Indije in ker ta pokrajina ni gospodarska celota. Punjabu je dodala še Himachal Pradesh in Pepsu, tako, da bo država

sicer enojezična, vendar pa bo lahko uporabljala dvojezični namakalni sistem, ki ga gradijo na severu. Prav tako komisija ni spremenila statusa Bombaja, v katerem živijo Gujarati, okolica pa je v celoti naseljena z Maharashtri. Dodala pa je državi še šest okrajev države Hyderabad, okrajev, v katerih živijo Maharashtri, tako, da bodo ti sedaj približno enako številni kot Gujarati, ki prebivajo v Bombaju.

Vašen je predlog komisije za ustanovitve nove države Madhya Pradesh, v katero bodo vključene dosedanje države Madhya Pradesh, Madhya Bharat in Vindhya Pradesh. To bo največja država v Indiji, saj bo štela nad 26 milijonov prebivalcev, poleg tega pa so prav v tej državi neizmerna prirodna bogastva, pa tudi velik del indijske industrije (tudi nova jeklar- na). Komisija meni, naj bi ta država bila jedro, okoli katerega se bo še vedno razdeljena Indija zbirala v pravo državno enoto.

Takšnih in podobnih sprememb je še mnogo, preveč, da bi obseževali z njimi naše bralce. Reakcija na predlog komisije je zanimiva. Takoj v začetku je bil predlog sprejet neugodno. Pokazalo pa se je, da je bila to samo običajna

reakcija, kakršna sledi vsakemu novemu predlogu. Vedno več je ljudi, ki priznavajo, da je komisija opravila svoje delo zelo dobro in vse kaže, da bo načrt brez večjih sprememb sprejet. Komisija ni določila nobenih sprememb za severovzhodne pokrajine. V teh krajih živijo izredno zaostala plemena, ki še dolgo ne bodo sposobna upravljati svoje države. Zato bodo še nadalje ostala pod upravo posebnega ministrstva v New Delhiju. Samo glavno mesto New Delhi bo imelo status podoben Washingtonovemu, to se pravi, mesto bo na nekakšnem avtonomnem ozemlju, ki ne bo pripadalo nobeni državi.

Po ureditvi, ki jo predlaga komisija, bodo vse indijske države približno enako močne glede površine, prebivalstva in prirodnih bogastev. Izginele bodo dosedanje »B« države z njihovimi maharadžami vred (maharadža pa bodo obdržali svoje plače). Načrt ima sploh mnogo dobrih strani. Zanimiv je predlog komisije, naj bi bile določene gospodarske in upravne službe splošno državne. Tako predlagajo, naj bi bili gospodarstveniki vsaj 50 odstotkov upravnega aparata, zdravniki itd., v splošni državni službi in da naj bi službovali tam, kjer bi bili po mnenju osrednje

POSEBEN DOPIS IZ BAALBEKA

Ob Mrtvem moju je vse živo

Baalbek, sredi novembra. (Z letalskega pošto.) Dež, pravi nalič je zalival »Sveto deželo« — »Holy Land«, kakor se tostran Jordana še vedno uradno imenuje na vseh kartah — celo arabskih — ko se je naš avto previdno spuščal z Judejske planote proti Mrtvem morju. Temni oblaki so zakrivali izraelski del Jeruzalema. Jesenska atmosfera je končno zajela tudi južne obale Sredozemlja. Celot v Babil, ob Perzijskem zalivu so dobili prvi dež.

Nemirno je arabski legionar z vrha stare trdnjave na Olski gori upiral svoje oči v zahodno izraelsko stran. Brezbrizno je postaril muzezin z nasproti stoječega minareta klical turobno nebo, pozivajoč vernike k molitvi. Za trenutek je obstal njegov pogled na lesketajočem se Mrtvem morju, na razbitih Moabitiskih gorah, nato pa je sklenil svoje roke proti Mekki.

Mrka, na pol vojaška atmosfera je ležala tedaj nad Jeruzalemom. Z vseh strani so te že od sedmih zvečer spremljale pozorne žive oči vojaških stražarjev. Govorica je potihnila in ogromni zidovi Jeruzalemskega mesta so nemo štrleli v nebo. Muzezinov glas je odmeval v prazno — v tem temiranem ozračju. Preprost vojak Arabske legije je v teh dneh vzbujal desetak več pozornosti kot še tako učen in ugleden hadži.

Umaknile so se silhuete Jeruzalemskih cerkva in džamij, muzezin se je s svojim minaretom že skril za horizontom, španski jezdeci, ki so bili pripravljeni za vsak primer, so izginili s cest, protitankovske ovire pa so ležale še ob vsaj poti do Jeriha, menda še iz časov britanske okupacije. Umakali smo se iz »nevarne« cone in drsli proti stari transjordanjski meji. Vojski so popravljali svoje šotore, prevažali svoje stvari iz kraja v kraj v večjih ali manjših skupinah. Vsi obrnjeni proti izraelski meji. Polna jih je bila cesta od Derae ob sirjski meji pa prav do vrat Izraela. To je angleška vojska — pravi moji sopotnik. Izvežbali so jo angleški oficirji. Ko bi vedeli — nadaljuje — s kakšnim spoštovanjem zro vsi ti sinovi puščave v Glubb pašo, poveljnika Arabske legije.

Prisostvoval sem nedavni paradi Arabske legije v Zerki, ob obisku predsednika turške republike. Torej elitni čet. Ko bi videli, kako se ti vojski razgovarjajo s svojimi kamelemi, kako reagirajo avtomatično na vsak migljaj, kako skrbno in metodično jih izbirajo iz te nelzberne rezerve arabskega polnomadstva, potem bi šele lahko razumeli, kako spretno udarno četo so si izvežbali Angličani na Srednjem vzhodu. Samo kakih 23 svojih oficirjev imajo v vsaj legiji, vendar pa je ta vojska še vedno bolj angleška kot arabska. Toda del vojakov se že zaveda, da je to pravzaprav arabska vojska. Vendar pa takih ne trpe dolgo v legiji. Ali niste opazili — me vprašuje naprej — da je bilo ob prihodu Bayarja v vsem Amanu le sedem turških zastav, da se kraljica mati sploh ni udeležila sprejema in da se je vrnila iz Evrope šele zadnji dan Bayarjevega obiska? Obisk torej ni bil preveč zaželen, vprašam tipajoče.

Ne, odvrne. Turčija igra na Srednjem vzhodu na velike karte. Jordaniji ponuja pomoč za primer napada, Libanon snubi v bagdaski pakt, na Sirijo pritiska. Celot na obnovo kalifata misli. Da, obnovitev kalifata, potrdi. Ali veste, da je prav Bayer izmed pretendentov, mi pojasni, ko vidi mojo osuplost. Glejte, Turčija se spet vrača na pozornico Srednjega vzhoda. In sicer v imenu muslimanstva. To zveni sicer paradoksalno, vendar je tako.

Nomadi so se medtem spustili s svojimi čredami, s svojimi črnimi, nizkimi, štirnoglastimi in na vse strani odprtimi šotori z gora v nižino, z Judejske planote v dolino Jordana, na zimsko pašo. To je še pravo sezonsko nomadstvo. Prešli smo večja taborišča palestinskih beguncev, prekorčili reko Jordan in se pognali proti Amanu. Le pišite o njih, o njihovih usodi, mi prigovarja moj sopotnik, ko opazi, kako merim njihove obraze. Ne bo prej miru, preden ne bodo spet vsi doma. Reklj so jim, naj se ukamnejo s svojih domov — dokler bodo trajale borbe, potem pa so jih enostavno pognali... Vidite — nadaljuje — ko Arabec pomisli na njihovo usodo, pobesni, da, pobesni. To ni šala. Nad milijon jih života pri raznih taboriščih. Amerika, bogata Amerika, pa jih sprejme na leto le dva tisoč!

Prešli smo Aman, zavozili v Sirijo. Rdeča vulkanska tla so se širila na obe strani ceste. Tu je žitnica Sirije, to je Wado Hauran, vrata v Sirijo z juga. Po tej cesti so v davnih časih drvele azijske horde na jug, po njej so v prvi svetovni vojni prikorakale angleške čete v Damask.

Da, Angličji igrajo spretno politiko na Srednjem vzhodu, povzame moj sosed spet besedo. Ali ste danes našli »Daily Star« iz Beiruta — me vprašaš. Da. Niste morda opazili, da ponuja Irak Jordaniji 4000 vojakov, in sicer na jordansko-izraelskem sektorju. Irak hoče torej prodreti v jordansko armado. Spreten maneuver, ali ne? Kaj mislite: kdo stoji za njim? Amerika ali Anglija? Zakaj ni Irak ponudil svojih uslug Egiptu, zakaj prav Jordanu? Vidite, nadaljuje takoj, arabske države še nimajo kolektivnega pakta, le dvostranske pogodbe sklepajo. Vendar pa brez konkretnih in preciznih obveznosti. Ali ni to značilno za arabski svet? Ni sloge med nami. Zdjaj pa je zavladala prava paktomanija med arabskimi državami.

Vendar, ali je v tem rešitev iz položaja, sem razmišljal, ko sem po dveh dneh počitka v Damasku nadaljeval svojo pot v Baalbek. Dež je namočil plodno dolino Bekaa, v kateri se je raztegnilo to nekdanj feničansko mesto. Temni oblaki so viseli nad Libanonom, zadnji žarki sonca so obivali gore Abtullibana, kolone Baalbeke, nekdanjega Heliopola — torej Sončnega mesta, zdaj že porjavlega in postavelega — pa so dominirale nad vso to okolico. Tu je okamenela zgodovina. Tu na teh tleh mediteranske civilizacije, v plodni dolini rek Litani in Orontes, kjer je voda ustvarila čudež, in kjer smo se spet približali mehkejšemu klimatu, pa je utihnil

Dogodki preteklega tedna

● Trst, 1. decembra. — V Vidmu se je začela obravnava proti nekaterim partizanskim poveljnikom iz Slovenske Benečije. Vsi obtoženci so bili po vojni odlikovani za zasluge v bojih proti fašizmu.

● Pariz, 2. decembra. - Francoski uradni list je objavil odlok o razpustu francoske narodne skupščine. V zvezi z razpustom je izvršni odbor radikalne stranke izključil iz svojih vrst dosedanjega ministrskega predsednika Fa-ura.

● Kairo, 3. decembra. — Zastopniki Velike Britanije in Egipta so podpisali sporazum o izvedbi plebiscita v Sudanu. V mednarodni komisiji za nadzorstvo bo poleg drugih držav tudi Jugoslavija.

● New York, 4. decembra. — Predstavnik Velike Britanije v OZN je izjavil, da Velika Britanija še vedno podpira kandidaturu Jugoslavije za mesto v Varnostnem svetu.

● London, 5. decembra. — Uradno so sporočili, da bo britanski premier Eden konec januarja obiskal Eisenhowerja. Dnevnega reda še niso določili.

● Atene, 5. decembra. — V grškem zunanjem ministrstvu niso hoteli potrditi izjave Macmillana, da se pogajanja o Cipru nadaljujejo.

● Trst, 6. decembra. — V tržaških Jadranskih ladjedelnih je bila splošna stavka. Delavci zahtevajo, naj jim uprava ladjedelnic izplača doklade na mezdo.

vlade potrebni. S tem hočejo preprečiti izolacijske težnje, ki se še prerade pojavljajo v raznih pokrajinskih zlasti na jugu Indije.

Vprašanje pa je, kdaj bo indijska vlada ta načrt izvedla. Vedeti je treba, da bodo prihodnje leto v Indiji splošne volitve in da bi pred njimi razdeljevanje upravnih središč, reorganizacije celotne uprave in vsega ogromnega dela, ki ga terja takšna reorganizacija, ne mogli opraviti. Tu niti ne gre za vpliv reorganizacije na rezultate volitev, kot za to, da je izvedba volitev še sama po sebi izredno težka in da bi reorganizacija celotne državne ureditve močno oteževala, če že ne onemogočala izvedbo volitev.

Toda ne glede na to: zamisel je tu in morda je celo dobra, če jo ne začnejo izvajati takoj, ampak počakajo, da se z njo sprijamajo vsi. Poleg tega pa se bo s časom tudi pokazalo, ali je načrt v celoti dober in ali ne bi bile potrebne še kakšne spremembe.

tudi moj sobesednik. Vojne ne bo — sva zaključila oba, ko sva se za vedno razšla. Kdo neki bi pri vsej tej lepoti še mislil na palestinske probleme!

Miran Ogrin

Kardinalom je nerodno ali prividi papeža Pija XII.

V četrtek, 24. novembra, je rimski ilustrirani magazin OGGI na straneh, kjer objavlja kriminalne zgodbe in filmska poročila, objavil »senzacijo«, ob kateri je prisluhnul ves Rim in z njim še vsa Italija.

OGGI je namreč sporočil, da je prvič v zgodovini neki vladajoči papež videl čudež. Pija XII. naj bi se namreč za njegove bolezi decembra 1954 ob bolnišni postelji prikazal »sljubki obraz Jezusa«.

Tega nenavadnega poročila Vatikan ni demantiral, pač pa je državni sekretar vatikanskega mesta naslednjega dne potrdil to senzacionalno poročilo o — čudežu. Uradno vatikanske glasilo OSSERVATORE ROMANO pa je o vsem tem molčalo, kakor da bi se nič ne zgodilo. Prav ta molk je bil v rimskih krogih sprejet kot »značilen« in torinski list LA STAMPA je o tej senzaciji zapisal, da je »kardinalom ob vsem tem zelo nerodno«.

Vatikanski »popularni« tednik OSSERVATORE DELLA DOMENICA je v celoti ponatisnil članek iz ilustracije OGGI z naslovom: »Oggi je razkril čudovito zgodbo«.

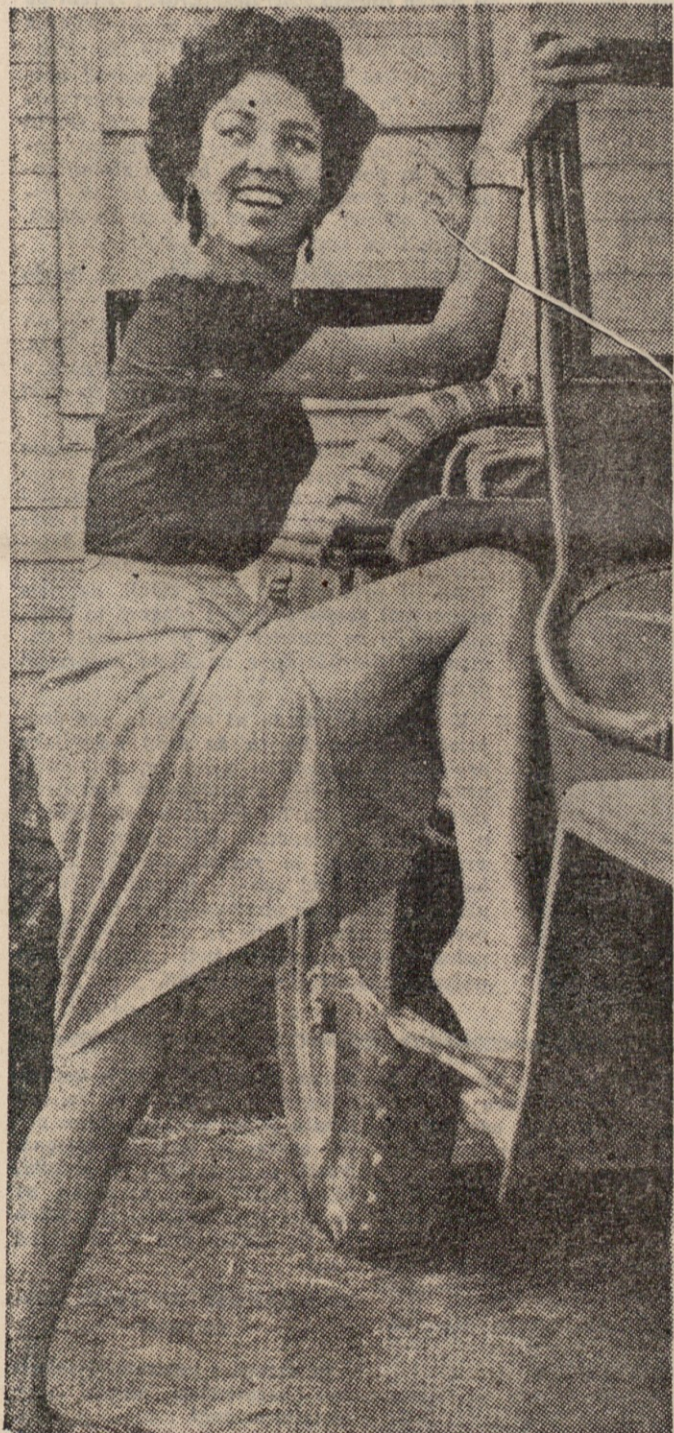
Ni prvič, da imajo v Italiji privide. Doslej je ta vrsta klerikalne propagande pripadala predvsem ženskam, toda cerkveni krogi tega »čudeža« vsaj uradno niso jemali resno, razen če je imel kak župnik pri tem svoje komercialne interese. Prav zato pa je sporočilo Vatikana toliko bolj senzacionalno, kajti niti v srednjem veku, ko so bili prividi nekaj vsakdanjega, ni noben papež trdil, da je videl kaj takega. Sredi 20. stoletja pa se je na smrt bolnemu Piju XII. prikazal ob postelji »sam Jezus«. Po Rimu si ob vsem tem pripovedujejo, da je papež v blodnjah zamajal obraz svoje strežnice za »sljubki Jezusov obraz«.

Vatikanska propaganda je bila najbrž v zagrati in jezuit Ricardo Lombardi si je zamislil nov trik: ta jezuit je baje uredništvo magazina OGGI sporočil to »senzacijo«, ki naj bi povzročila popularnost Pija XII., rimsko prebivalstvo pa je nemara papežu hvalilo za njegovo »čudežno domolilsko« o tem prividu so namreč na veliko klepetali...



Črna Carmen

Bilo je leta 1943. Nekega večera so pregovorili filmskega režiserja Otta Premingerja, da je v New Yorku obiskal predstavu CARMEN, ki jo je na manjšem odru pripravil Billy



NENAVADNA ZGODBA Omamila ga je mehiška pustinja

To je zgodba 23-letnega letalca Billa Fal-
sa, ki so ga našli v mehiški puščavi mrtvega
pod krilom njegovega letala. V rokah je
krčevito stiskal beležnico, kamor je enajst
dni vestno zapisoval trenutke pričakovanja
in obupa.
»27. 5. 1955: Se vedno sem tu... slab
sem... strahovito slab... spet je preletelo
letalo... zavija levo, ta pasji sin...«
28. 5.: Nič... Spet nič
29. 5.: Menim, da se bliža konec...
»30. 5. ... 31. 5. ...« Komaj čitljive številke
pokrivajo zadnjo stran beležnice. Bill je imel
le še toliko moči, da je s tresočo roko zapi-
soval zadnje dneve svojega življenja. Enajst
dni je pod žgočim soncem podnevi in v ostrem
mrazu ponoči z zamaščenim peresom po odrešitvi.
Nad njim so preletavala mnoga letala, toda
pilot npr. nad rumeno puščavo, ga je za-
krivala, da ga niso mogla opaziti. Kazno je,
da se je Bill z zadnjimi močmi zavlekel pod
krilo letala, kjer je umrl, in da je storil za
svojo rešitev vse — samo tega ne, kar bi mo-
gal. Pa vendar ni hotel umreti...

Bill je služil vojsko na letalski bazi La
Mesa pri San Diegu. 18. septembra je imel
rojstni dan in 24 prostih ur. Rojstni dan je
hotel preživeti v Phoenixu pri svoji materi,
ki je pred nedavnim ovdovela. Prijatelj
Chuck mu je zato posodil svoje enosedežno
letalo znamke »Taylorcraft«, ki je imelo v
rezervoarju bencina za štiri ure letenja. Od
San Diega do Phoenixa je komaj pričel 50
kilometrov. Bill je dobre volje vzletel in se
po nekaj kilometrih že znašel nad puščavo.
Tu se je izgubil. Mati je v Phoenixu zaman
čakala nanj. Naslednjega dne ga je že iskalo
letalo. Toda v rumeni puščavi pustinja ga ni
našla. Prijatelj Chuck ni miroval. Organiziral
je številne reševalne polete. Vse zaman. Šele
deset dni po letu je našel. Če se na letalu
»Piper Club« vračal z ribolova, kakšnih 60
kilometrov od vasi San Filippo ob Mehi-
škem zalivu, opazil majhen enosedežnik v
puščavskem pesku. Pristali so in našli Bil-
lovo truplo. Iz stisnjene pesti so komaj po-
tegnili njegove zadnje zapiske.

Shinn, »Piperjev« pilot, ga je presunjen
predstavljal. Berimo z njim. »19. 5. 1955: Ves dan
sem počival. Nisem niti jedel niti pil. Menim
da je najpametnejše čimveč počivati. Le k
morju sem šel in plaval. Kako slana voda. Je
pa boljša kot nič. Okrog 5. popoldne sem
opazil letalo. Mahal sem, toda zaman. Ni me

opazilo.« — »20. 5. 1955: Verjemite mi, da je
takšno praznovanje rojstnega dne zelo žal-
ostno.«
»21. 5. 1955: Včeraj sem videl dve letali.
Prvo rumeno in črno je preletelo ob dveh
popoldne, drugo pa je bilo isto kot predveč-
erajšnjim, toda zakasnilo se je za 10 minut.
Spet sem šel k morju. Plaval sem in ugla-
dal ladjo. Mahal sem, vpil in penil vodo. Toda
zaman. Kot bi se vse zaklelo proti meni.«
»22. 5. 1955: Lačen nisem več. Le pil bi.
Velik kozarec mrzle vode ali cocacola. Rešite
me živega ali mrtvega. Rad bi bil pokopan
poleg očeta. Mama, tudi ti boš počivala pri
naju, kajne?«
... 26. 5. Spet letalo, toda obrača se na
levo... Dragi Chuck, ne veš kaj pomeni: ni-
česar imeti, mimo rumene puščave ničesar
videti, toda vse hoteli. Kaj bi dal za požirek
hladne vode in za porčijo sladoleza!...«
Trije ribiči niso mogli vzleteti s »Piper-
jem«, ker se je zaril globoko v puščavski pe-
sek. Prehodili so 60 kilometrov do vasi San
Filippo. Tja so prispeli skoraj oslepli. Bil-
lovi materi so kot svetlinjo izročili sinov
testament. Zakaj se Bill ni poskušal rešiti po
isti poti? Zakaj je delal le to, kar bi ne smel:
plaval, pil slano vodo in sanjari? Je bil brez
volje, ali pa ga je omamila skrivnostna me-
hiška pustinja?

VON CRAMM in MILIJONI BARBARE HUTTON

Kako brezglavo razmetavajo ne-
kateri ljudje v kapitalističnem
svetu denar, ki ga morajo zaslu-
žiti žuljave roke delavcev in kne-
tov, nam lepo pokaže primer a-
meriške milijonarke Barbare
Hutton. Ravno v tem primeru vi-
dimo potrjeno staro resnico, da
bogastvo človeku ne prinese sre-
če. Nasprotno, mnoge pahne v
nesrečo in pogubo.

Barbara Hutton je podedovala
toliko milijonov, da sama ne ve,
kaj bi počela z njimi. Zasluduje
pa jo zla usoda, da v zvezi bogastvu
v življenju ne more najti varne-
ga pristanišča. Bivši nemški te-
niški prvak Gottfried Cramm,
čigar bližnja poroka s to bogato
Američanko so bili že napoveda-
li, je nenadoma pobral šila in ko-
pita in jo popihal iz razkošnega pa-
riškega hotela »Ritz« v katerem
sta s Huttonovo skupaj stanovala.

Kam je odpotoval in kaj
namerava storiti, še ni znano.
Huttonova je bila omožena že
petkrat in petkrat se je tudi lo-
čila. Za zdaj je ostala v omenje-
nem pariškem hotelu. Razumljivo
je, da se noben moški ne bo več
zanimal zanjo. Če je že štiri mož
spoznal, da z njo ni moč živeti,
mora v njenem značaju pač biti
nekaj, kar moške odbija.

Leta 1933 se je Huttonova omo-
žila s »princom«, Georgijem
Mdivanijem. Zivela sta kakor dva
tčka na drevesu, seveda svojim
milijonom primerno. Ko sta se
ločila, je Barbara izplačala svoje-
mu prvemu možu 600.000 dolarjev
»odpravnine«, razen tega pa mu
je zagotovila še 10.000 dolarjev
letne rente. Toda razkošja vajeni
Georgijec se te sreče ni dolgo ve-
selil. Naбрž je bil nekoliko oka-
jen, ko je vozil po strmim klan-
cu. Avto se mu je prevrnil in za-
kotatil po pobočju, da se je lah-
koživec ubil. Ko je prispela Bar-
bara v Benetke, da bi si opomo-
gla od tega udara, so viseli po
mestu lepaki: »Dražba zapuščine
princa Mdivanija.« Barbara je po-
skrbela, da so bili drugo jutro
preplepeni. Menda iz pietete.

Drugi njen mož je bil reven
grof, bivši diplomat, po poreku
Dance. Grof je poskušal spraviti
Barbaro na pravo pot. Ta poskus
je moral plačati z ločitvijo. Do-
bil je 375.000 dolarjev »odpravnine«
ali »odškodnine«, potem pa je
šel svojo pot. Tretji mož Hutto-
nova je bil znan filmski igralec
Cary Grant. Komaj pa sta skle-
nila »zvezo za vse življenje«, se je
zael mož zgrajati nad nočnim



Barbara Hutton pozna von Cramma že 18. let. Videla je skoraj vse njegove teniške dvojboje. Dopisovala sta si celo med vojno

Življenjem svoje mlade žene. O-
brnil se je na sodnika, ki je imel
na skrbi ločitve zakonov, in na-
letel je na razumevanje. Da bi
šla stvar hitreje, je prevzel Cary
Grant krivdo nase in dosegel lo-
čitev, toda brez »odpravnine«. Z-
adnje besede Huttonove so bile:
»Na svetu je mnogo Caryjev
Grantov, toda samo ena Barbara
Hutton.«
Z nekaj minut po ločitvi je
Huttonova razglasila, da je napo-
sied našla pravega moža. Bil je
povsem obubožani ruski princ
Igor Trubeckoj. Poročila sta se v
Svid. Igor je zapravil Barbarin
denar in po štirih letih je bilo
konca zakonske stoji. »Igor hoče
imeti denar, ne pa mene«, je vz-
viknila Huttonova in izplačala
možu 300.000 dolarjev »odpravnine«.

POZABLJENI AVTOMOBIL, UMETNI ZOBJE IN LJUBEZENSKA PISMA

Ljudje so raztreseni. Po po-
ročju pariške policijske pre-
fektore je bilo lansko leto v
Parizu izgubljenih nič manj kot
219.477 različnih predmetov. —
Ljudje pozabljajo ali izgubljajo
svoje stvari v avtobusih, me-
troju, v javnih lokalih, v
gledališčih, kinematografih itd.
Ne smemo pa tudi pozabiti na
ceste, kjer je policija med dru-
gimi izgubljenimi stvarmi našla
celo 45 avtomobilov, katerih

lastniki se doslej še niso ja-
vili, in jih bodo v začetku pri-
hodnjega leta na dražbi pro-
dali.

Da so ljudje zelo raztreseni,
potrjujejo tudi pozabljeni pred-
meti v letalih, čeprav ob pri-
stanku vsakega letala ljubezni-
ve stewardesse opozarjajo po-
tnike, naj pred izstopom dobro
pregledajo svojo prtljago. Kljub
tem opozorilom pa najdejo
uslužbenec letališč vse mogoče
pozabljene stvari.

»Srečni« in »nesrečni« vlomilci

Na dveh koncih sveta. Obakrat
je zmagala preteklost, le ceho je
vsakik plačal drug partner.
V BOSTONU, ZDA je vdrl v lo-
mlec ponoči v ravnotežje pisar-
no neke velike tovarne. V sobi
sta stali dve železni blagajni. Lo-
til se je večje in jo po daljšem
naporu odprl. Našel pa je v njej
le slasten prigrizek z listkom:
»Denar je v drugi blagajni. Da pa
se ne bi trudili zaman, prilagamo
južino.« Vlomilec, ki je imel smisel
za humor, se je pošteno najedel
in potem — zaspal. Jedila so vse-
bivala močno uspalno sredstvo.
Zbudil se je šele na policiji.
Malo drugače je bilo v Novi Ze-
landiji. — V mestecu CHRIST-
CHURCH se je več vlomilcev
spravilo na bančno železno bla-
gajno. Vzeli pa so s seboj premalo
dinamita in so se umaknili. Pri-
tem jih je opazil nočni čuvaj. Pri-
drvela je policija, vse pregledala,
popisala in odšla. Takoj nato pa
so se spet pojavili vlomilci z za-
dostno količino razsvetlevala. Nemo-
teno so spraznili blagajno in ne-
opazno izginili s 65.000 dolarji.

Vesten stražnik

V CHICAGO je neki policaj rešil
moža, ki se je potapljaj. Trudil
se je z njim tako dolgo, da je
spet zadrl. Kupil mu je še dva
kozarkova viskija. Ko pa si je mo-
žak popolnoma opomogel in je
spet stal na lastnih nogah, ga je
stražnik aretiraj zaradi kopanja
na prepovedanem kraju.

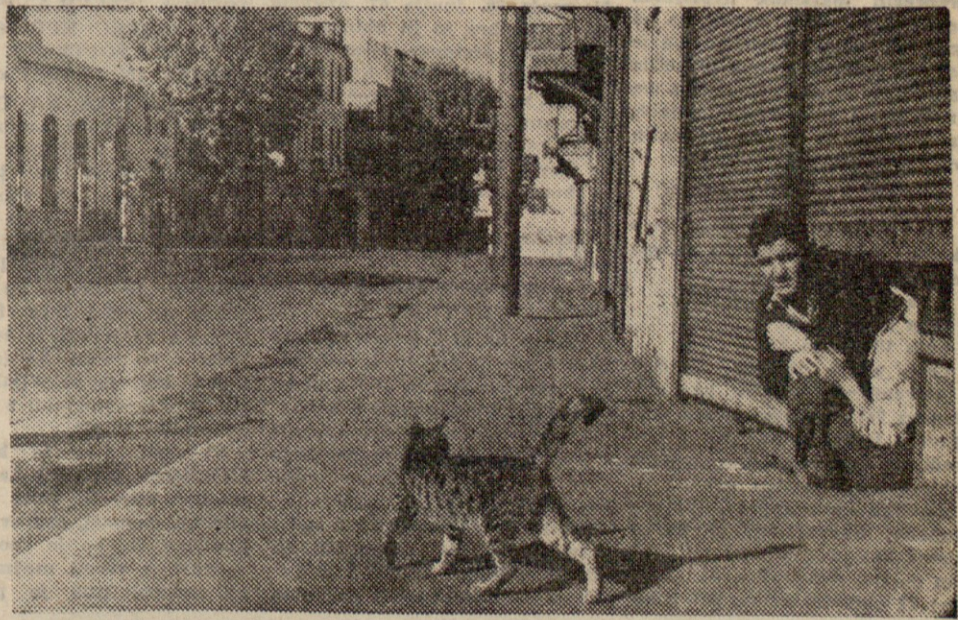
Med pozabljenimi predmeti
prevladujejo umetni zobje. Po-
sebnost na dolgih potovanjih si
ljudje ponoči vzamejo zobovje
iz ust, potem ga pa pozabijo. Na
liniji Pariz-London so našli
tudi zelo mnogo deklinov. Na
vseh linijah pa najdejo ljube-
zenska pisma. Mnogo teh pism,
ki so pisana v vseh mogočih
jezikih, leži sedaj v uradih
»Air France« in čaka, da jih
bodo prišli avtorji iskat. Toda
to se zgodi le redkokdaj!

Težko je slovo!

Na manjšem letališču na FIL-
PINIH je uprava namestila v le-
tališčni dvorani veliko tablo z na-
pisom: »Da bi preprečili zamude,
naprosimo potnike, naj se poljub-
ljajo pravočasno!«

Končno mu je bilo dovolj

Akrobat Teddy Aluns se je v
BRUSLU ločil od svoje žene, ki
je skozi deset let vsak večer na-
stopala z njim v cirkusu. Izstre-
ljevala ga je iz velikega topa v
vodno korito, kar pa se ji ni ved-
no posrečilo. »Moja žena meri ta-
ko slabo,« je izjavil pred sodi-
ščem, »da sem moral že sedem-
najstkrat v bolnišnico. Zadržal me
je izstrelila v levo kletko. Zda-
m je pa dovolj!« Tak je bil nje-
gov ločitveni razlog.



STROGI PREDPISI ZA POPIS PREBIVALSTVA

OB DRŽAVNEM POPISU PREBIVALSTVA, KI JE BIL KONEC OKTOBRA V TUR-
Ciji, NI SMEL NOBEN PREBIVALEC ZAPUSTITI SVOJEGA BIVALIŠČA V ČASU OD
PETE URE JUTRAJ DO TOPOVSKEGA STRELA POZNO PONOČI, KO SO JAVILI, DA
JE POPISA KONEC. IZJEMA SO BILI SAMO JAVNI USLUŽBENCI, ZDRAVNIKI IN
NEKATERI IZJEMNI POKLICI, KI PA SO MORALI IMETI ZA TA DAN POSEBNO
DOVOLILNICO ZA GIBANJE PO MESTIH. ZA VSE OSEBE, KI SE NISO POKOBILE
DOPISILNICO, SO BILE DOLOČENE VIŠOKE KAZNI. PRAV TAKO SO BILE PRED-
VIDENE KAZNI TUDI ZA TISTE, KI BI OVIRALI DELO ČLANOV POPISOVALNIH
KOMISIJ S TEM, DA BI JIM PRI IZPOLNJEVANJU PRIJAV NUDILI KAVO, ČAJ ALI
PODOBNO.

V ospredju so gospodarske naloge



Ljudska skupščina LR Slovenije je v ponedeljek na svojem zasedanju sprejela več novih zakonov in odlokov, predvsem zakon o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za tekoče leto. Razprava je bila živahna. Predsednik skupščine tov. Miha Marinko je v svojem govoru nanizal več misli, ki jasno osvetljujejo sedanji gospodarski položaj pri nas in nakazujejo smer razvoja.

Videti moramo vzroke, ki so povzročili nekatere gospodarske težave, je naglasil tov. Marinko. Te težave so predvsem vplivale na položaj delavca in nameščenca. Vendar pa ne moremo govoriti o nekakšnih slabostih našega gospodarskega sistema v splošnem, o nekakšnem zavoženem gospodarstvu in podobno, kot se zdi nekaterim nezadovoljnim. Nasprotno lahko rečemo, da smo preveč gradili in da smo zato prišli do težav. Naše dosedanje investicije so bile preobsežne, posebno pa moramo kritizirati razkošnost pri nekaterih investicijah. Marsikdaj se ni realno precenilo, kaj vse bi lahko z razpoložljivimi sredstvi dosegli. Večkrat je bilo enostavno za to, da bi sredstva hitro nekam vtaknili in nam jih ne bi vzela družba. Takšno neracionalno uporabljanje sredstev je nujno moralo poslabšati razmere na našem trgu.

Predsednik ljudske skupščine je poudaril, da stopa zdaj v ospredje tudi skrb za dvig proizvodnosti dela. To je eno izmed neposrednih vprašanj, ki so v najtesnejši zvezi z razvojem gospodarstva in zboljšanjem življenjske ravni. Naše gospodarstvo mora upoštevati zakon vrednosti, ki naj bo merilo in podlaga čim boljše uveljavljanja načela socialističnega nagrajevanja.

Po izbrani razpravi o teh vprašanjih je tov. Marinko svoj govor končal z opozorilom, da bomo naleteli še na mnoge težave pri usmerjanju naše gospodarske politike. Videti pa moramo zmeraj naš celotni ekonomski račun in se zavedati cilja, če hočemo, da se bo proizvodnost dela dvigala, z njo pa tudi življenjska raven in vzgoja socialističnega človeka.

Ključ kmetijstva -- investicije?

O pereči potrebi, da bi se naše kmetijstvo hitreje razvijalo, govorimo včasih že nekoliko nestrpno; to je razumljivo, saj kmetijstvo na splošno ne daje nič več življa kakor v stari Jugoslaviji, ko je bilo okrog 12 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je zdaj kakšnih 6 milijonov več. Ključ po ukrepih za napredek kmetijstva je od leta do leta glasniji. Kmetijski strokovnjaki in ekonomisti so že pred leti izdelali tako imenovane desetletni perspektivni načrti za razvoj kmetijstva, ki bi ga zdaj že uresničevali, če bi bilo vse po njihovi zamisli. Toda načrt je bil tako obsežen, da bi zanj potrebovali na leto okrog 60 milijard din. Kakšnih 600 milijard za kmetijstvo tudi v desetih letih ni majhna vsota. Med drugimi pomembnejšimi ukrepi za pospeševanje kmetijstva smo tudi več let govorili o velikanskih melioracijah v Vojvodini, o prekopi Donava-Tisa-Donava. Po teh melioracijah bi se naš Vojvodina spremenila v pravo žitnico Jugoslavije, ker bi z obsežnim namakalnim omrežjem premagali sušo in zboljšali na tisoče hektarov manj rodovitne zemlje.

Vendar doslej vse investicije v kmetijstvo niso bile tako učinkovite, da bi se končno ne prepričali: kmetijstvo zahteva mnogo več. Zares, številke o dosedanjih investicijah v kmetijstvo so kar močnejše, vsaj na prvi pogled. Saj res ni malo 11 milijard 230 milijonov dinarjev, kolikor so znašale leta 1952, potem pa 16 milijard 820 milijonov dinarjev predlanskim in 19 milijard 253 milijonov din lani. Toda kmetijstvo ni podobno tovarnari: vsak nov stroj v tovarni lahko da, brez ko se začne vrteti, več ali manj dobrin skupnosti; vsaka investicija v kmetijstvo pa je več ali manj tvegana — vprašanje je, kdaj se bo začela obrestovati in ali bo dala kaj obresti. Z investicijami je mogoče krečiti kmetijstvo, vendar nobena, še tako velika investicija, ne more učinkovati takoj, vsaj ne prvo leto. Kaj pa je sploh mogoče doseči z investicijami, če so pač dovolj velike? In kdaj so investicije zadostne? Najbrž bi bile primerne tedaj, ko bi bile tako obsežne, kakor jih je določil desetletni perspektivni načrt za razvoj kmetijstva. Toda ne le tako obsežne: ko bi bile tudi vse pravilno usmerjene. Kje so torej investicije najuspešnejše in najdonosnejše? Strokovnjaki proučujejo ta vprašanja. Mnogo so razpravljali o razdelitvi dveh milijard zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva letos. Takšna razprava bi utegnila marsikoga poučiti, kako zapletene so naloge pospeševanja kmetijstva. Ni dovolj, da kmetovalcu omogočimo uporabo gnojil; da mu nudijo odbrano kakovostno seme; da v živinoreji začne prevladovati dobra plemenska živina; da obnovimo ostarele vinograde in širine sadovnjake; da uredimo gnojilnice; da začnemo pridelovati več krme; da melioriramo zemljišča... Vse to in še marsikaj je res treba narediti; vse to, in ne le, da gasimo na enem samem koncu. Toda pospeševanje kmetijstva se začneja tudi pri samih ljudeh, v kmetijskih šolah, s tiskom — skratka z izobraževanjem pridelovalcev. Začenja pa se tudi z dobro urejeno kmetijsko pospeševalno službo. Nikakor ni najmanj potreben čimveč pospeševanja kmetijska organizacija pridelovalcev, pri nas kmetijsko združništvo. Poudarjamo celo, da je kmetijsko združništvo pri nas najpomembnejši vzvod kmetijskega razvoja. Na razvoj kmetijstva vpliva še marsikaj: trgovina s kmetijskimi pridelki — cene — razmerje med kmetijskim in industrijskim blagom, dalje mehanizacija kmetijstva, razvojna stopnja predelovalne industrije itd.

Gotovo je prav, da investiramo v kmetijstvo — to se pravi, da vlagamo v kmetijstvo tako velike vsote, kakršne zasluži ime »investicije«; zakaj s skromnimi podporami na posameznih področjih ni mogoče doseči večjih uspehov. Po našem je kmetijstvo vendar podobno industriji: po tem, da ne more napredovati brez investicij. Ni pa ji podobno po tem, da bi vsako posestvo kot nekakšno kmetijsko podjetje moglo samo zbirati sklade za investicije. Ugotavljamo sicer, da je na vsi mnogo denarja, češ kmetovalci so prejeli za pridelke toliko in toliko milijard dinarjev; ugotoviti je mogoče, da je v naših vaseh recimo kakšne tri milijarde din ali celo več denarja. Toda ta denar ne gre v kmetijski investicijski sklad. Če bi ga razdelili na vsa kmetijska posestva enakomerno, bi na posamezno posestvo odpadlo nekaj deset tisoč dinarjev, n. pr. pri treh milijardah 20.000 din. To ni mnogo in bi ne bilo dovolj niti za ureditev gnojilnice, če bi vsi ta denar porabili samo za investicije. Vsako posestvo potrebuje kot podjetje, najsi je še tako majhno, obratna sredstva. Majhna posestva, kakršnih je pri nas večina, pa ne morejo smotno gospodariti. Zato je pač nujno, da so posestva (kar največ zemlje) povezana organizacijsko v skupnost pridelovalcev, n. pr. pri nas v kmetijsko združništvo. Češar ne zmorejo mali kmetje sami, to lahko doseže dobra zadruga: kupuje stroje, z njimi obdeluje zemljo, kupuje plemensko živino, oskrbuje zadrugnike s kakovostnim semenom, z gnojili, škroplivi; zbira sredstva v skladu za pospeševanje kmetijstva iz dohodkov trgovine; kupuje, zbira in odpošilja pridelke svojih članov; predukuje nekatere vrste pridelkov v svojih predelovalnicah itd. Zadruga torej združuje posamezna majhna, večidel nedonosna »podjetja« v donosno, smotno organizirano »zvezno podjetje«. To je seveda vulgarizacija kmetijskega združništva, zakaj naše kmetijske

zadruga imajo še drug, politični in družbeni, vzgojni značaj, ne le gospodarski. Toda gospodarska podlaga je nujna za rast združništva.

O investicijah v kmetijstvo je treba ob tej priložnosti povedati vsaj nekaj zaradi tega, ker se bodo poslej v zadrugno organizacijo stekala še mnogo večja sredstva: kmetijsko združništvo prevzema tudi odkup kmetijskih pridelkov; razen tega bodo zadrugne organizacije imele svoje sklade (večje kakor doslej) za pospeševanje kmetijstva. Investicije pod naslovom »za kmetijstvo« ne bodo toliko odtekale v stroke, ki niso neposredno kmetijske — predelovalna, živilska industrija itd. — marveč tja, kjer je mogoče denar obrniti najprej v večji hektarski pridelok ali večjo prirejo. V novem družbenem načrtu za prihodnje leto sicer skupna sredstva za investicije v kmetijstvo najbrž ne bodo znatno večja, toda uporabili jih bomo donosne, bolj učinkovito, ker se bo investicijska politika spremenila tako, da bodo imele prednost take gospodarske dejavnosti in stroke, ki dajejo tako imenovane potrošne predmete. Med temi pa je kmetijstvo najpomembnejše.

E. K.

MARIBORČANI SO DOBILI NOVO POSTAJO

Mariborčanom se je izpolnila dolgoletna želja. Dobili so novo železniško postajo, na katero so čakali celo desetletje. Svečano so jo odprli 4. decembra in je ena najlepših v državi. Več kot 100 m dolgo poslopje iz belega marmorja, visok stolp in pa lepi, pokriti peroni — vse to vzbuja močnejši vtis. Novost nove postaje so podzemeljski prehodi, tako da se potnikom ne bo treba več izpostavljati nevarnosti pri prehodu čez tire



SOBOTA — nevaren dan

(Nadaljevanje s 1. strani)

KRIVCI NESREČ

Vozniki motornih vozil so zakrivali 344 nesreč, kolezarji 125, pešci 55 in sopotniki na avtomobilih 4. Samo 14 nesreč je povzročili nesrečni slucaji. Iz tega lahko sklepamo, da bi v malo več previdnosti lahko preprečili marsikaj neprijetnih dogodkov na naših cestah, to pa predvsem zaradi tega, ker se je več kot polovica nesreč pripetila na ravnih, preglednih cestah. Na križiščih je bilo le 175 nesreč, na ovinkih 67 in na prehodih čez železnice 18.

LETOS NAJVEČ NESREČ

Na območju ljubljanskega okraja število prometnih nesreč doseglo bolj naraščajočo. Leta 1950 jih je bilo 256, leta 1952 že 299, leta 1954 celo 512. Letos pa so jih samo do dne 1. novembra zabeležili kar 612, od tega 367 v samem mestu. Povprečje je torej: najmanj 2 nesreči na dan. Za naše razmere svojevrsten, žalosten rekord! Številke so zgornje, bilanca porazna. Skoraj trikrat toliko nesreč kot pred petimi leti, pri tem pa (po podatkih do 1. oktobra) 22 smrtnih žrtev, 257 ljudi

v bolnišnicah, v 263 primerih pa obštetna materialna škoda.

NEVARNO POLETJE

V drugi polovici letošnjega leta je bilo na splošno več prometnih nesreč kot v prvem polletju. Meseca julija jih je bilo 88, medtem ko jih je bilo januarja 40, februarja 52 (sneg in zaledenela, spolzke ceste), marca 42, aprila 51, maja 60, junija 67, avgusta 62, septembra 80 in oktobra 70.

Varnost cestnega prometa je torej hudo ogrožena. Nezadržan porast prometnih nesreč bi bil še razumljiv, če bi se promet na naših cestah znatno povečal. Toda število motornih vozil je ostalo skoraj enako kot lani in predlani.

Vzroke je torej treba iskati drugje.

PROMETNE NESREČE IN TUJCI

Meseca julija je potovalo skozi naše kraje največ tujih turistov. In v tem mesecu je bilo obenem tudi največ prometnih nesreč. So potemtakem tujci s svojo hitro, objestno ter neprevidno vožnjo zakrivali tolikšno število nesreč?

Statistika odločno pravi: ne! Julija so tujci povzročili ali bili soudeleženi le pri 8 nesrečah, v ostalih mesecih pa je to

število še nižje. Skoraj nikoli ne presega 10 odstotkov v primeri s celotnim številom prometnih nesreč v okraju Ljubljana.

Sklep: Krivci smo predvsem sami.

Referent za prometne nesreče OLO Ljubljana tov. Hinko Kapun pravi:

»PO MOJEM MNENJU JE GLAVNI VZROK NARASČAJUŠE ŠTEVILA PROMETNIH NESREČ NEDISCIPLINIRANOST ŠOFERJEV, KOLEZARJEV IN PEŠCEV.«

TRAGEDIJA NA CESTI

Bilo je nekega sončnega popoldneva v letošnjem poletju. Skupina otrok se je brezskrbno igrala ob robu ceste, med njimi tudi Zorka F., razigrana sedemletna deklica. Zorka se je nenadoma ločila od tovarištev in skočila na cestišče. Nihče ni videl tega in nihče tudi ne ve, zakaj je to storila. Toda v trenutku, ko je skočila s pločnika, je pripeljal po cesti tovorni avtomobil s evidenčnim tablico S 408.

Ni vozil hitro in komaj 35 kilometrov je kazal kazalec na merilcu hitrosti. Toda Zorki ni bilo več pomoči, čeprav je šofer Ladislav F., ko je spoznal nevarnost, z vsemi močmi pritisnil zavoro. Bilo je prepozno,

morda samo za delček sekunde ali dva. Zorka je mrtva obležala pod kolesi težkega kamiona.

Ko je komisija prišla na kraj nesreče, je lahko ugotovila samo še vzrok nesreče: NEPREVIDNOST!

Na drugem mestu je alkohol hol, je pokazal šofer Dominik PROVZROČITELJ NEKATERIH

NAJTEŽJIH NESREČ IN STEVILNIH ČLOVEŠKIH ŽRTEV JE ALKOHOL, KI VELJA ŽE OD NEKAD ZA NAJHUŠEGA SOVRAŽNIKA VARNOST PROMETA IN REDA NA CESTAH

Kaj vse lahko povzroči alkohol, je pokazal šofer Dominik T., ki je vinjen zakrivil težko

prometno nesrečo. Ves dan je popival, proti večeru pa je s kamionom S 4709 odpeljal tovorni voziček iz Stahovice v Kamniško Bistrico.

Cesta proti Kamniški Bistrici je nevarna, ozka, polna klančev in serpentin, ovinkov in skritih nevarnosti, ki preže na neprevidnega šoferja. Dominik

T. pa je pognal vozilo kot po avtostradi prvga reda in kaj kmalu je na nekem ovinku povzročil ogrozo in zgromel v prepad. Vozilo se je razbilo, vsi potniki, ki so sedeli zadaj na pesku, pa so bili teže poškodovani. Eden je še istega dne v bolnišnici umrl.

PREVIDNOST JE MATI MODROSTI

In ukrepi, s katerimi bi zmanjšali naraščajoče število prometnih nesreč?

Alkoholizmu smo že napovedali odločen boj. Po novi uredbi, ki jo je izdalo Tajništvo za notranje zadeve LRS je vsem poklicnim voznikom med vožnjo najstrožje prepovedano pitje alkoholnih pijač. Šoferju, ki ga zalotijo pri čaši piva ali šilcu žganja, odvzamejo takoj prometno knjižico, poleg tega pa mora še pred sodnika za prekrške.

Osnovni pogoj pa je: PREVIDNOST.

Če bomo previdni, ko prečkamo ceste, ko se peljemo s kolesom, ko sedimo za krmilom avtomobila, če bomo previdni vseh in povsod, bo tudi manj prometnih nesreč, manj človeških žrtev in manj razbitih avtomobilov.

Previdnost je mati modrosti, pravi star pregovor.

In ta resnica ima v cestnem prometu dvakratno veljavo...



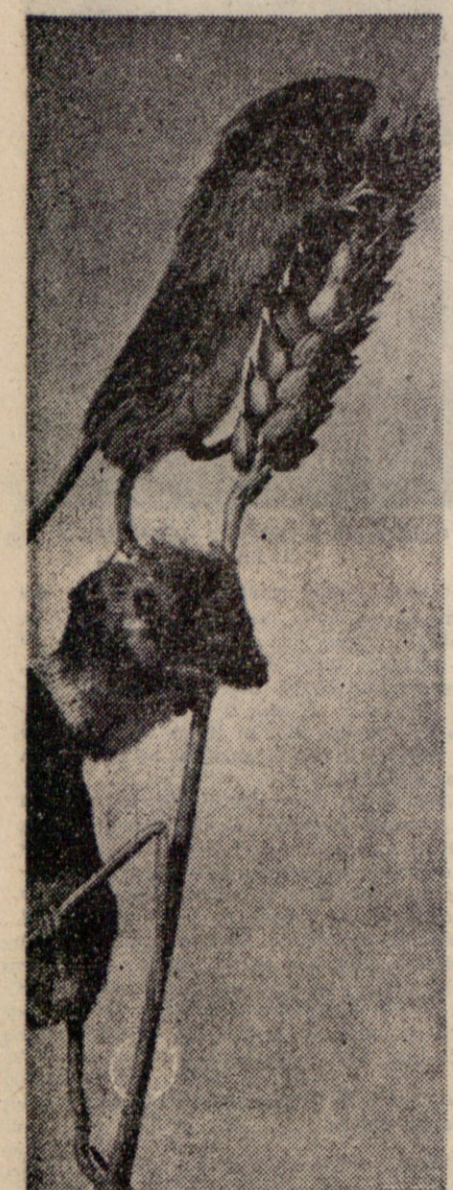
Štiri žrtve težke prometne nesreče: razbita kamiona in razmesarjeni telesi pod razbitinami

Vse naročnike in bralce Slov. poročevalca

ponovno opozarjamo na veliko nagradno anketo

z bogatimi in pestrimi nagradami. Pri anketi lahko sodelujejo vsi sedanji in novi naročniki, ki izpolnijo pogoje ankete in imajo v redu plačano naročnino. Kdor še ni naročil čimprej, da bo lahko udeležen pri žrebanju nagrad. Vsak naročnik »Slovenskega poročevalca« je vrhu tega zavarovan za primer nezgode za 60.000 odn. 30.000 din. — Nagrade bomo začeli objavljati v sredo, 7. decembra 1955.

Brez masaže ni zdravja



SELE — PRIZNANEGA MASERJA

Sele v zadnjem času so spoznali, da zbirajo živali predvsem vitaminov bogato hrano. Spomladaj potaplja loši svoje velike glave v jezera, da bi dosegli korenine vodnih rastlin. Zveni začenjajo svoje kosilo z jetri in trebušno silovito, ki slovi po veliki količini vitaminov. Pri in mačke ne ližejo samo zato svojega krzna, da bi ga očistile, ampak predvsem zato, ker v njihovih diahah pod vplivom sončnih žarkov nastaja vitamin D. Ker pa ta vitamin ne more vstopati v telo naravnost z diah, ga morajo obilno. Zajček bo postal kljub obsevanju rahličen, če mu bomo kosušček vsak dan umili z etrom.

ZDRAVA HRANA

V nekem ameriškem živalskem vrtu so za pozicijeno prepuščali boje živali samim sebi. Pomagali so jim le toliko, da so jim v kletke nasuli čimveč zelisa iz njihove domovine. Boina žival si je vedno izbrala prav tista zelisa, ki bi jih ji predpisal veterinar. Breja košuta si izbrala prav tako skrbno kot pacientka, ki ji je predpisal dieto ginekolog. Ko pogleda strlako novo rogovje se odpravljajo na zemljišče, ki nima dosti apnenca, tudi kilometre daleč do izvira trde vode. Nekateri ptici iščejo ob parjenju mehkužce z apnenčastim oklepom, saj potrebujejo za jajčne lupine čimveč te snovi.

HIGIENA

Ni res, da skrbijo živali za svojo čistočo samo zato, da se rešijo nadležnih parazitov. Važno je predvsem, da se izognejo vsem možnostim infekcije. Kako to, da se mirnovar ne okuži s svojo hrano? Narava mu je dala praktično glavo brez perja, ki jo lahko brez skrbi vrtka v razpadajoče drobovine. Ta ptič si nato poišče visoko skalo, kjer si na soncu z močnim kljunom skrbno očisti vse perje. Če opazujemo zanimivo živalsko higieno, vidimo do naslednjega zaključka: Prilagoditev organizma naravnemu okolju je tako uspešna, da razen pri človeku ne najdemo pri nobeni živi vrsti kakšno bolezen, ki bi se ponavljala ali postajala normalna za njo. Če se pa to že zgodi, je vselej posledica človekovega vmešavanja.

SAMO NAGON?

Kadar žival zbolí, si zna tudi pomagati. Nekli naravoslovec v Angliji je opazoval mladega jabečca, suhega in pokritega z grintami, ki sta ga stara vsako noč gnala do bližnjega izvira. Tam sta ga oba s silo tlačila nekaj minut v

POLJSKE MIŠI SODIJO MED NAJBOLJ FANATičNE PRISTAJE ČISTOČE. Z REKOM SE OKLENEJO BILJKE, OBLIŽEJO SI TACHE IN NATO OČISTILJO GOBČEK, DA NE OSTANE NITI TRHOICA NESNAGE V NJIHOVEM KRZNU

Kako so mleli žito

Prav to dni je izdal Tehniški muzej Slovenije zajetno knjigo prof. ing. Alberta Strune »Vodni pogled na Slovenskem«, v kateri je avtor zbral — prvič ne samo na Slovenskem, temveč tudi v Evropi — razpoložljivo gradivo o zgodovinskih tehnikah vodnih pogonov, ki tehniki sele omogočajo razumevanje predhodnikov sedanje elektroenergetike, zgodovinarju pa spoznavanje gospodarskih revolucij v časih fevdalnega meščanstva, poznejšega parnega stroja in sedanjih elektrarn. Navzile tehnični vsebini pa je znal prof. ing. Albert Struna z živahnimi opisi približati svoje delo tudi povprečnemu bralcu, oziroma nestrokovnjaku, ki sicer ne sega predač po zgodovinskih knjigah. V podkrepitve naše ugotovitve bomo objavili kratek odlomek iz poglavja Mlini za žito, ki zavzema v obravnavani knjigi precej prostora.

Mlinarstvo lahko zasledujemo v zgodovini skoraj dolga tisočletja, da celo mnogo dlje kakor katero koli drugo obrt. To je razumljivo, saj je bila moka že od nekdaj glavni sestavni del človeške prehrane in zato tudi delo z njo, ki so ga morale nekoč opravljati gosposidine same v svojih prahlinjah...

Prvi ročni mlini iz prazgodovinskih časov so bili pravzaprav le kamnite plošče iz peščenjaka, bazalta, granita ali drugačnega kamna s podobnim zrnatim sestavom, na

gline ali pa so kamnite. Pri mletju je treba prijeti zgornjo ploščo z obema rokama in jo vrteti po spodnji. Tudi pri naših mostiščarjih so naleteli na podobne kamne. Ker se je pod trdim zgoranjim kamnom spodnja mlinška plošča vse bolj doblila, je iz nje sčasoma nastala vbojka mlinška ponev (nemško Reibpfanne). Nadaljni korak v razvoju je ponev, spremenjena v možnar (nemško Stossmoerser) in slednjé v stope. Vsekaror pa ni mogoče trditi, da bi bile mlinške sprave v rabi v ta-

Te šodne stope za riž so se s Japonske razširile do Jave, pri čemer je zanimivo, da tudi v Alpah niso neznane. V Švici so si po planinskih kmetih, visoko v gorah, prav s takimi stopami pripravljali jesprej.

Ce gremo za nadaljnjim razvojem »mlinskih kamnov«, moramo predvsem ugotoviti, da iz prazgodovine preneseni, pa niti egipčovski ne starogrški še niso imeli luknje za vspiranje žita.

Mlinška sprava s preluknjanim zgornjim kamnom (nem.



Tako so mleli z roko

Isoteth so pest žita zrnili s drugim vrhom, okroglim ali ploščastim kamnom. Vsi stari kulturni narodi, zatonki z Babilonci (4000 let pred n. št.), prek Asircev in Egipčanov, so poznali torej za mletje samo zelo preprosta sredstva, sploh tako, da moka niso »namleli« med dvema kamnoma, od katerih je zgornji služil kot valjar, ki ga je bilo treba premikati naprej in nazaj po drugem, spodnjem kamnu. Indijanci v Severni Africi so tri tisoč let nazaj z roko med dvema ploščatima, 30 do 50 cm velikima kamnoma ter pridobil veliki zdrob jedli kar tako. Med dvema kamnom iz trde lave, ki ju imenujejo »metasas«, privijajo še zdaj žene v Mehiki koruzno moko, iz katere pečejo tanke domače kocke — tortitas.

Kakor torej delajo nekateri preprosti narodi še zdaj, tako so si pripravljali moko tudi stari Egipčani — nimogrede smo jih omenili že uvodoma — o čemer pričajo številni namali in risbe. Ob Nili imenujejo moko za mletje »muhaka«. Izdelane so iz žgane

kem časovnem zaporedju, v kakršnem so v razvoju nastajale, temveč je bilo več različnih načinov in uporabljenih v isti dobi. Tako je še staroveška civilizacija poznala mletanje, v katerih so s tolkačem »mleli« vsa žita, in sicer po najdbah iz kalidajskega templja iz časa 4000 pred n. št. Toda tudi o lesenih možnarjih je dognano, da so jih od pamtiveka poznali v Afriki, posebno v Abesiniji, in tudi v Oceaniji. V Kongu so tneel velike stope, ki bi jih lahko imenovali tudi prve »zadržne mline«, ker so si jih skupno zgradili vsi prebivalci vasi in jih potem tudi vsi uporabljali po določenem vrstnem redu. Zanimivo je, da so bile te stope narejene v opuščenem mravišču termitov, ki so mu prisekali vrh, notranjost pa obložili z lesom. Kamnite stope in sicer bazaltne, so imeli Tahitijsanci, v Argentini pa so iz starih časov našli v skale izdelane vdolbine, ki jih domačiné še zdaj uporabljajo za pihanje žita.

Japonci tudi še phajo riž v stopah iz starih časov, toda ne na roko, marveč na čisto svojstven vodni pogon. Phalo (ali tolkač) je bilo na eni končini vzvoda na drugi pa podobna, v katero se je natekalo voda ter pri tem dvigalo phalo. Ko je iz posode iztekla vsa voda nenkrat, je phalo zaradi lastne teže padlo nazaj. Pri poznejših izvedbah je phalo dvigal palec na vrhu, ki se stredi, še bolj izpopolnjene stope pa so imele na gredi več palec in zato tudi več phal. Grelo je bilo treba — prvi čas vrsta — s človeško ali živalsko močjo.

Drehstein) je bila prvi ročni mlin na vrtenje. Nadaljna izboljšana izvedba se je imenovala »kverner«; je to so v latinski dobi iz Galije prenesli na ozemlje sedanje Nemčije, trdijo pa o njej, da je najbrž še starejša. Pri tej je bilo vrtenje zgornjega kamna — v stranske smeri — omejeno zaradi nekoliko stožaste oblike kamnov ali pa z lesenim kolčem v sredini za spravo. Izraz »kverner« je izginil iz germanške mlinarske terminologije, ker ga je izpodrinila latinska »molin« z vsemi sorodnimi izvedenkami. Ko so zgornji kamen opremili z ekscentričnim lesenim ročajem, je kverno postala prvi ročni mlin (nem. Handmühle). Ko so tako urejenemu »mlinu« prigradili še ročni pogon, je po zgodovinski plati že očitna pot do naših žrnelj.

Seveda so za pogon mlinov te vrste uporabljali tudi živalsko silo in tako so bili prvi staroveški mlini le ročni ali živalski, od katerih so bili posebno slednji razširjeni po vzhodu povsod tam, kjer je primanjlovalo vode. Mletje na roko je bilo res dolgočasno in utrudljivo. Zato so ga večinoma opravliali sužnji ali zorniki in tudi žene ali otroci, tako da se gotovo ni treba čuditi, če je celo v zgodovinskih zapisih omenjeno posebej, da tako opravljeno delo ni bilo najcenejše. Razen tega je bilo treba misliti na to, da sužnji pri delu moka ne bi jedli; zato so jim občasno odprali vrata velik lesen ovornik, da je z roko ne mogli doseči ust...



SLONI DOBRO POZNAJO UŽITEK PRHE IN SO ZNANI JETIBITELJI VODE. OPAZOVALI SO JIH ŽE, KAKO SO SI ZGRADILI KOPALISČE Z JEZOM, IN SICER IZ DEBEL IN SOPOV TRAVE. SLONI SE NAJPREJ DOBRO OPRHAJO, POTRESEJO S PRAHOM, KI SI GA SAMI PRIPRAVIJO S TEPTANJEM BLATA, IN NATO SE ZMASIRAJO Z RILCEM

vodo. Sele, ko si je mladi jazbec opomogel in se mu je zacelila ter očistila koža, so prenehali s tem nočnim izletom.

Žival si zna marsikdaj poiskati edini izhod iz stiske. Neke race morajo dobro poznati vpliv spremembe vzdušnega pritiska na morske školjke, če jih potopijo v sladko vodo. Večkrat se namreč zgodi, da se školjka tako tesno oprime kljuna, ni jezika teh rac, da je ne morejo niti razbiti, niti pogoltniti. Tedaj si race poiščejo sladko vodo in potopijo glavo vanjo, dokler »utopilec« školjka ne odpade. Ali je to samo instinkt, ki vodi race v takšni nevarnosti v sladko vodo?

Dokazano je, da je iznanje ran pri živalih zelo zdravilno. V živalski silni je mnogo snovi, ki ubijajo bakterije.

ZDRAVILA IN KIRURGIJA

Nekli lovec na divje zveri je z operacijo odstranil pravkar ujetemu gibonu — posebni vrsti opice — oteklino pod veliko brazgotino. Menil je, da bo naletel na cisto, toda našel je prežvečeno kroglo rastlinskih listov. Analiza je pokazala, da se bili to listi nekega indijskega drevesa, ki so znani zaradi svoje zdravilne moči. Gibon si je to »zdravilo« poiščal v zevajočo rano.

Bolni žlanti trede so včasih brezsrčno izločeni. Bolno zebro so vrstnice napadle z zobmi in s kopiti in jo odgnale od sočne hrane. Podivjani indijski psi pomorijo vse ranjene vrstnike. »Državotvorni« insekti sicer pomagajo svojim bolnikom — bolno mravljvo še posebno negujejo in če si polomi nogo, jo lo druge amputirajo s svojimi ostrimi klesanci. Toda če je poškodba tako težka, da bi bil ranjenec vse življenje težak invalid, ki bi mu morale pomagati druge mravlje, ga obglavijo ali pa vržejo kar med mrtve.

PRI NAKUPU ZADOSTUJEJO LE 3 BESEDE



Albus domače milo

POZOR PRED IMITACIJAMI

TOALETNE POTREBŠČINE

Mnoge živali imajo posebne organe za nego telesa. Zoble zdravih sesalcev so skoraj brez izjeme snežno beli. »Vgrajene« imajo »zobne krtačke«, majhne, gumijastim vložkom podobne izrastke na notranji strani dlesni in ustnic, včasih pa tudi na robu jezika. Te se pri odpiranju in zapiranju gobca drgnejo ob zobe in jih tako čistijo. Odrasel človek jih na žalost nima, toda pri dojenčku jih je še mogoče opaziti.

Čaplja ima kar dve toaletni potrebščini. »Dozo za puder« na prsih in »glavnik« na notranji strani srednjega kremplja. Po jedi se očisti tako, da se najprej potrese s pudrom, ki vsrka ribjo sluz, ko pa se posuši, z »glavnikom« očisti puder s perja.

Mnoge živali si pri negi telesa medsebojno pomagajo. Ni res, da si opice druga drugi levijo uši. Ne, je prihljal si čistijo. Tisti, ki išče, ugaja njegov slah okus, drugi pa čistjenje prihaja gotovo godi. Krave si obilujejo druga drugi glavo in vrat. Konji stojijo pogosto po

dva in dva z repom proti glavi, in narobe, in si z repi odganjajo muhe

POMOČ BLIŽNEMU

Nekli kanadski biolog je bil priča nenavadnemu dogodku. Jelen se je pasel na robu gozda. Tedaj se je pojavil izza dreves dorasel zajec in se napotil naravnost proti jelenu. Postavil se je pred njim na zadnje noge in jelen ga je začel pri prsti lizati; obilal mu je glavo, hrbet in boka. Prizor je trajal dobrih deset minut. Tudi drugi naravoslovci so že opazili kaj podobnega. Vse kaže, da jelenu zelo ugajajo slane snovi v zajčjem krznu, dolgočasu pa prijetna masaža z jelenjim jezikom.

Zivalim pogosto manjkajo pripomočki civilizacije in si morajo zato pomagati, kakor vedo in znajo. Ko dobivajo zebre novo diako, se v velikih čredah podijo po savanah, posečenih s trnjem, ki jim pobere vso staro diako. Brž ko je čreda potopljala grm, si že izbere drugega in to dela tako dolgo, dokler se vse zebre ne zasvetijo v novem »običajlu«.

DOBRO VIDLJIVOST ...



... NE SAMO OBEMA LJUBKIMA DVOJČICAMA, MARVEČ VSEM ŠOFERJEM OMOGOČA NOV AVTOMATONCI ČISTILEC ŠIP »TRICO«. NAPRAVO POGANJA VACUUM MOTORJA IN BRIZGNE — ČE JE POTREBNO TUDI MED VOZINJO — MOČAN DVOJNI CUREK, KI OČISTI S ŠIP VES PRAH, UMAZANOST IN MUŠICE

KAKO BOMO ŽIVELI

Marsikdo živi v strahu pred bodočnostjo. Pisatelji, pesniki in filozofi pravijo, da je ta strah značilnost današnjega časa. So ljudje, ki se boje jutraj odpreti radio, da ne bi slišali poročila o nenadnem dogodku, ki bi utegnili spreminiti vse njihove cilje.

Strah je torej neprijeten spremljevalec in nevaren svetovalec naše podzvesti. Ta strah pred neznanim lahko premagamo. Zato pa moramo dobiti drugačen odnos do bližnje in daljnje bodočnosti. Brez posebnih težav lahko to dosežemo — slediti moramo le določenim številom, jih primerjati z drugimi in ugotoviti zvezo med njimi.

In kako bomo prišli do teh števil? Povsem preprosto. Poiskati moramo števila, ki nam pripovedujejo, kaj se je dogajalo v preteklosti od leta do leta — števila, ki nam pripovedujejo rojstva, naseljenost prebivalstva, donose žetev, zaloge hrane, porabo premoga in kovin, povečanje »konjskih sil« itd. Če lahko postavimo ta števila v vrste in jih podaljšamo čez sedanost tja v bodočnost, bomo dobili vrste, ki bodo sicer le v verjetnostnem območju. Toda več ko bomo teh vrst združili med seboj, več bomo dobili medsebojnih vplivov, več verjetnosti, da so naša uganjanja pravila. To smer številčnih vrst bodočnosti nam danes nudi znanost.

RAZVOJ TEHNIKE NI OMEJEN

V zadnjih letih je razvoj tehnike dosegel takšen napredek, da se moramo vprašati, kje so meje tehnike. In v odgovor na to prvo vprašanje si moramo priznati: verjetnost, da se bo tudi v prihodnjih 100 letih zgodilo toliko novih odkritij v znanosti in tehniki, kot se jih je v zadnjih 100 letih, je tako majhna, da je v našem uganjanju o bodočnosti ne smemo upoštevati.

Naš članek je izviralec iz knjige

od WALTERJA GREILINGA

»Kako bomo živeli«.

Doba znanstveno - tehnične razvoja se počasi približuje svojemu koncu!

Prišli smo že do prvih mej. S pomočjo elektronskega mikroskopa spoznavamo oblike, ki se raztezajo komaj čez stotisoč del milijetra in ločimo predmete, ki so oddaljeni med seboj samo deset milijonov milijetra. Orjaški daljnogled s petmetrsko lečo na Mount Palomarju je milijonkrat močnejši kot človeško oko in nam odkriva kopice zvezd, ki njih svetloba potrebuje do nas milijarde let. Na 10.000 km daleč lahko zmerimo temperaturo voščene sveče. Zabeležimo

saj nam je zgodovina sama najboljši primer za to. Toda ta razvoj je počasen in nam nenadoma več ne zadostuje.

Ali naj to pomeni, da morajo znanstveniki vreči puške v koruzo? Nasprotno! Njihove naloge so večje kot kdajkoli prej. Področje, ki ima sicer že začrtane meje v prostoru in času, je še tako veliko, da nam bo precej časa povzročalo dovolj dela. Vendar to je gotovo: v vsem tem področju ne bo več presenečenj! Današnja znanost je jutrišnja tehnika. Vendar bo ta tehnika bržkone imela več možnosti, kot si jih lahko predstavljamo ob pogledu na današnjo znanost.

Danes trdijo znanstveniki manj, kot so verjeli pred 30 leti. Vendar lahko s pomočjo statistike sežemo dlje in dosežemo večje tehnične uspehe. Do leta 1940 so lahko samo izračunali, da so na začetku in koncu periodičnega sistema elementov nekakšne pretvorbe iz enega elementa v drugega, ki oddajajo visoke energije. Kako pa poteka verižna reakcija, niso mogli izračunati.

Armada matematikov bi potrebovala za to dobrih sto let, ker bi vsakdo moral čakati na rezultat prejšnjega. Prvi elektronski računski stroj pa, ki so ga krstili v čast Besselovih funkcij z imenom »Bessie«, je dovršil ves ta račun leta 1942 v 103 urah. Od tedaj ni preteklo niti petnajst let. Elektronskim močnim zaupajo naloge, ki lahko nadomestijo veliko število povprečno razvitih človeških možganov. Toda vemo že, kje so meje teh elektronskih robotov. Z desetstiči elektronk postajajo

STRAH PRED BODOČNOSTJO

lahko učinko, ki se kažejo v milijonih sekunde v atomskem jedru, v območju tisočink milijardinke milimetra. Prišli smo torej daleč, zelo daleč. In če se zdaj vprašamo, ali vemo vse, kar smo hoteli vedeti, moramo odgovoriti — ne. Celotna slika današnjega sveta je nepopolna. Torej nam človeški um ne dočeka več za premostitve nasprotij, ki postajajo vse bolj številni in niti za to ne, da bi uredili vsa opazovanja, s katerimi prodramo v kozmos.

Mar ni mogoče človeškega razuma tako spopolniti, da bi se prebil tudi čez zadnje uganke? Angleški znanstvenik — vnuk tvorca razvojne teorije, Darwina, nam na vprašanje odgovarja: da — toda nič prej kot v milijonih let. Lahko trdimo, da so naši možgani najbolj zapleten organizem na svetu. Lahko tudi trdimo, da se s časom spreminjajo,

Zato lahko pričakujemo v tehniko še naprej takšno divjo tekmo, kot jo opazujemo danes. Pogonski stroji, računski stroji, brezžična televizija, hitrosti v prometu, v vsem hitimo za nekakšnimi rekordi s hitrostjo, ki jo človekov razum in človekove roke nikoli ne morejo prečistiti.

Prvi glavni princip, ki je vključil znanstveno tehniko v človekovo življenje, je bil toplotni stroj. Komaj sto let za parnim strojem sta nastala eksplozijski motor in parna turbina. Toda že peldeset let po prvem avtomobilskem motorju so se pojavili reakcijski motorji in nič več kot pet let pozneje so jih sledili prvi uporabni raketni agregati.

Sele sto let po odkritju električnega toka je dobila elektronika elektromotor in dvajset let pozneje žarnice in nadomestitev elektronk s tranzistorji.

komplikirani orjaki, ki jih morajo spraviti v nebotičnike, in jih hladiti s komplikiranim hladilnim sistemom. Če pa zamejnajo elektronke s tranzistorji, postajajo njihovi deli manjši in manjši, da jih niti najboljši mehaniki z mikroskopskim orodjem ne morejo več sestaviti.

Komaj pet let po tem, ko so odkrili cepljenje uranovega jedra, uporabljamo atomsko energijo v tehnične namene. Toda že dvajset let pozneje stoji ta napredek pred na videz nepremostljivo oviro — stalnim večanjem količine radioaktivnih snovi v zemeljski atmosferi.

V farmakologiji smo 60 let po ustvaritvi alkaloidov razvili prva sintetična zdravila aromatične veje organske kemije. 25 let nato se je razvila peruška tepalpa in spet 15 let pozneje smo dobili prva zdravila kemoterapije. Danes zasledimo skoro vsa-

Moj zasaitnik HITLER

je zadavila mojo domovino. Vse je postalo prazno in ničeno. Potrebno je bilo, da se pripravim na odhod. To ni bilo lahko. Gestapo me je že počastil s svojim zanimanjem. Zahvaljujem se čudežnemu naključju, da sem po zasliševanju, ki je trajalo ure in ure, ušel iz njegovega pekla. Avstrijski gestapovski uradnik, ki sem ga bil nekoč v prvi svetovni vojni rešil vešal, me je spoznal in poskrbel, da je moj »akt« izginil. Pomagal mi je tudi kasneje, kolikor je le mogel.

V inozemstvu sem imel le malo denarja. Toda na Dunaju so me čakale znatne vsote funtov in dolarjev, večinoma v velikih bankovcih. Kako bi jih spravil ven, ven za vsako ceno? Izvoz denarja, vrednostnih papirjev, zlata in nakita je bil prepovedan. Carina je poslovala z brutalno temeljitostjo. Vsak pregrešek proti številnim predpisom je pomenil koncentracijsko taborišče ali smrt. Krvolok Heydrich se je bahal: »Brez naše vednosti ne pride niti bacil v inozemstvo!« Kontrolorji, ki so iskali bankovce, so osvetlili vsako pismo. Mnogo so jih odprli in prebrali. Večini telefonskih pogovorov so prisluškovali.

Kljub temu, denar sem moral spraviti v inozemstvo.

Za to pa je bil potreben natančen načrt. Moral sem tvegati, da zgrubim nekaj denarja, ki je bil v Avstriji tako ali tako zgubljen. Niti odposiljatelj niti prejemnik nista smela biti v primeru neuspeha kompromitirana. Gestapo je imel tudi v inozemstvu mnogo agentov in pomočnikov.

Po tajnih kanalih sem poizvedel, kakšna je spretnost Gestapa, kakšne pripomočke ima in kako postuje. Potem sem si napravil načrt. Brez tajne pisave bi nikakor ne šlo, pa tudi o gradnji strojev sem si moral pridobiti nekaj znanja.

Startal sem s Hitlerjevo sliko, ki sem jo poslal neki izredno iznajdljivi prijateljici v Švici. Zakaj sem v italijanski napisal:

Na potovanju skozi osvobojeni Dunaj vam pošiljam prisrčne pozdrave. Heil Hitler!

Mario Caldini

»Caldini« se pravi po italijansko »toplo«. Dama je videla mojo pisavo, vedela je, maršalka o mojem delovanju v prvi svetovni vojni in je ogrela dopisnico. Tajno besedilo se je glasilo:

»Prevzemite po Miški vsak teden poštne pošiljke, ki bodo prišle pošto ležeče na njeno ime v kolodvorski poštni urad. Nadaljnja tajna obvestila vsakokrat na zgornjem robu 4. strani časopisa Völkischer Beobachter ali Stürmer, ki ju bom pošiljal od časa do časa.«

Miška je bilo ljubkovalno ime vsakine te dame, znano samo najbližjim sročcem. Tako je bila prejemnica paketov tudi v primeru, če bi tajno besedilo odkrili, popolnoma varna, ker primika nisem zapisal.

Mislil sem si, da zverine, ki so bile brez vsake fantazije, ne bodo pogruntale, da utegne neko njihove posvečene časopise izrabljati za protidržavne namene. Dometval sem, da bodo celo veseli, ko bom te evanجيلje pošiljal v Švico. Kaj takega je zmogel samo nacist in nanj se lahko zanesel!

Poštne pošiljke so uradniki natančno preiskali in šele nato zavezali ter zapечатili. V treh mesecih sem na desetih različnih dunajskih poštah oddal 10 zavojev. Ko sem oddal zadnjega, so bili skoraj vsi moji funti dolarji v Švici.

ko leto na trgu produkt, ki je vsaj tolikšnega pomena, da prekaša vse produkte desetih preteklih let.

Hitrost razvoja v mejnem področju med kemijo in biologijo nam povzroča vtroglavico. Tam je pravilo 15.000 novih odkritij na leto! Skoraj nemogoče je že oddelati vsa nova odkritja ali jih vsaj beležiti.

Tako je na vseh področjih. Pogledjmo si zaključke!

1. Fizika je kot osnova vseh ostalih naravnih ved dosegla svoj višek v prvi polovici 20. stoletja. Z nanostanoma mej izvedljivega in razvojem nove fizikalne slike sveta, so njene glavne naloge zaključene.

2. Mehanska tehnika je stopila v izpopolnitvijo robotov — zadnjo stopnjo v tehniki strojev — in z medplanetarnimi poleti kot zadnjo stopnjo v tehniki prometa proti svojem vrhuncu, ki ga bo dosegla najbrž že do leta 1980. Sledila ji bo elektrotehnika s svojim končnim ciljem, pretvorbo vseh vrst žarkov v električni tok.

3. V kemiji se bodo dogodki razvijali še nekaj desetletij, dokler ne bodo dosegli vrhunca s fotosintezo, to je z neposrednim pretvarjanjem svetlobne energije v kemično in z neposredno pretvorbo najbolj razširjene kemične energije, namreč izgorjevanje ogljika v električni tok.

4. Le biološka tehnika se je šele pričela in smemo njen višek in konec pričakovati tam v 21. stoletju.

Brž pa ko postavimo razvoj tehnike na stopnjo nečesa, kar predvidevamo, lahko tudi ustvarimo sliko o vsakdanjem življenju v bodočnosti.

PRIHODNJIČ:

Moc
stevilk

TRISTAN BUCH

(iz knjige »Major Kvaplička — razkrinkana tajna služba«)

Storil sem to kaj preprosto, čeprav sem precej tvegati. Skladno z duhom časa sem izbral Adolfa Hitlerja za patrona svoje akcije. Kupil sem deset velikih, na lepenco posnetih Führerjevih slik in prišel na vsako listek »za dnevno sobo« ali »za otroško sobo« ali »Obesite nad hčerino posteljo« in podobno. Nekoč, ko sem bil lirčno navdahnjen, sem celo zapisal: »Naj bi tudi Vas kmalu osrečili!« Naslov odposiljatelja je bil seveda izmišljen.

Vsi poštni uradniki so bili — kot sem pričakoval — zelo prijazni. Gledali so dobrodušno in klepetali: »Kako lepo, da pošiljate prekrasno Führerjevo sliko v inozemstvo! In celo za sobni okras!«

»Moja nečakinja obožuje Führerja!«

»Ko bi vsaj veliko naših tovarišev poslalo take slike v inozemstvo!«

Pregled je bil silno nagel in dobrohoten — kot vedno na Dunaju, če znaš prijetno klepetati. Fotografija je bila skrbno zavita, kar je uradnik sprito izredne vrednosti predmeta spoštljivo odobral. Najprej je bila zamotana v svilni papir, nato v lepenco in še v rjav ovojni papir.

»Ostalo pa mi je še nekaj bankovcev po 25 funtov in 100 dolarjev, ki so morali teden, z njimi sem hotel preiskustiti nov način, ki mi ga smatral za popolnoma zakonitega in brez osebne nevarnosti. Mimo tega je imel še to prednost, da je izključeval tveganje izgube.«

Zabaval sem se. Vleči za ušesa Heydrichove lovce na bacile je bila skoraj edina zabava, ki je ostala človeku v Tretjem rajhu.

Vsa stvar je bila zelo poceni. Izdatki so znesli natanko 30 grošev. Glavni del poštnine je utrpela država. Kupil sem nekaj egiptovskih, brazilskih in argentinskih pisemskih znamk z nerazločnim datumom poštnega pečata. Te sem prilepil na kuverto, ki je bila videti, kot kaže slika.

Devizna cenzura je menila, da gre za prehodno pismo, ki se nje ne tiče. Prišlo je z inozemstva in šlo dalje v inozemstvo. Toda četudi bi pismo slučajno odprli, bi morali pustiti denar nedotaknjen, ker so spoštovali mednarodno načelo. Tvegati sem z veseljem.

Ni treba posebej poudariti, da sem v vsako kuverto k denarju priložil tudi francosko pismo, ki je govorilo o poravnavi starega dolga ali o darilu za rojstni dan. Nemški poštni moram napraviti poklon, da me je tako zanesljivo podpirala.

Ostali mi je samo še rodbinski nakit. Pri tem mi je pomagal dojenček, ki je s svojimi holandskimi starši in pestunjo z letalom potoval v Švico. Pestunjo sem namreč dobro poznal.

Ze dolgo sem pričakoval obisk gestapa in se zanj tudi pripravil. Nekega dne so prišli. Bili so nepopisno surovi, vendar niso ničesar našli. Besni zaradi neuspeha so pri odhodu razbili dragoceno vazo iz porcelana. Pri vse tem pa je bil nakit tako blizu, da bi ga lahko dosegli z roko. Na stenah v predstobi je viselo na ducaate mojih lovskih trofejah s Kavkaza, iz Albanije, Madžarske in Norveške, med njimi mnogo nagačenih ptic, divjih petelinov, beloglavih jastrebov, divjih petelinov, pa tudi par galebov. V notranjosti enega najljubšejsih srebrnih galebov sem skrival najdragocenejšo koso nakita.

Vodja gestapovcev je bil tipičen uslužbenec, nemške tajne službe. Iskal je z ledeno mirnim pohlepom po najskritejših kotičkih stanovanja, celo v kuhinji in v vodnem rezervoarju na stropu. Pretrkal je stene in pod ter razrezal žimnice. Utrujen in izčrpan se je končno vrgel v naslanjač in si natočil tri kozarce konjaka, vzel ducat cigar, jih stlačil v žep in stegnili noge daleč proč. Na nasprotni steni je visel ljubek galeb, ki je, kot se mi je zdelo, navihano mežikal. Bleknil sem: »Vi ste nemara tudi lovec?«

»Zakaj?«

»No, ker vas moje trofeje tako zanimajo. Glejte, tega divjega petelina sem ustrelil na Kavkazu 2.400 metrov visoko. Je eden najlepših primerkov svoje vrste. Le pogledjte leketajočo se peresa, ki so tipična za vse kavkaške peteline. Tri dni je trajalo, preden sem ga dobil na muho.«

»Oh, trapanja!«

»Toda najdragocenejši je pač ta mali galeb. Saj veste, lovci so vsi malo prismojknjeni. Dostikrat cenijo trofeje po spominih, ki jih vežejo nanje. Pomislite, hotel sem na finiki obali loviti divje labode. Bilo je neprijetno vreme, megleno, ravno pravo vreme. Peljali smo se z jadrnico, ko nenadoma...«

»Nehajte že vendar z vašim čvekanjem! Vstal je, poklical svoje pomočnike in zaloputnil vrata za seboj. Celo moja žena, ki je s hrabro ravnodušnostjo gledala razdejane po stanovanju, se je morala smejati.

Komaj so odšli, sem odprl galeba. Prihodnjega dne se je rodbinski nakit, zašit v plenice ustrežljivega dojenčka, z letalom odpeljal v Švico.

... na Danskem: Neki kmet je izposloval začasno odredbo proti kršilec jutranjega mira. Preglasni sosed je namreč prezgodaj budil njegove kokoši.

... v Captownu: Joseph Arnott je šel v pokoj, ko mu je bilo 92 let. Ze od 1930. leta je s prosto roko črtal po cestah bele črte. To svoje delo je opravljal tako natančno, da mu ni bilo treba ves čas službovanja popraviti niti ene črte.

... v Avstriji: Babica Franziska Hain je napravila izpit za padalko, da bo lahko tudi pozimi opravljala svojo dolžnost, ko zaradi snežnih zametov ne bo mogla z vozom ali peš v oddaljene vasi.

AVTOMOBILI ZA ČR

Pred kratkim je bila sklenjena pogodba, po kateri bo francoska tovarna avtomobilov »Renault« pošiljala letno po 900 avtomobilov

HERTA je bila moj mož

Pred deželnim sodiščem v Manheimu v Zahodni Nemčiji se je nedavno začela razprava o slučaju »družine« Wind. Sodišče je razpravljalo o tem, če lahko Herta Elizabeta Wind objavi svojo življenjsko zgodbo. Proti temu se je namreč borila njena nekdanja žena, ki danes pravi: »Herta je bila nekdanj moj mož.«

Vsa stvar je bila zelo zapletena in je vzbudila v Nemčiji precejšnje razburjenje. Gre tu

Tudi za smrad niso bili naši predniki preveč občutljivi. Sicer so uporabljali močne parfume, ki so udušili duhove po umazanih in znojnih. V starih knjigah o etiketi najdemo stroga navodila, kako naj se plemič obnaša — toda o snagi ni nobene besede. Priporočilo je pač, naj plemič ne lovi bolh v javnosti ali naj se javno ne praska po telesu. Knjiga o lepem vedenju iz leta 1625 pa že priporoča: »... in prosimo, da si pri mizi ne obilujete prstov, ne pljuvate na krožnik ali ne smrkate v namizni prt.«

V onih dneh so tudi na dolgo in široko diskutirali, če je bolj dostojno, brisati nos v rokav, krilo ali klobuk.

Današnji običaji so dobili roba za časa Marije Antoinette, ki je zapovedala, naj bo kvadranten. Šele po revoluciji so ga začeli uporabljati za brisanje nosu in izdelovali iz navadnega pralnega platna.

NEGALANTNOST

IZ »GALANTNE DOBE«

Seveda si v tem času še vedno niso brisali nosu z robcem. Kdo bi mislil na kaj takega! Robci so služili za okras ali kvečjemu za preganjanje mušice. Francoska beseda robec »mouchoir« (izpeljana iz »mouche« — muha) še danes spominja na to. Kdor si je hotel očistiti nos, se je kljub dobi vzgloji uselnil v roko ali celo — v namizni prt. Sicer pa snaga ni bila tako važna, saj se tudi umivali niso preveč. Trdili so celo, da prekomerno umivanje povzroča zobobol. Damae so mirno pljuvale na tla in brez sramu sprejemale svoje kavalarje sede na nočnih posodah.

Seveda si v tem času še vedno niso brisali nosu z robcem. Kdo bi mislil na kaj takega! Robci so služili za okras ali kvečjemu za preganjanje mušice. Francoska beseda robec »mouchoir« (izpeljana iz »mouche« — muha) še danes spominja na to. Kdor si je hotel očistiti nos, se je kljub dobi vzgloji uselnil v roko ali celo — v namizni prt. Sicer pa snaga ni bila tako važna, saj se tudi umivali niso preveč. Trdili so celo, da prekomerno umivanje povzroča zobobol. Damae so mirno pljuvale na tla in brez sramu sprejemale svoje kavalarje sede na nočnih posodah.

Takšno majceno imenitnost, ki so ji takrat pravili tudi »rutica za kometiranje« ali vijudenje »fanciletes« po italijanskem fazzoletto: »rutica za obreze«, ne gre primerjati z današnjim robcem. To je bil kosček najdragocenejšega in najtanjšega blaga, pošit z zlatom in srebrom in okrašen z dragim kamenjem in dragocennimi čipkami. Čipke so bile takrat višek mode, celo rabej je med svojo službo nosil čipkasto bluzo.

O robcu, ki je v centralni eleganci, v pariških salonih igral tako važno vlogo, je pisal tudi aglički dramatik Shakespeare. Morda je imel priložnost občudovati kaj pomembnega pri damah angleške aristokracije — vsekakor je bil ob tem intimnem robcu tako očaran, da ga je porabil za corpus delicti v svojem Othellu. Ljubosumni Othello ubije ženo Desdemono naposled zaradi robca, ki ga je izgubila. Po tednih običajih se je smel robec podariti namreč samo v znak osebne naklonjenosti, v dokaz ljubezni.

DISKRETNOST ZNAMENJE

Ponizanje dragocenelega robca v predmet vsakdanje higienске uporabe bi morda lahko napravilo v zvezo s pošljobovanjem. Moda pošljobovanja se je rodila one čase v Italiji. Damae plemenitih rogov so se začele pošljobovati za

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

Z nemško natančnostjo so bili zavoji poslani v Švico, vsak teden pa mi je pismonoša prinesel potrdilo, da je Führer z valutama srečno prispel v inozemstvo.

V časopisih sem na vidnem mestu skoraj vsak dan zasledil notico, da je devizna cenzura onemogočila poskuse ljudskih škodljivcev, ki so s pošto nameravali prethotati denar v inozemstvo. Ali je bilo to res, ali pa je šlo le za običajno varanje javnosti, nisem mogel ugotoviti, ker imen zločincev niso objavili.

Ostalo pa mi je še nekaj bankovcev po 25 funtov in 100 dolarjev, ki so morali teden, z njimi sem hotel preiskustiti nov način, ki mi ga smatral za popolnoma zakonitega in brez osebne nevarnosti. Mimo tega je imel še to prednost, da je izključeval tveganje izgube.

Zabaval sem se. Vleči za ušesa Heydrichove lovce na bacile je bila skoraj edina zabava, ki je ostala človeku v Tretjem rajhu.

Vsa stvar je bila zelo poceni. Izdatki so znesli natanko 30 grošev. Glavni del poštnine je utrpela država. Kupil sem nekaj egiptovskih, brazilskih in argentinskih pisemskih znamk z nerazločnim datumom poštnega pečata. Te sem prilepil na kuverto, ki je bila videti, kot kaže slika.

Devizna cenzura je menila, da gre za prehodno pismo, ki se nje ne tiče. Prišlo je z inozemstva in šlo dalje v inozemstvo. Toda četudi bi pismo slučajno odprli, bi morali pustiti denar nedotaknjen, ker so spoštovali mednarodno načelo. Tvegati sem z veseljem.

Ni treba posebej poudariti, da sem v vsako kuverto k denarju priložil tudi francosko pismo, ki je govorilo o poravnavi starega dolga ali o darilu za rojstni dan. Nemški poštni moram napraviti poklon, da me je tako zanesljivo podpirala.

Ostali mi je samo še rodbinski nakit. Pri tem mi je pomagal dojenček, ki je s svojimi holandskimi starši in pestunjo z letalom potoval v Švico. Pestunjo sem namreč dobro poznal.

Ze dolgo sem pričakoval obisk gestapa in se zanj tudi pripravil. Nekega dne so prišli. Bili so nepopisno surovi, vendar niso ničesar našli. Besni zaradi neuspeha so pri odhodu razbili dragoceno vazo iz porcelana. Pri vse tem pa je bil nakit tako blizu, da bi ga lahko dosegli z roko. Na stenah v predstobi je viselo na ducaate mojih lovskih trofejah s Kavkaza, iz Albanije, Madžarske in Norveške, med njimi mnogo nagačenih ptic, divjih petelinov, beloglavih jastrebov, divjih petelinov, pa tudi par galebov. V notranjosti enega najljubšejsih srebrnih galebov sem skrival najdragocenejšo koso nakita.

Vodja gestapovcev je bil tipičen uslužbenec, nemške tajne službe. Iskal je z ledeno mirnim pohlepom po najskritejših kotičkih stanovanja, celo v kuhinji in v vodnem rezervoarju na stropu. Pretrkal je stene in pod ter razrezal žimnice. Utrujen in izčrpan se je končno vrgel v naslanjač in si natočil tri kozarce konjaka, vzel ducat cigar, jih stlačil v žep in stegnili noge daleč proč. Na nasprotni steni je visel ljubek galeb, ki je, kot se mi je zdelo, navihano mežikal. Bleknil sem: »Vi ste nemara tudi lovec?«

»Zakaj?«

»No, ker vas moje trofeje tako zanimajo. Glejte, tega divjega petelina sem ustrelil na Kavkazu 2.400 metrov visoko. Je eden najlepših primerkov svoje vrste. Le pogledjte leketajočo se peresa, ki so tipična za vse kavkaške peteline. Tri dni je trajalo, preden sem ga dobil na muho.«

»Oh, trapanja!«

»Toda najdragocenejši je pač ta mali galeb. Saj veste, lovci so vsi malo prismojknjeni. Dostikrat cenijo trofeje po spominih, ki jih vežejo nanje. Pomislite, hotel sem na finiki obali loviti divje labode. Bilo je neprijetno vreme, megleno, ravno pravo vreme. Peljali smo se z jadrnico, ko nenadoma...«

»Nehajte že vendar z vašim čvekanjem! Vstal je, poklical svoje pomočnike in zaloputnil vrata za seboj. Celo moja žena, ki je s hrabro ravnodušnostjo gledala razdejane po stanovanju, se je morala smejati.

Komaj so odšli, sem odprl galeba. Prihodnjega dne se je rodbinski nakit, zašit v plenice ustrežljivega dojenčka, z letalom odpeljal v Švico.

... na Danskem: Neki kmet je izposloval začasno odredbo proti kršilec jutranjega mira. Preglasni sosed je namreč prezgodaj budil njegove kokoši.

... v Captownu: Joseph Arnott je šel v pokoj, ko mu je bilo 92 let. Ze od 1930. leta je s prosto roko črtal po cestah bele črte. To svoje delo je opravljal tako natančno, da mu ni bilo treba ves čas službovanja popraviti niti ene črte.

... v Avstriji: Babica Franziska Hain je napravila izpit za padalko, da bo lahko tudi pozimi opravljala svojo dolžnost, ko zaradi snežnih zametov ne bo mogla z vozom ali peš v oddaljene vasi.

AVTOMOBILI ZA ČR

Pred kratkim je bila sklenjena pogodba, po kateri bo francoska tovarna avtomobilov »Renault« pošiljala letno po 900 avtomobilov

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

HERTA je bila moj mož

zabava, ki je ostala človeku v Tretjem rajhu.

Vsa stvar je bila zelo poceni. Izdatki so znesli natanko 30 grošev. Glavni del poštnine je utrpela država. Kupil sem nekaj egiptovskih, brazilskih in argentinskih pisemskih znamk z nerazločnim datumom poštnega pečata. Te sem prilepil na kuverto, ki je bila videti, kot kaže slika.

Devizna cenzura je menila, da gre za prehodno pismo, ki se nje ne tiče. Prišlo je z inozemstva in šlo dalje v inozemstvo. Toda četudi bi pismo slučajno odprli, bi morali pustiti denar nedotaknjen, ker so spoštovali mednarodno načelo. Tvegati sem z veseljem.

Ni treba posebej poudariti, da sem v vsako kuverto k denarju priložil tudi francosko pismo, ki je govorilo o poravnavi starega dolga ali o darilu za rojstni dan. Nemški poštni moram napraviti poklon, da me je tako zanesljivo podpirala.

Ostali mi je samo še rodbinski nakit. Pri tem mi je pomagal dojenček, ki je s svojimi holandskimi starši in pestunjo z letalom potoval v Švico. Pestunjo sem namreč dobro poznal.

Ze dolgo sem pričakoval obisk gestapa in se zanj tudi pripravil. Nekega dne so prišli. Bili so nepopisno surovi, vendar niso ničesar našli. Besni zaradi neuspeha so pri odhodu razbili dragoceno vazo iz porcelana. Pri vse tem pa je bil nakit tako blizu, da bi ga lahko dosegli z roko. Na stenah v predstobi je viselo na ducaate mojih lovskih trofejah s Kavkaza, iz Albanije, Madžarske in Norveške, med njimi mnogo nagačenih ptic, divjih petelinov, beloglavih jastrebov, divjih petelinov, pa tudi par galebov. V notranjosti enega najljubšejsih srebrnih galebov sem skrival najdragocenejšo koso nakita.

Vodja gestapovcev je bil tipičen uslužbenec, nemške tajne službe. Iskal je z ledeno mirnim pohlepom po najskritejših kotičkih stanovanja, celo v kuhinji in v vodnem rezervoarju na stropu. Pretrkal je stene in pod ter razrezal žimnice. Utrujen in izčrpan se je končno vrgel v naslanjač in si natočil tri kozarce konjaka, vzel ducat cigar, jih stlačil v žep in stegnili noge daleč proč. Na nasprotni steni je visel ljubek galeb, ki je, kot se mi je zdelo, navihano mežikal. Bleknil sem: »Vi ste nemara tudi lovec?«

»Zakaj?«

»No, ker vas moje trofeje tako zanimajo. Glejte, tega divjega petelina sem ustrelil na Kavkazu 2.400 metrov visoko. Je eden najlepših primerkov svoje vrste. Le pogledjte leketajočo se peresa, ki so tipična za vse kavkaške peteline. Tri dni je trajalo, preden sem ga dobil na muho.«

»Oh, trapanja!«

»Toda najdragocenejši je pač ta mali galeb. Saj veste, lovci so vsi malo prismojknjeni. Dostikrat cenijo trofeje po spominih, ki jih vežejo nanje. Pomislite, hotel sem na finiki obali loviti divje labode. Bilo je neprijetno vreme, megleno, ravno pravo vreme. Peljali smo se z jadrnico, ko nenadoma...«

»Nehajte že vendar z vašim čvekanjem! Vstal je, poklical svoje pomočnike in zaloputnil vrata za seboj. Celo moja žena, ki

45 let našega smučarsiva

V tem vsi smučarski in športni zgodovinarji soglašajo, da je pradedovina smučarstva naša. Planinski, smučarski in športni muzeji v Münchnu in Stockholmu pa hranijo dokaz, da so primitivni narodi na severu koristno uporabljali smučje že 3000 do 2500 let pred našim štetjem. Posebno stari so najdišča v Holmgu, Uppsali in Riddöyu. V tej pradedovini so nordijski prebivalci verovali v boga Ulra in boginjo Iova Skadi.

Smučji so si pozno utirile pot iz nordijskih pokrajin v srednjo Evropo in tudi k nam. Šele leta 1846 jih najdemo v Krkonosih, na Dunaj pa jih je leta 1878 prinesel polarni raziskovalec Payer. Dojelo let so jih v srednji Evropi uporabljali le za zabavo in za lov v alpskih delih, šele po izdaji sloveče Nansenove knjige — 8 smučni prek Grönlanda — so jih bolj koristno uporabljali za šport. Smučji so v planinstvu koristno zamenjale neokretno krpico, z njimi so začeli tudi pozimi osvajat najvišje zasnežene vrhove.

Pri nas pa smučamo že čez 300 do 400 let. To je dokazal že slavnj zgodovinar naših pokrajin Valvasor v svoji zgodovini »Slava vojvodine Kranjske«, ki je izšla leta 1689. V četrty knjigi, v 28. poglavju je jasno napisano, da uporabljajo »smučet« kmetije v bližini Turjaka, na Blokah, na zahodnem Bolejškem in na Srednjem Kranjskem za vsakdanjo rabo. Znano je bilo, da so ljudje umeli v teh krajih skijati in višjugati tudi po smučeh. Da smo Slovenci najstarejši smučarji v Alpah in v Srednji Evropi, nam priznava tudi najboljši poznavalec smučarske zgodovine prof. Carl J. Luter, švedski zgodovinar Wilhelm Lund, dr. Ervin Mehl in prof. dr. Wilhelm Panicko.

Naj bo kakor koli, Drenovci pa so bili v Sloveniji tisti, ki se z Rudolfom Badjurjo leta 1911 postavili temelje našemu organiziranemu smučarstvu. Drenovci so pri nas začeli s strmo alpinistiko, ukvarjali so se z jamarstvom in planinsko fotografijo, krplje pa so zamenjali s smučmi.

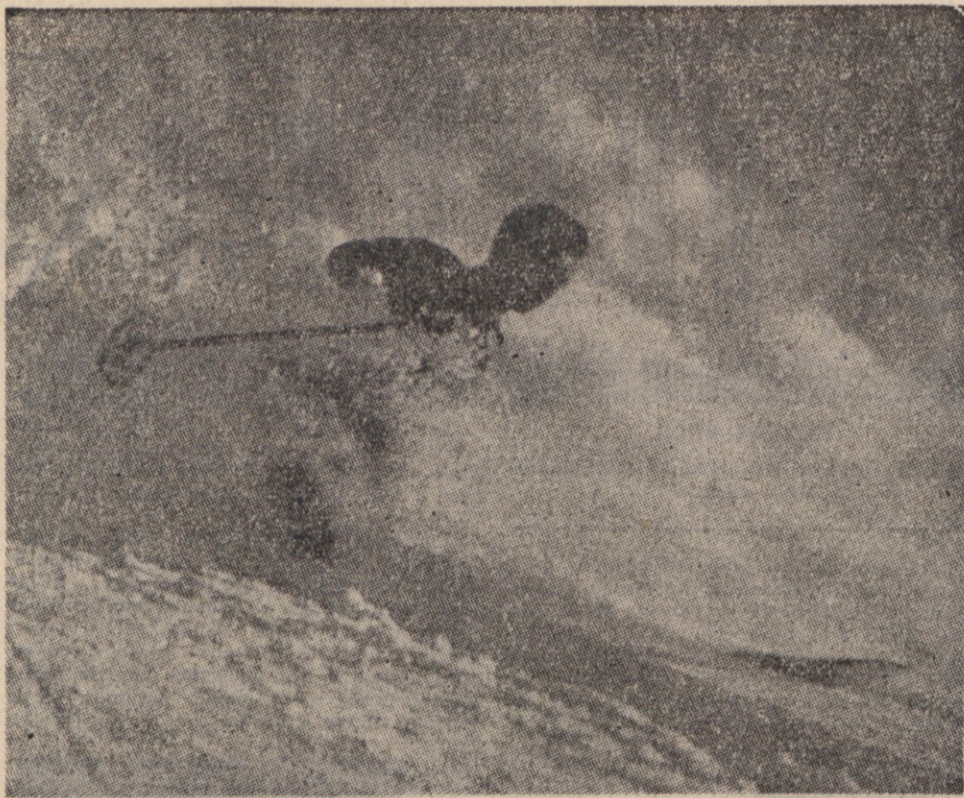
Največ zaslug pri tem razvoju organiziranega smučarstva ima prav gotovo pionir našega smučarstva RUDOLF BADJURA. Primerjamo ga lahko s Poljakom Matijem Zdrarskim, ki je izpopolnil staro nordijsko in Lilenfeldsko smučarsko šolo, in Bilgerijem, Schneiderjem in drugimi, ki so uvažali v smučarstvo nove oblike vožnje in tehnike.

Leta 1911 je torej rojstno leto našega organiziranega smučarskega športa. Prve smučje je prinesel v Ljubljano leta 1910 Josip Kunaver. Kot posebno čudo so nato romale iz rok v roke med Drenovci. Istega leta (1910) je bil Rudolf Badjura poklican na orožne vaje in se tam temeljito seznanil s smučmi in tedanjim smučarsko tehniko. Po povratku je začel z besedo in dejavnimi predavirji smučarski šport, najprej med Drenovci. Navdušili je brata Kunaverja in Tavčarja, prof. Cerka in Bogumila Brinška, ki so začeli pozimi delati izlete na Malo in Veliko Planino, na Krivavec, Zvoh in se povzpeli celo na Mokro.

23. marca 1913 nastopi Rudolf Badjura kot prvi Slovenec na vojaških smučarskih tekmah in doseže častno tretje mesto.

Od 1. do 12. januarja 1914 je bil pod vodstvom R. Badjura organiziran prvi smučarski tečaj v Bohinju, ki je bil tedaj center našega zimskega športa (sankanje in drsanje). Ob koncu tečaja so bile prirejene prve slovenske smučarske tekme, katerih se je udeležilo 10 udeležencev tečaja, nekaj športnikov, lovec in goriških vojakov. Prvo mesto si je prireditelj Oviž, drugo hotelir Janez Rabič iz Mojsirane, tretji pa je prišel na cilj Ernest Rabič iz Kranjske gore. Tekmovali so z eno palico, po sistemu Zdrarsky. Takoj za tem prvim smučarskim tečajem v Bohinju je bil v drugi polovici januarja v Ljubljani drugi tečaj, za katerega je bilo izredno veliko zanimanje, udeležilo se ga je 44 smučarjev in 10 smučark.

Prva splošna smučarska tekma smučarjev iz Kranjske gore in Primorske je bila izvedena 15. februarja 1914. Sneg celec je bil globoko preoran s smučno, Drenovci so prišli celo na Jermanova vrata. Bil je to velik korak naprej.



Prva svetovna vojna je v marsičem zavrla, po drugi strani pa tudi poživila in pomnožila smučarsko udeleževanje. Z dolomitiskih, karpatških in alpskih front se je vrnilo mnogo navdušenih smučarjev. Leta 1921 je bil ustanovljen Jugoslovanski zimskošportni savez. 20. februarja so bile v Bohinju poleg drsalnih in sankarskih tudi 1. smučarske tekme za prvenstvo Jugoslavije. Udeleženci so tekmovali »po brdih na daljavo in v skokih«. Prvo mesto v teku po brdih na daljavo 5 km je dosegel Janez Hlebanja-Luka iz Mojsirane, »dame« so tekmovala le na 3 km, prvakinja Jugoslavije je postala Beba Tramerjeva iz Mostarja, v skokih pa smo dobili prvega državnega prvaka — Jožo Pogacarja, ki je skočil 9 m, s padcem pa celo 13 m.

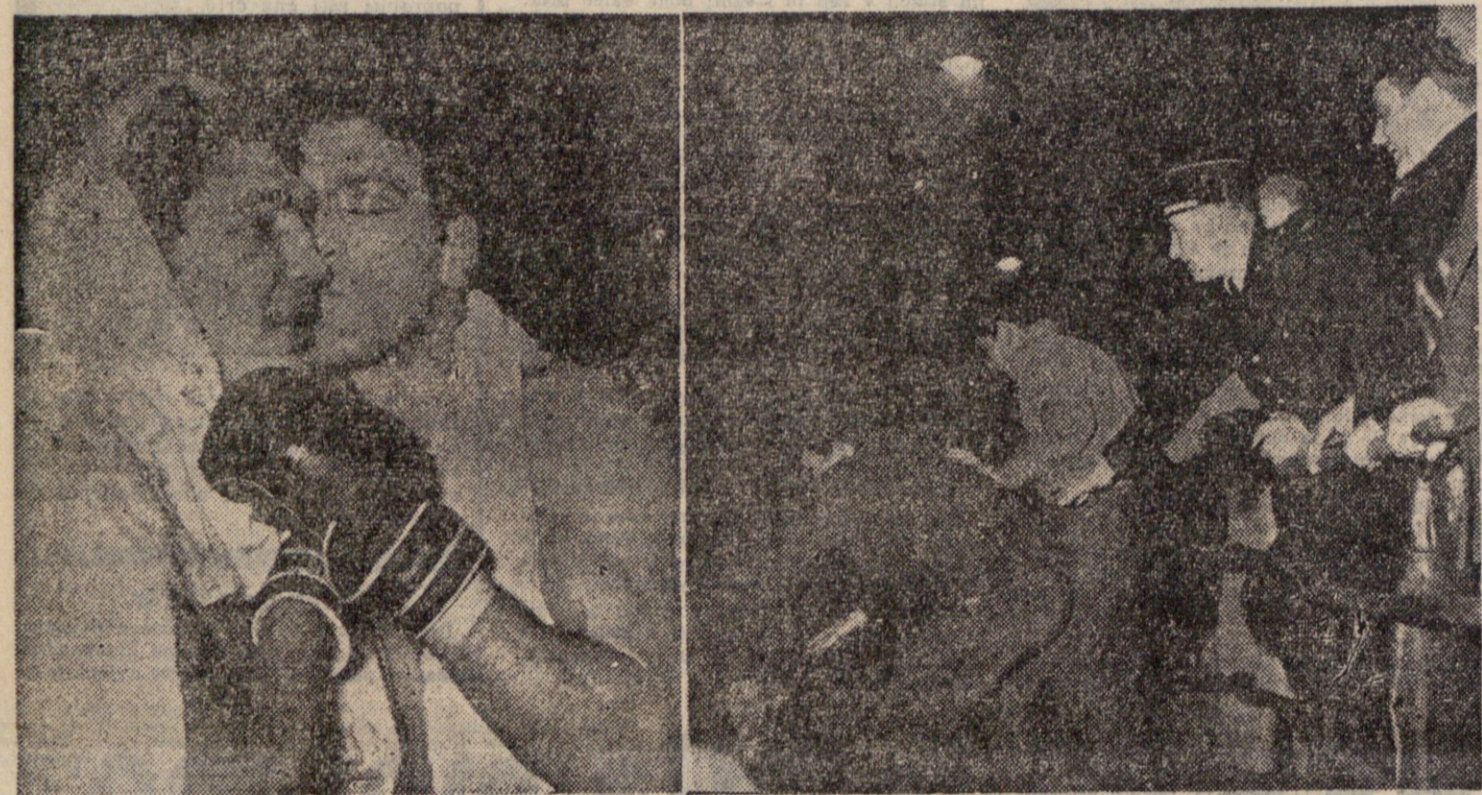
Druge jugoslovanske smučarske tekme so bile 26. februarja 1922 v Ratečah. Udeležba na teh tekmah je bila še enkrat večja kot na prvih, tekmovali so med drugimi tudi Janez Kveder, Zdenko Svigel (prvak), Tomaž Godec, Peter Klofutar in Sepevce Tuka (prvakinja). Tega leta je izdal R. Badjura prvo slovensko ilustrirano smučarsko knjigo »Smučar«.

Po prvi svetovni vojni so bili planinci školaši gonilno kolo v razvoju slovenskega smučarstva. Leta 1924 so bile izvedene v Chamonixu prve zimske smučarske tekme, na katerih so sodelovali tudi naši smučarji. Na drugi zimskošportni olimpijadi v St. Moritzu je tekmoval že Joško Janša. Leta 1931 so alpski smučarji prvič tekmovali na Triglaviškem smuku, prvi je bil Albin Jakopič. Leta 1934 je bila prva skakačna prireditev v Planici, Birger Ruud je skočil 82 m, Albin Novšak pa 66 m, leta 1935 pa se poljavi fenomenalni Franc Smolej.

V naši organizirani smučarski zgodovini so odigrali svoje vlogo za LUKSOM, brata Janša, bratje Jakopiči, Klančnik, Kordež. Za sedmo olimpijado se pripravljajo Janez Polda, Mulej, Kunčič, Zvernik, Langus, Zidar ter drugi. Radovedni smo, kako bodo zastopali naš smučarski šport po 45 letih in želimo jim veliko sreče in še več uspehov in zmag!

ZUR.

ŠKANDAL V RINGU



TEMPERAMENTNA PUBLIKA FRANCOSKEGA GLAVNEGA MESTA NI MOGLA MIRNO VZTRAJATI DO KONCA BOKSARSKEGA DVOBOJA MED MOJSTROMA SREDNJE KATEGORIJE HERBILLONOM IN CHIOCCOM. KO JE SODNIK PO OSMIH RUNDAH PRIZNAL HERBILLONU ZMAGO, SO PRICELI GLEDALCI GROZITI. MLADINA JE POSKAKALA V RING IN POIZKUSILA NAPASTI »NEPRAVILNEGA« SODNIKA. SEVEDA JE POSEGLA VMES POLICIJA IN GA ZAŠČITILA. RAZBURJENJA PA SE NI BILO KONEC: PO OSMIH KROGHI OSTREGA BOJA JE GERMINAL BALLARIN POTOLKEL PREJSNEGA PRVAKA CLAUDA MILAZZA IN GA — PRESENEČEN NAD ZMAGO — CELO POLJUBIL — KAR PA PUBLIKI TUDI NI UGAJALO (LEVA SLIKA)

ŠPORT V KRA TKEM

Američani ne uganjajo športa samo aktivno, temveč tudi — pasivno. Naj vam navedemo mišlen zgod. Kakor znano, je športna vesoja tudi v ameriški vojski močno razširjena. Posebno vneta za šport je druga ameriška oklepniška divizija. Fantom se očividno dobro godi, ker so sklenili pred letom, da bodo začeli s shujševalno kuro. Te dni so objavili, da so v 11 mesecih »razmaščevalne strategije« dosegli naslednje rezultate: 209 pripadnikov divizije se je vsega skupaj iznebil 1350 kg telesne teže. Športniki, pozor! Zapišite »razmaščevalno strategijo« v svoje nove bojne načrte!

Evropski mojster v težki kategoriji Francisco Caviechi se je nedavno spoprijel z nemškim prvakom Heinzom Neuhausom. Občinstvo mu je očitalo strahopetnost, ker ni napadal, marveč se je dosledno branil. Caviechi si tega očitka, kakor pravimo, »ni pustil dopasti«. Da bi vesoljnemu svetu dokazal, kakšna korenina je, si je kmalu po tem dvoboju kupil nov kopalni plašč, ki ga nosi zdaj pred vsakim boksarskim dvobojem in po dvoboju. Na plašču je zapisano: »Tiger Caviechi... Da ne bi bil kdo v zmoti!

Nedavno smo poročali, da sta finska vrhovna predstavnika na obisku v Moskvi došla v dar vsak svoj luksuzni avto Zis 110. Ministrski predsednik dr. Kekkonen, ki je že

od mlada navdušen za šport, je nato sklenil, da si bo priboril šofersko diplomato. Pa so nenadoma nastopile hude težave. Za uvoz avtomobila Zis 110 na Finsko bi moral plačati dr. Kekkonen okoli poldrugi milijon finskih mark (ali po naše čez 3 milijone dinarjev) carine in davkov. Zato bo najbrž moral poslati avto nazaj v Moskvo, če teh stroškov ne prevzame finska država ali pa sovjetsko poslanstvo v Helsinkih. Pač pa prezidentu Paasikiviju ni treba nič plačati za sovjetski avto, ker državni poglavar ne plačuje ne carine ne fronkov. Tako ima na Finskem pravica vsaj za prezidenta po pravici zavzane oči.

Hanho Rhee, 56-letni generalni konzul in vodja trgovskega zastopstva južne Koreje v Zahodni Nemčiji, je nečak srboritega korejskega državnega predsednika Singmama Rija. Da bi razodel svoje športne sposobnosti, se je udeležil švicarskega prvenstva v judu. Prišel je v Bern in v dvoboju s švicarskim mojstrom Milsonom pokazal nekatere »specialne prijeme«. Švicarji zdaj ugibajo, ali ga je »specialnih prijemov« naučil stric ali kak drug korejski mojster.

Kot pravi tiger pa se je izkazal Carl »Bob« Olson, svetovni prvak srednje kategorije s Havajev. Te dni je bil nekje na obisku. Ko se je hotel popeljati domov, je prišel o pravem času na cesto. Zasačil je nekoga, ki je hotel nasilno odpreti njegov avto. Le kratke skoke, krepak udarec — in avto je ostal Olsonova last. Pravijo, da je bil Olson tudi

kot tiger tako priljazen, da je neznanca prepeljal — v bolnišnico.

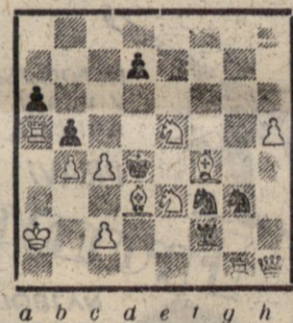
Na nežno plat življenja se nagiba zadnji čas Ezzard Charles, bivši svetovni prvak v boksu, naju težke kategorije. Charles, ki je nabral s svojimi krepkimi udarci že dokaj dolarjev, je nedavno prispel v svoje rodno mesto Cincinnati v Ohio. V neki trgovini se je vključil za družabnika. Že doslej je nemalokrat očaral ženski svet. Odslej ga bo morda še večkrat. Kajti zdaj prodaja parfume in razna lepotilna sredstva.

V Kanadi so ustanovili posebno šolo, v kateri poučujejo krepke hlapce, igralce rugbyja, dvigalce uteži in svobodne rokoborce — v drsanju. V Kanadi so bojda vodili športni moške sprevideli, da dosežani igralci hokeja na ledu po telesnih močeh niso več dorasli sovjetskemu moštvu. Kakor vidite, bo šola vzgojila čisto novo zvrst korenitih športnikov.

Tudi če si boksar, moraš imeti dober posluh. Ameriški boksar Gene Thomas pa — vsaj doslej — ni imel dobrega posluha. In kaj se je zgodilo? Sodnik, ki je hotel ločiti Thomasa od njegovega nasprotnika Grangerja, ko je zadonel gong, je izgubil štiri dragocene zobe. Thomas je namreč preslišal gong in je udaril, ko že ni bilo več treba. In takšno pomajkanje posluha lahko stane precej dolarjev.

PROBLEMSKI TURNIR

TURNIRSKI PROBLEM ST. 13
Ivan Cengić — Pulj)



Beli: Ka2, Dh1, Ta5, Tg1, Ld3, Lf4, Se3, Se5, b4, c2, c4, h5 (12 figur)
Črni: Ke4, Tf2, Sf3, Sg3, a6, b5, d7 (7 figur)

Mat v dveh potezah!

REŠITEV TURNIRSKEGA PROBLEMA
ST. 12

1. Scd4!

Zima je pred vrati, smučarja se je že razgibala. Pa pogledimo k sosedom. Profesor Fred Rössner, ki ima veljavno besedo pri avstrijski smučarski zvezi, je nedavno obračunal s tistimi črnogledi, ki obetajo avstrijski smučarji mračno prihodnost. Avstrijski smučarski prvaki vse preveč sklijo v Ameriko. Vsi bi radi za Othmarjem Schneiderjem, ki je zaključil svojo tekmovalno kariero, da bi si v Ameriki kot trener nabral dolarjev, s katerimi namerala v domačem kraju odprti drogerijo. Predvsem bi mu radi sledili: Anderl Molterer, Walter Schuster in Ernst Oberaigner. Pa naj gre, je rekel profesor Rössner. Služba smučarskega instruktora nese v Ameriki več dolarjev kakor v Avstriji šilingov.

Kratko, toda novo...

Medtem ko se mi na »kranjski« strani zdihujče oziram pod nebo, kdaj nam bo poslalo prvo pošiljko snega, da se bo Dedek mraz lahko »konkretno« priključil akciji naših sosedov pri »Poročevalcu« za »Smučje« v osnovne šole, so pristali iger v športu onkraj Sotle še naprej zadovoljni s takim tereni, ki so — kakor se reče — dobri in primerni za igranje. Zadržimo tedaj jih je še enkrat precej deset tisočev popoldan prežvečlo ob nogometnih ogradah, za katerimi so delili točke v XI. kolu zvezne lige. In še kakoli Zagreb je gledal derby med Dinamom in Zvezdo — z remijem 2:2. v Beogradu so slavili še eno (in zmerom enako 2:0) zmago BSK nad Hajdukom, potem ko je Radnički odvezl obe točki sarajevskim Željezničarjem (3:1) in se tako povzpela na vrh tabele. Tretji izkupiček v celoti pa je pripeljal Partizan iz Novega Sada (2:1 z Vojvodino). Domače občinstvo je prišlo na račun še v Osijeku (Proleter : Budućnost 3:0), v Mostarju (Vešić : Spartak 2:1) in Sarajevu (Sarajevo : Zagreb 3:1). Čudno se polni ta prvenstvena razpredelnica letos jeseni. Prvak Hajduk je komaj sedmi in za njim so tudi takli kot Vojvodina, BSK, Spartak in še drugih »siromakov« nekaj! Le kaj bo potem spomladi?

Doma s to šogo nismo imeli zadrega. Pa vendar... Odred se je šel pokazat Celjanom in je »prijeteljsko« izgubil proti Kladvarju (1:2). V zagrebški kuhinji I. zonske lige so iz razveljavljene tekme med Spilom in Metalcem »izpekali« dve točki za Splitane, ki so tako zlezli nad Ljubljano, da bo revica zdaj preživala na peti, ne pa četrta. Braniku se obeta nekaj podobnega — toda brez koristi ali škode za plama. Lokomotivi gre pa kar odlično!

Mednarodno smo se ugnali. Angličji, ki so valjeni megle, so si za konec privoščili Spance in zmagali 4:1. Pravijo da so igrali slednji (in nasili domačinom nič manj) ko 14 kotov brez lahernega na svoji strani, gole pa so dajali »sušitelji« nogometov. In kako dobro jim je to delo nasplohi! Rusi so obiskali Egipt in dobili prvo srečanje z domačimi nogometaši, premalo pričevalci (2:0). Glavno je, da so dobili...

Na rometenem pokalnem turnirju so to nedeljo — precej na hitro roko — zbrali najboljšo ekipo za februarjski državni finale v Zagrebu. Čast je doletela ljubljanski Odred, ki je premagal najprej Krišn 6:2 in Parizana (Cromme) 10:4, nato pa v odločilni tekmi še Rudarja iz Trbovelj 14:5.

Hokej na ledu bi radi igrali večkrat kakor ga lahko — ob takih vremenskih napovedih, ki so resnične. Edino na Jesenicah na umetni ploščki! Evo nekaterih prvih poskusov: Ljubljana - Veveče 11:1, Ljubljana - Zagreb 6:4... in v Beogradu: Jesenice - Zvezda 10:0, Jesenice - Partizan 3:2 in enkrat tudi v Celju HDK - Krka (Brezice) 11:1... V soboto je bilo napovedano tako gostovanje Kitzbühela: glavni hokejski iz Avstrije so jo že z Jesenice neslavno potegnili drugam, Ljubljana pa je imela 20.000 din stroškov. Malo čudne šege so tole... Mednarodno je vredno za beležiti: CSR - Nemčija 8:6 in 5:2 na Češkem, SZ - Kanada 2:1 v Parizu.

Na velikem mednarodnem plavalnem prvenstvu v Budimpešti je Valerija Gyenge na 100 m prosto dosegla čas 1:04,5, kar je za eno desetinko sekund boljšo od 20 let starega svetovnega rekorda (Holandske Den - Oudenov). Dobro se je plasiral tudi edini Italijan Romani, ki je bil prvi s časom 4:38,2 na 400 m prosto: zagrizeno sta se spoprijela za prvo mesto na 100 m hrbtno Madžar (seveda!) Magyar in Francoz Bozon, kjer je po dveh starih slednjih le zmagal domačin (1:03,9) 1:04).

ZA NOVO OBLEKO KOSTUM ALI PLAŠČ VEDNO LE BLAGO TOVARNE

Novoteks

NOVO MESTO KI JE Z EULANOM TRAJNO ZAŠČITENO PROTI MOLJEM



Največja trgovska organizacija v državi za promet s pohištvo in lesom

»LES — LJUBLJANA«

vabi vsakogar k sodelovanju pri

NAGRADNEM NATEČAJU

za določitev novega imena podjetja.

Vzrok za to spremembo je možnost zamenjave dosedanje firme z naslovi sorodnih podjetij, kakor tudi dejstvo, da dosedanje ime že dolgo ne predstavlja več primerne oznake za vse razsežno poslovanje podjetja.

Novo ime naj ustreza naslednjim pogojem:

- Odgovarja naj predmetu poslovanja. Podjetje se bavi s trgovino na veliko in malo ter z izvozom. Posreduje proizvode slovenske lesne industrije in opravlja nakup rezanega lesa in gozdnih sortimentov na vsem področju FLRJ. Podjetje ima v vseh glavnih mestih in industrijskih centrih v državi svoje prodajalne, podjetje opremlja stanovanjske prostore, hotele, šole, internate, restavracije, kino dvorane, kulturne domove, zdravstvene objekte, trgovske lokale, ladje, itd. Podjetje prodaja preko svojih 22 prodajalnih pohištvo vseh vrst, lesno galanterijo, rezan in tesan les, furnir, vezane in panel plošče, lesenit, parket, ladijski pod, lesno volno, zaboj, sode, montažne lesene hiše, izdelke gradbenega mizarstva, itd.
- Novo ime naj bo kratko, jasno in lahko izgovorljivo tudi inozemcem.
- Ime ne sme biti podobno kakemu že obstoječemu nazivu sorodnega podjetja.

Rok za sprejemanje predlogov je do vključno 15. decembra 1955, na kar bo komisija sestavljena iz predstavnikov podjetja, oblasti, Trgovinske zbornice LRS in Strokovnega združenja lesno industrijskih podjetij izbrala najboljše predloge.

Za predlog, ki bo v vsem odgovarjal gorajšnjim pogojem ter bo tudi sprejel od Delavskega sveta, je predvidena nagrada v višini

50.000 dinarjev

medtem ko bosta naslednja dva predloga nagrajena s 15.000 oziroma 10.000 din.

Nagrade bodo izplačane takoj po registraciji novega imena, najkasneje pa do 12. februarja 1956. — Konvertirane predloge naj udeleženci predajo osebno ali pisмено na naslov

»LES — LJUBLJANA«, Ljubljana, Centrala za FLRJ, Parmova 37, odtok za propagando.

V kuverti s predlogom in šifro naj bo priložena zaprta kuverta, označena s isto šifro, v njej pa ime in točen naslov udeleženca. Zunanjo kuvertu je označiti z napisom »NATEČAJ«. V primeru, da bosta dva avtorja poslala isti predlog za preimenovanje, bo komisija za nagradu upoštevala redosled prijava.

75.000 dinarjev

PREGANJANA ŽIVAL

Nekega dne smo sedeli pri našem skupnem prijatelju, bolnem Virantu. Na deželo se je spuščal večer in po stenah lesene verande, na kateri smo sedeli, je večerno sonce natrosilo oranžne zaječke. Govorili smo o mnogem, na kraju pa smo se začeli prerekati o vzrokih mnogih nasilij, ki jih ljudje počenja drug drug. Virant, ki je vse doslej molčal, ležal negibno pod odejami na ležalnem stolu, pod katerim se je zleknil njegov pes, je iznenada rekel:

»Vsako nasilje je največkrat rojeno iz strahu. Strah je vzrok marsikateri surovosti in marsikateremu zločinu. Povedal vam bom nekaj, kar sem sam doživel.

Preteklo leto, v pasjih dneh, sem bil na počitnicah pri nekem prijatelju. Ko sem se vračal z izleta domov, sem videl, kako je nekaj dečkov obmetavalo s kamni majhnega marogastega psa. Stopil sem k njim in jim rekel, naj prenehajo s tem. Toda dečki so me samo užaljeno pogledali, kot je že pri njih navada, eden pa je rekel: Ta pes je stekel! Rekel sem jim, naj se poberejo in gredo proč. Pes je tekel za menoj. Bil je mlad, preplašen mešanec, pene so visle z njegovega smrčka, oči pa je imel otekline. V resnici je bil videti bolan. Bal sem se, da se ne bi moj pes česa nalezl in podil sem ga stran, kadar je prišel preblizu in naposled se je odplazil in se ni pokazal več. Potem, nekako ob devetih, ko sem se usedel k delu — bilo je še vedno svetlo in toplo, so se oglasile lajanje, ki me je spravilo v obup.

Ničesar nisem mogel začeti ob tem stalnem: jap, jap, japi in bilo je prevroče, da bi zaprl okno. Zaradi tega sem stopil ven, da bi videl, če morem žival na kak način pomiriti. Ljudje so se že spravili k počitku, tudi ženske so že končale svoj klepet, nobenega šuma ni bilo ališati nikjer, samo tisto stanovito pasje lajanje zunaj na travnikih. Šel sem za odmevom čez vrt in prišel do samotnega kozolca. In res je bil tu, divje lajajoč, tisti rumenorjavi mešanec, privezan s končkom zarjave verige na kol. Zmeraj znova in znova je drvel okoli kola in se potem ves tresot ustavljal. Približal sem se mu, da bi ga pomiril, toda potuhnul se je pred menoj pod kozolec in ostal tam. Jezik mu je visel iz ust. Nekaj ga je moralo zadeti v glavo, ob smrčku je imel brazgotino, eno oko je bilo na pol zaprto, od očesa naprej je imel močno otekline. Potrknil sem, da bi ga prijel ali pogladil, toda nesrečna žival je bila vsa iz sebe od strahu. Zarenčal je in zdrvel v krogu naokrog. Sedel sem s svojim psom na zemljo in ga hotel pomiriti. Mislil sem, da se bo tuj pes pomiril, ko bo videl, kakšno ravnanje s svojo živaljo. Cele pol ure sem sedel, tako, da se je pes naposled le toliko umiril, da sem stopil k njemu. Izdri sem kolik in gledal žival, ki je bila čisto oslabele od udarcev in na pol nora od strahu. Nisem vedel, kaj bi počel — živnozdravnika v tistih krajih ni bilo — in premišljeval sem, da bi žival peljal v sobo. Ko sem gledal njegovo pobito glavo in na pol zaprte oči, sem se odločil: položil sem ga na dva debela predpražnika pod stopnicami in mu prinesel kruha in mleka. Toda niti pokušni ni jedi; njegova razsodnost je zaradi strahu popolnoma otopela. Ležal je pred menoj, sem pa tja dvignil glavo in zaječal s strahu polnim glasom: Jap! To je bilo

Lisa Petelin



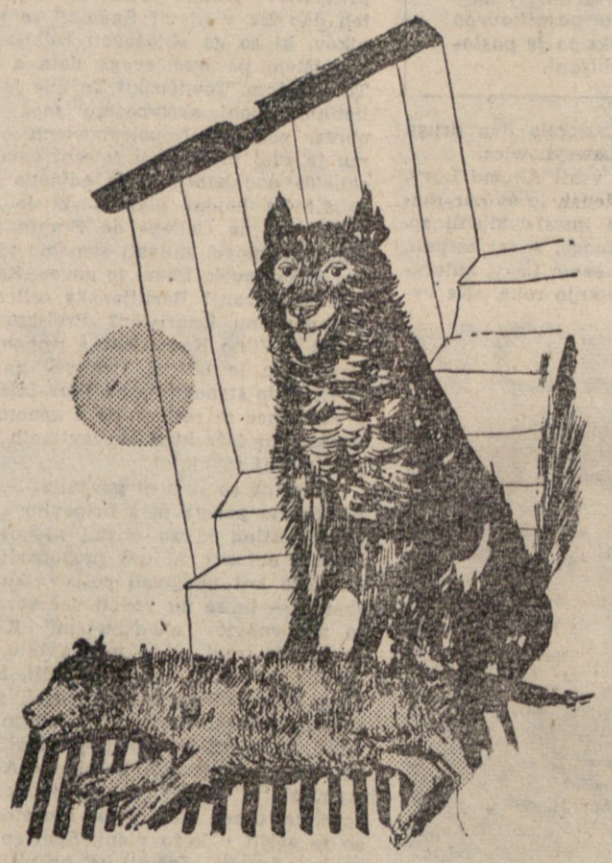
Bilo nas je šest otrok, imeli smo dekle. Od kod je prišla in kdaj, ni vedel nihče od nas in tudi spraševali je nismo o tem. Samo njeno diščico skrinjo smo ovohavali, kadar jo je odpirala. Po navadi le ob nedeljah, ko je jemala iz nje boljše obleke. Diščale so po sviki in šmaricah in mi smo zapirli oči in napenjali noske. Bile so v tistem vonju najlepše pravljice, bili so tam notri zaprti vsi principi in princezke iz devete dežele. V tistem vonju je bil neki višji svet, je bilo razkošje nebes, so bile nizpolnjene želje, skrita poželjenja. Cipkasti nedrci iz pražnjega platna, nabrana spodnja krila, spreminjaste bluze, težke svilene rute, bleščeče koralde, srčki iz lecta z ogledalci, zaljubljena pisma, razglednice zaljubljenec, prebodoeno srce! Kita plavih las, povezana z rdečo svileno mašno, mašne bukvice z zlato obrezo, spominčki z Brezji in svetih Višarj. Slika nekega vojaka z visoko čelado in zaljubljenimi očmi je bila pribita na steno skrinje, zraven je bil sopek suhih rož in tisto prebodoeno srce. Na pokrovu je bila pri-



peta oblekela slika stare žene z ruto — to je bila njena mama. Ata ni imela, dejali so, da je bil Lah. Vseh šest nas je čakalo, zbrali smo se okoli skrinje in bili smo čisto tihi. Napeto smo strmeli v pokrov skrinje, v ključavnico, ki je bila iz črnega železa in izrezana na srce. Potlej je prišla dekla Lenka. Vzela je iz notranjega žepa krila velike ključ in odklepala. Prijeto je rožljaj ključ v veliki ključavnici, zapeli smo noske, stopili na prste in se privalili, da bi bolje videli. Se usta smo držali odprta, da bi nam kaj ne ušlo. Francce je rinil z obema rokama, bil je čisto pri ključavnici. Z roko je že segel po leotovem srčku, dekla Lenka pa ga je udarila po noscu, da se je poodila kri in umazala tiste lepote. Potlej je diščalo samo še po sveži krvi in pravljice ni bilo več.

grozljivo poslušati. Hlastal je okrog sebe, kakor da bi mu bili njegovi sovražniki spet za petami, in moj pes, ki je ležal v kotu z glavo na prednjih tacah, ga je pozorno opazoval. Dolgo sem ostal pri živali in se spraševal, kako so ga mogli paglavci samo s kamni tako zdelati.

Drugo jutro, ko sem odšel na vas, sem zvedel tole: Psa so najprej videli v spremstvu nekega kolesarja. Ta je moral biti eden tistih ljudi, ki se hočejo znebiti psa takoj, čim nekoliko oboli. Zato ga odpeljejo daleč stran od hiše, ga izpustijo in potem na kolesu pobegnejo, zasledovani v divjem diru od živali in se pri tem boje pogledati nazaj. Ko pridejo potlej spet domov, vprašujejo: Hej, kje pa je sultan? Sultana seveda ni nikjer in s tem je zadeva zaključena. Torej, ta mladi pes ni vedel in ni poznal poti nazaj ne naprej, prav, ko je prišel v našo vas. In ko je tako tekel naokrog in iskal hrane, se je pridružil nekemu kmečkemu fantu, ki ga je polizkušal — kakor je trdil — z najboljšim namenom zgrabiti. Ven-



dar je to prišlo preveč iznenada, pa se je pes ustrašil in hlastnil proti njemu. Nato je ta brnil navidezno hudo zvervno in pes je stekel nazaj proti vasi. Tam je začel med dečke, ki so se vračali iz šole. Eden od njih ga je polizkušal prijeti in pes je švsnil proti njemu. Nato so ga podili po vasi navzdol, kjer sem jih srečal. Potem sem tudi jaz nadaljeval mučenje in ga podil, ker sem se bal, da ne bi okužil mojega psa. Potlej je pes srečal nekega moža, ki mi je pripovedoval: »Veste, potkal se je okoli moje hiše, kjer so se igrali otroci in ko so ga hoteli pobožati, jih je hotel ugrizniti. Otroci so pritekli k materi in ji povedali o tem in moja žena me je v strahu poklicala, češ da se tu potika nekakšen stekel pes. Zapodil sem ga in mu jih z lopato nekaj naložil. Če ni bil stekel, mi je žal, toda saj veste, človek pri tujih psih ni nikoli zadosti previden. Naslednji je bil stari česar, spodoben mož, ki mi je dejal: »Ja, pogledjte, pes je ves čas skakal okoli mojega voza in ni hotel priti bliže niti ni hotel proč; njegov smrček je bil krvav in poln pene in njegove zelene oči so strmele vame. V tej vročini sem si mislil, ti si sumljiv, nič kaj ti ne zaupam! Pobral sem kamen in ga zadel v uho, da se je od bolečine prekobalil in pomislil sem: »No, zdaj ga moram še do konca, drugače bo še koga popadel! Toda ko sem šel s krampom nadenj, je skočil pokonci — saj veste, kako hudo je, če smo žival pobili skoraj do smrti! Žal nam je in vendar vemo, da moramo napraviti konec — zato slepo zamahujemo nad njo. Uboga žival se je umikala in hlastala okoli sebe — strah me je bilo, da me ne bi ugriznila — in v tem mi je pobegnila.«

Virant je umolknil in nihče ga ni upal motiti. »Naslednji, od katerega je prišel nesrečni pes, je bil neki kmet, ki ga je vsega krvavega napodil proč v slunji, da mu je izkopal poginulo ovco, ki je bil zjutraj zagrebel. Uboga, prestrašena žival se je pripeljala nazaj, zato je kmet ukazal svojemu dlnarju, naj ga na kakršenkoli način spravi proč. Ta ga je hotel obvladati na svoj način — pes je imel v glavi luknjo, kakor da so se vanj zapile vile — in v strahu, da ga »stekel« pes ne ugrizne, ga je hotel utopiti, vendar se je bal, da ga ne bi kdo naznanil in bi moral potem plačati globo. Tako je vzel kolik in verigo, ga privezal in pustil v globeli, kjer sem ga našel. »Kaj pa naj bi napravil?« je rekel kmet. »Vendar ne bom pustil, da bi se spravil nad moje ovce. Zverina je imela krvav gobec in taki satani napravijo največ škoda, če so že enkrat lizali kri. Tega vendar nihče ne bi pustil!«

Virant je udaril s pestjo po mizi. »To je bilo, zaradi česar je morala uboga žival trpeti — od začetka do konca: strah! Od onega kolesarja, ki ga je hotel nagnati, ker se je bal bolezni, do otrok in mene, ki smo ga podili, pa do moža z vilami, nikomur ni storil nič hudega. Toda mi smo se ga bali, bali smo se, da se nam ne bi kaj zgodilo in zato se je začela gonja

proti ubogi živali, ki je z razbito lobanjo in luknjo v vratu, na pol divja od lakote in bolečin in vendar tako zmešana, da ni marala niti kruha niti mleka, ležala pod mojimi stopnicami. V bližini take živali je nekaj neprijetnega. Vsi smo jo hodili gledat in se prestrašili, ko smo videli njene zelene oči in kako je hlastala po zraku.«

Virant se je sklonil naprej in se je jel igrati z uhlji svojega psa. Mi vsi smo gledali v tla in mislili na ubogo žival in na strašno brezdušnost našega početja in na vsa umazana dejanja na svetu, ki jih počenja ljudje prav iz strahu.

»In kaj je bilo potem s psom?« je vprašal nekdo med nami.

— »Ob zori me je prebudil strahoten krič, prav nič pasji glas ni bil. Skočil sem pokonci in tu je ležala uboga žival z zmečkano odejo pod sabo, iztegnjena na boku in mrtva. Moj pes, ki je pritekel za menoj, je sedel zraven trupla. Ko sem ga poklical, se je ozrl naokrog, pometel s svojim repom po tleh, toda ni hotel priti bliže. In tam je ostal, poln zanimanja, a brez sočutja, dokler ni bila žival pokopana.«

Prijatelj je umolknil in gledal srdito in nepremično v neko točko v daljavi. In tudi mi smo molčali in videli v duhu mrtvo stražo v zgodnjem jutru: mršavo, otrplo, bakrenorjavo truplo, iztegnjeno na dveh predpražnikih pod stopnicami in tega črnega psa, ki je daj ležal pri naših nogah, kako ravnodušno in radovedno sedi zraven trupla in gleda s svojimi sijajnimi očmi, polnimi zanimanja, a brez sočutja, navzdol, na mrtveca.

DOMISLICE

Marsikatera žena misli, da je možu zvesta, če ga vedno z enim in istim goljufa.

Ženska in mačka padeta vedno na noge.

Začetek ljubezni je pravilica, konec — drama.

Taša je neizogibna valuta.

Ženska odpusti vse, le tega ne, če ne najde ničesar, kar bi lahko odpustila.

Ce pride v družbo lepa ženska, ima vse grde proti sebi.

Nesrečna ljubezen je najboljša zvesta.

Ce se hoče znebiti ljubice, jo poročil.

Danes poklekne pred ženo le še čevljar.

Ženska laže najraje usno, moški pa pismeno.

Žensko srce je nekaj čudnega. Vsak mož ga ima delček — misli pa, da ima celega.

Vse omožene ženske niso zakonske žene.

Blagor mu, ki ga ženske opravljajo, ga vsaj ne črtijo.

Ženska je močna in doseže svoj namen tudi, če leži v nezavesti.

Ce zahaja mož v krčmo, je pijanec — če nikamor ne hodi, je skopuh in samotar.

Ce ima slabo službo, ima to, kar zasluži — če ima dobro, je klečeplazec.

Ce se bori, je surovina — če se ne, je strahopetec.

NOVOLETNE
KNJIŽNE
ZBIRKE

Državna založba Slovenije je za noveletno obdaritev pripravila vrsto izbranih daril s svojimi knjižnimi zbirkami. To je

IZBOR 18 ZBIRK.

za katere je določila

IZREDNE ZNIZANE CENE.

Ta mesec imate priliko, da si po lastni izbiri naročite eno ali več teh noveletnih knjižnih zbirk. S to znižano ceno je omogočen nakup knjig vsem ljubiteljem dobre literature, vsem knjižnicam, šolam, sindikatom in drugim organizacijam.

Zahtevajte prospekt o teh knjižnih zbirkah, ki vam ga brezplačno pošlje

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Ljubljana, Mestni trg 28

BRANKO PRISELAC

Zapisek O MATER

Utrujen sem sedel kraj ceste. Pogled se mi je ustavil na pobeženem obcestnem kamnu, zdrsnil na drog ob njem in se vzpenjal vse dalje, od droga na drog ob dolgi raztriti cesti. Izza temne, daljne gore je zagrmelo in oblaki, temačni in črni, so pluli v višinah, a njihove sence čez zorano zemljo.

Vendar se je zdelo, da ne plovejo oblaki in sence, marveč cesta in obcestni kamni, hoste, polja in trava.

Daleč tam na ovinku se je nekdo odtrgal od belega kamnitega stebra, stopil nekaj korakov pa zastal in spet stopil, kot bi se boril, da ga ne odnese zemlja, ki je drvela nasproti nevihti, hrumeči po bregovih.

A ko so prve kaplje, ki jih je prinesel veter, začemale v vejah murve nad menoj, sem razločil temno postavo starke, upognjeno od let in utrujeno od daljav.

Vlažne oči, ne od solz, ki jih rodi srce, temveč jih izsilil veter, so me materinsko gledale izpod temne rute, a drhteče, zgrbančene roke so iz nedrži izvlekle pismo, na katerem je pisalo: »Stanko Medčava, vojno-partizanska bolnišnica IV/6.«

»Je to še daleč?« je vprašala s težko starčevsko sapo. Za njo so ležali mnogi prehojeni dnevi, pismo pa je govorilo, da še ni na koncu svoje poti.

»Stopite, mati, pod krošnjo... Glejte, skoraj bo nevihta in odpohijete si tudi lahko...«

Gledala me je s pričakujočim pogledom, potem pa je šepnila: »Daleč, a?«

»Daleč, mati.«

Dvignila je oči in s pogledom prešla njive, kjer se je veter valjal po žitu in mršil visoko travo. Močnejše je z ustnicami zbirala misli. »Eh, rodna zemlja, bog moj,« je rekla potem tiho, otirajoč si s koncem rute kaplje, ki jih je veter pljusnil v njen obraz.

V pismu berem: »... Težko sem ranjen in ne vem, če se bom še kdaj vrnil pod Velebit... Ne bodi žalostna zato in ne daj, da ti ti uide solza...«

A staro slikim: Daleč od tod, nekje pod Velebitom, je ljubkovala in skoz dolga leta z znojem zalivala košček zemlje med golim pečevcem. Za skorjo kruha se je vrla s soncem in suhih vetrovi, z jenskim mrazom in snežnimi viharji, ki so z volkov zletavali z Velebita. Nič ni imela razen ograda ob koči, koze in vsakdanjega trpljenja in treh sinov, — edino in brezmejno upanje...

»A ko je prišla ta naša vstaja, sem takole svetovala sinovom: gnusobo je treba točiti, zabiti jim, sinko, pasje kosti v to črno zemljo... In braniti življenje, kajpada... ali ga, bogme, ne obžalovati, da bo drugim bolje...«

Skrbno je zvila pismo in ga dela globoko v nedrja. »Da, prav tako sem jim rekla... in trikrat sem jih doslej obiskala, da vidim, če so junaki. Pa tudi pripravim jim zmerom kaj... To je velika borba, potrebno je njim in drugim... Dveh nisem utegnila videti, a zdaj grem k tretjemu...«

Dvignila je težko prteno malho na hrbet in počasi krenila po cesti, ki se je vijugasto vzpenjala proti Skokovim.

Iz nizkih, temačnih oblakov se je ulival dež. Nekje na kazinski strani so grmeli topovi.

Minili so dnevi.

Valovi ljudstva so se razlivali po klancih Debele Kose in med bukovjem je odmevala pesem mladine in partizanski čet. Hiteli so ljudje, da bi videli svojo divizijo.

Potopil sem se v hudournik in prehitel vajo skupne hitel na Poljano. Pri nekem mostiču, prešibkem, da bi naenkrat spustil čezse tolikšno množico ljudi, sem opazil staro. Tako stara in upognjena, z malho na hrbtu, si je nestrno prizadevala, da bi čimprej prišla čez vodo in ne zaostala.

Počakal sem jo na drugi obali.

»Mati,« sem rekel, »je torej junak tvoj sin?«

Gledala me je iznenadeno, premišljevala, od kod me pozna.

»A, da, ti si to, dete!« Malce se je zamislila, da bi poiskala odgovor na moje vprašanje. »Sin moj, zanj vprašuje, če je? Kaj pa drugega! Junak, pri moji veri...« Pa me zgrabi za roko in z žuljav dlanjo rahlo poboža po licu. »Tako so mi rekli,« doda tiho in me gleda s svojimi dobrimi materinskimi očmi, v katerih sem prebral ono, česar ni izgovorila.

»Pohiti, hej, pohiti,« nekdo je iz daljave nekega poklical, a mati se je zdržnila. »Pa pohitiva, sinko, še midva, pohitiva...«

In je spešila po jasi.

ČLANSKA OBVEZNOST

Pesnika Tennesseeja Williamsa je neko newyorško žensko društvo naprosilo, da bi jim bral iz svojega najnovejšega dela. Williams je izbral enega najbolj pretresljivih odlomkov in ni dolgo trajalo, ko so vse poslušalke v dvorani začele jokati. Samo neka stara ženica je ostala popolnoma hladna. V odmoru jo je pisatelj radovedno povprašal, zakaj ravno ona ni potola nobene solze. »Toda mister Williams,« je odgovorila ženica uslo, »čemu pa naj bi? Saj vendar nisem članica tega kluba.«

BALZAC IN TAT

Neko noč je Balzac pozabil zapreti vrata svoje hiše. Bil je že v postelji, a ni še spal, ko se je v hišo vtihotal tat. Ker ni nikogar videl, je šel k omari, jo tiho odprl in začel brskati za denarjem... Nenadoma pa se je iz postelje razlegel groomek smeh in Balzac je rekel: »Prijatelj moj, vi bi radi ponodili in brez luči našli denar v predalih, kjer ga jaz ob belem dnevu ničoli ne najdem.«

videli, kakšen bo učinek. Nikar mu ne povejte, da si jaz tega želim, ker ga bo spravilo samo v zadrego.«

Tako so uradniki stopili k Mo Čiju in se mu ponudili za posredovalce. Mo Či si ni želel ničesar bolj kot dobrih stikov z nadrejenimi. In na to, da bi se priženil v tako družino, si še misliti ni upal.

»Če mi pri tem pomagate, vam bom hvaležen do groba!« je vzkliknil vzradočen.

»Kar zaupajte nam,« so mu zagotovili tovariši ter se vrnili h guvernerju.

»Lepo,« je rekel Hsu. »Tako zelo rad imam to hčer. Bojim se, da sem jo razvabil — in zato tudi nočem, da bi me zapustila, ko se omoži. Ker je Mo Či še mlad in najbrž tudi svojevolj, utesne priti do sporov, kar bi me zelo potrla. Zato se moram najprej prepričati. Upam tudi, da bo z njo potrpeč.«

Mo Či je na vse to pristal. Zdal ni bil več ubogi učenjak, temveč upravni uradnik in je svoji nevesti poslal daril in papirnatih rož. Za poroko so izbrali primeren dan in Mo Či v svoji nestrpnosti kar ni mogel pričakati trenutka, ko bo postal guvernerjev zet.

Medtem je Hsu prosil svojo ženo, naj Ju-nu pove tole: »Guverner meni, da dekle trojnih let ne sme ostati vdova, in zato želi, da se poroči z mladim uradnikom. Nikar se ne upiraj!«

»Ključ temu, da sem nizkega porekla,« je odgovorila Ju-nu, »vendar vem, kaj mi je storiti. Ko sem se poročila z Mo Čijem, sem se znožljubila, da mu bom vse življenje zvesta. In čeprav me je zapustil, ker mu naša družina ni bila dovolj dobra, moram vendar ubogati svojo vest. Ne bilo bi prav, ko bi se znova poročila.« In pri tem so jo obile solze.

Tako se je gospa Hsu prepričala o njeni iskrenosti in ji povedala resulce: »Ta mladi uradnik ni nihče drug kot Mo Či. Moj soprog je jezen nanj, ker je bil tako brezsrčen, vendar pa vaju hoče spet združiti. Rekel je, da si njegova lastna hči in poprosil Mo Čijeve tovariše, naj posredujejo. Mo Či je rad privolil in že drevi do

HČI beraškega poglavarja

Slučajno je kmalu nato, ko je Mo-Či odrinil, novi guverner tega področja Hsu Teh-hou pristal s svojim dolnom na istem mestu. Preden sta legla h počitku, sta se z ženo pogovarjala pri oknu kabine in pila vino, ko sta nenadoma zaslišala jok. Hsu je nemudoma ukazal svojim čolnarjem, naj gredo pogledat. Našli so ženko, ki je čisto sama sedela na bregu. Vprašali so jo, od kod je, in povedala je, da je žena upravnega uradnika iz Vu vej. Ko se je bila znašla v reki, je bila Ju-nu do smrti preplašena, kajti mislila je, da mora umreti. Toda kmalu je začutila nekaj pod nogami, ki jo je zaneslo proti bregu in tu se je naposled rešila na suho. Ko pa se je ozrla naokrog, ni videla nič razen prostrane reke. Celo je izginil.

Tedaj se je zavedala, da jo mož zaničuje in da se je je hotel znebiti, zato da bi se priženil v uglednejšo družino. Od vseh zapuščena, je bledela zajokala.

Guverner je zahteval, naj pride vso zgodbo od začetka do kraja. Do solz ganjena sta jo Hsu in žena prijemala tolažila.

»Ne joči,« sta jo prosila, »posvojila te bova in našla pot, da ti pomagava.«

Ju-nu se je hvaležna priklonila. Dobila je suho obleko in kabino, kjer si je lahko odpohila. Sluge so jo morali

nagovarjati z mlado gospodarico in čolnarjem je bilo ukazano, da ne smejo črhiniti niti besedice o tem, kar so videli in slišali.

Po nekaj dneh je Hsu nastopil svojo novo službo. Pod njegovo sodno oblast je spadalo tudi vuvajsko vojaško področje. Med mnogimi uradniki, ki so se prišli pokloniti novemu guvernerju, je bil tudi Mo-Či.

»Čeden človek je,« si je mislil Hsu, ko ga je zagledal.

Kakšna škoda, da je zagrešil tako nizkотно dejanje! Kmalu nato je Hsu sporočil svojim uradnikom: »Imam tepe in nadarjeno hčer in ker je godna za možitev, bi ji rad poiskal primernega ženina. Toda moral bi živeti v naši družini. Koga bi predlagali?«

Vsi uradniki so slišali, da je Mo-Či izgubil svojo ženo. In so ga pripravili, češ da bi bil primeren zet.

»Tud jaz sem že mislil nanj,« je odvrnil Hsu. »Toda človek, ki si je priboril slavo že tako zgodaj v življenju, zna biti častihlepen. Najbrž ne bi želel živeti z nami v skupnem gospodinjstvu.«

»Iz revne družine je,« so povedali Mo Čijeji tovariši. »Če ga vzamete za zeta, bo srečen kot trsje, ki ga ščitijo lepo drevo.«

»Če tako mislite, ali bi hoteli posredovati pri Mo Čiju? Govorite kot bi bila zamisel vaša, le tako bomo

LAHKO ŽIVELJA

13

DOSEDANJA VSEBINA:

Interniranca 509 in Bucher iz taborišča Meltern sta se pravkar vrnila iz bunkerja, kamor so ju zaprli potem, ko sta se uprila podpisati izjavo, bosta prostovoljno služila dr. Wieserju za zdravniške poskuse. Zdaj ležita v baraki. Interniranec Levinsky jima je prinesel nekaj zdravil in cigaret. Jetnikom je prišel v roke tudi kos časopisa. Presenečeni so zvedeli, da so Američani že prešli Ren.

Ni omenil zajca. Zdaj ni bila več priložnost. Gledal je temno telo na tleh, poleg katere je klečal Berger. »Morda bo lahko še jedel,« je rekel. »Kuhano je.«

Megla je postala gostejša. Bucher je stal ob dvojni žični ograji, ki je ločila ženske barake.

»Ruth!« je zašepetal »Ruth!« Neka senca je prišla bliže. Strmel je tja, toda postavte ni mogel spoznati. »Ruth,« jes pet zašepetal. »Si ti?«

»Da.«

»Me vidiš?«

»Hrano imam. Vidiš mojo roko?«

»Da, da.«

»Meso je. Vrgel ti ga bom. Zdaj!«

Vzel je majhen kos mesa in ga vrgel čez žični ograji. Bila je polovica obroka, ki ga je dobil. Slušal je, kako je na drugi strani padel na tla. Senca se je sklonila in iskala po tleh. »Levo! Levo od tebe,« je šepetal Bucher. »Pri bližno en meter levo od tebe mora ležati Si že našla?«

»Ne.«

»Levo. En meter dalje. Kuhano meso! Išči ga, Ruth!«

Senca je obstala.

»Ali imaš?«

»Da.«

»Prav. Takoj ga pojej. Je dobro?«

»Da. Imaš še več?«

Bucher se je zdrnil. »Ne. Svoj del sem že pojedel.«

»Se imaš. Vrzi semkaj!«

Bucher je stopil tako tesno k žici, da so se mu bodice zadirale v kožo. Notranje ograje v taborišču niso bile natežene. »Ti nisi Ruth! Si Ruth?«

»Da. Ruth. Več! Vrzil!«

Vedel je takoj, da ni bila Ruth. Ruth tega ne bi rekla. Megla, razburjenje, senca in šepetanje ga je prevzelo. »Ti nisi Ruth! Povej, kako mi je ime?«

»Prsti! Tiše! Vrzil!«

»Kako mi je ime? Kako mi je ime?«

Senca ni odgovorila. »Meso je za Ruth! Za Ruth!« je šepetal Bucher. »Daj ji ga! Razumeš? Daj ji ga!«

»Da, da. Imaš še več?«

»Ne! Daj ji ga! Njeno je! Ne tvojo! Njeno!«

»Da, seveda.«

»Daj ji ga. Ali bom — bom —«

Uthnil je. Kaj vendar lahko napravi? Vedel je, da je senca že davno pogotila meso. Obupano se je spustil na tla, kot da bi ga podrla neka nevidna roka. »Oh!« — »Mrtva zver — crkni — crkni —« Bilo je preveč. Po tolikih mesecih tako neumno izgubljen kos mesa! Tihel je brez solz. Senca na drugi strani je šepetala. »Daj več — po-kažem ti — glej —«

Videti je bilo, da je dvignila krilo! Gibi so bili spačeni zaradi bele megle. Zdelo se je, da pleše groteskna, nečloveška figura v kozjih skokih. »Ti, mrha!« je zašepetal Bucher. »Ti, mrha, crkni. Jaz bedak — bedak —«

Moral bi natančno vprašati, preden je vrgel meso; — ali pa bi moral počakati tako dolgo, dokler se ne bi zjasnilo; toda do tedaj bi meso najbrž že sam pojedel. Hotel ga je takoj dati Ruth. Megla se mu je zdelo srečno naključje. In sedaj — stokal je in tolkel s pestmi po tleh. »Jaz bedaki! Kaj sem storil!« Kos mesa je bil kosček življenja. Bruhal bi lahko od jeze.

Hlad noč ga je prebudila. Opočel se je nazaj. Pred barako je padel čez nekoga. Nato je zapazil 509.

»Kdo je to? Westhoff?« je vprašal.

»Da.«

»Mrtve?«

»Da.«

Bucher se je sklonil čisto do obraza na tleh. Bil je vlažen od megle in poln temnih madežev od Handkejevih briz. Gledal je obraz in mislil na izgubljeni kos mesa in zadelo se mu je, da oboje sodi skupaj. »Prekleti!« je dejal. »Zakaj mi nismo pomagali?«

509 ga je pogledal. »Kakšen nesmisel govoriš? Ali bi lahko?«

»Da. Morda. Zakaj ne? Se kaj drugega smo zmogli.«

509 je molčal. Bucher se je spustil poleg njega na tla. »Pri Webu sva se izmazala,« je dejal.

509 je pogledal v megle. Spet je tukaj, je mislil 509. lažno junaštvo! Stara nadloga! Ta mladenič je prvič po letih začutil obupno majhen upor, ki se je dobro iztekel — in nekaj dni kasneje se takoj začne fantazija z romantično lažnivostjo, ki pozablja na tveganje. »Misliš, če sva dobro zvožila pri Lagerführeru, da bi se to pri pijanem starejši bloka prav tako obneslo, kaj?«

»Da. Zakaj ne?«

»In kaj naj bi storili?«

»Ne vem. Karkoli, samo ne smeli bi pustiti Westhafa do smrti zbrati.«

»Ali naj bi jih šestero ali osmero navalilo na Handkeja? Misliš to?«

»To ne bi koristilo; močnejši je.«

»Kaj naj bi potem storili? Ga pregovorili, da naj bo pameten?«

Bucher ni odgovoril. Vedel je, da tudi to ne bi pomagalo. 509 ga je nekaj časa opazoval. »Poslušaj,« je dejal potem. »Pri Webu nisva imela kaj izgubiti. Uprla sva se in s tem imela neverjetno srečo. Če bi pa nočel karkoli podvelj proti Handkeju, potem bi še enega ali

poroka. Lahko se mu masčuješ, ko bo stopil v poročno sobano.«

Nato si je Ju-nu obrisala solze, si olepšala obraz in se okrasila za poroko. Tudi Mo Ci se je dostojno opravił, si zataknil papirnato rožo za čepico in se preprajal z

rečim, svilenim trakom. Do guvernerjeve hiše je jездil na lepem konju z okrašenim sedlom, pred njim pa sta korakali skupni govede. Do novega doma so ženina spremljali vsi uradniki in na obeh straneh ceste so vzklikali navdušeni gledalci.

Guvernerjevo hišo so bogato okrasili s preprogami in pisanimi zavesami. Trobente in bobni so oznanjali ženin prihod. Ko je prišel do vrat, je ženin razjahlal konja in Hsu ga je sprejel v slavnostnem oblačilu. Uradniki so se poslovlili in Mo Ci je stopil v notranje prostore. V spremstvu dveh služabnic je vstopila tudi nevesta, zastrta z rdečo tančico. Višji ceremonlar je mlademu paru ukazal, naj se priklonita nebu in zemlji, nevestinemu očetu in materi in naposled drug drugemu. Nato sta odšla v poročno sobano, kjer je bila pripravljena pojedina.

Mo Ci se je počutil, kot bi bil v nebesih, in njegove sreče ni mogel popisati. Ponosno vzravnan je stopil v poročno dvorano. V istem trenutku pa se je zakadilo vanj sedem ali osem služabnic, starih in mladih, s palicami in bambusi. Deževalo je udarcev, dokler se ni ves obupan zgrudil in zaklical: »Tast, tast, rešita me!«

Potem je slušal, kako je dekliski glas ukazal: »Nikar suroveža ne bijte do smrti. Privedite ga sem!« Med neusmiljenim ščipanjem in brcanjem so ga služabnice skoraj dvignile od tal in ga privedle k nevesti.

»S čim sem si to zaslužil?« je zajokal Mo Ci. Pogledal je kvišku in v silu sveč je spoznal svojo ženo Ju-nu.

»Strahovi, strahovi!« je zavpil na pol blazen od strahu. Služabnice so planile v smeh in vstopil je Hsu.

»Ne boj se,« je rekel guverner, »ni prikazen, marveč malo navoženka, ki sem jo našel na bregu rečice Traših.«

Mo Ci ju je začelo razbijati srce, naglo je pokleknil in se s čelom dotaknil tal. »Priznavam svojo krivdo,« je rekel skesano, »prosim odpustite mi.«

»Pri meni ne iščite odpustanja,« je rekel Hsu, »tu je moja hči.«

Ju-nu pa mu je pihnila v obraz in ga zapleknjola. »Ti brezsrčna zver!« je zakričala. »Ali si nisi zapomnil Sung Hungovega izreka: Clovek ne sme pozabiti prijateljev, ki so mu pomagali v sili; moč ne sme nikoli zapustiti

dva več ubil in barako zaradi upora prijavil. Bergerja in še nekaj drugih bi obesil. Westhafa na vsak način. Tebe najbrž tudi. Odvzeli bi hrano za nekaj dni. Spet bi bilo nekaj ducatov mrtvih več. Drži?«

Bucher je okleval. »Morda,« je potem dejal.

»Veš kaj drugega?«

Bucher je pomislil. »Ne.«

»Tudi jaz ne. Westhof je imel taboriščno kolero. Prav tako kot Handke. Če bi rekel, kar je Handke hotel, bi jo s par udarci odnesel. Bil je dober človek. Potrebovali bi ga. Toda bil je norec. 509 se je obrnil k Bucherju.

Njegov glas je bil poln grozobe. »Misliš, da si edini, ki sedi tukaj in premišljuje o njem?«

»Ne.«

»Morda bi molčal in še živel, če bi jo midva pri Westhofu ne odnesla. Morda ga je prav to storilo neprevzidnega. Si že o tem razmišljal?«

»Ne.« Bucher je zadržal v 509. »Misliš resno?«

»Možno je. Doživel sem že večje neumnosti. In pri boljših ljudeh. In čim bolj so bili močnejši, tem večje neumnosti so počenili. Če so mislili, da morajo kazati pogum. Prekrito načetano čvkanje! Poznaš Wagnerja iz oarake 217?«

»Da.«

»Razvalna je, toda včasih je bil mož in je imel pogum. Preveč. Udarce je vračal. Skozi dve leti je bil naslada SS-ovcev. Weber ga je skorajda ljubil. Potem je bilo konec z njim. Za vedno. In zakaj? Mi bi ga zelo potrebovali. Toda svojih hrabrosti ni znal obvladati. Takih je bilo mnogo. Malo teh je še tu. In še manj takih, ki še niso uničeni. Zato sem te nočel zadržati, ko je Handke bral Westhafa. In zato sem odgovoril, ko je vprašal, kaj smo. Razumeš slednjč?«

»Misliš, da Westhof —«

»Vseeno. Mrtve je.«

Bucher je molčal. Zada je razločnejše videl 509. Merga se je nekoliko dvignila in mesečina je jela kapljati skozi njo, 509 se je zaval. Njegov obraz je bil

črn, moder in zelen od prelite krvi. Bucher se je hipoma spomnil starih pripovedovanj o njem in o Webu, ki jih je slisal. Sam je moral biti nekoč eden od tistih ljudi, od katerih je govoril.

»Poslušaj,« je dejal 509, »in dobro prisluhni. To je prekleta literarna fraza, da duha ni mogoče streti. Poznal sem dobro ljudi, ki niso bili drugače kot tuleče živali. Skoraj vsak odpor se da zlomiti, potrebno je samo dovolj časa in priložnosti. To imajo ti tam preko — pokazal je na kasarne — in to vedo. Pri odporu je važno le, kaj z njim dosežeš, ne kakšen videz ima. Nesparten pogum je siguran samomor. Naša trohica upora pa je vse, kar še imamo. Moramo ga skrivati, da ga ne odkrijejo — ga samo v skrajni sili uporabljati — tako kot sva storila midva pri Webu. Drugače —«

Mesečina je dosegla Westhovo telo. Sinila je preko njegovega obraza in tunka. »Nekaj nas mora preživeti,« je zašepetal 509. »Za pozneje! Vse to ne sme biti zaman. Nekaj takih ki še niso uničeni.«

Izbrpan se je naslonil nazaj. Misli so ga izčrpale prav tako kot tek. Največkrat ni mogel misliti zaradi gladi in slabosti; le včasih je prišla vmes neka čudna lahkotnost, vse je bilo preveč jasno, in za kratek čas je mogel videti vnaprej — dokler megla utrujenosti spet ni zagnila vsega.

»Nekaj rekih, ki še niso strli in ki nečajo pozabiti,« je dejal 509.

Pogledal je Bucherja. Več kot dvajset let je mlajši od mene, je mislil. Mnogo bo še lahko storil. Ni še uničen. In jaz? Čas, je pomislil nenadoma obupno. Zre in zre. Sele potem se bo videlo, ko bo to mimo. Sele potem se bo videlo, če si uničen, ko bo zunan zvoza začenjal. Teh deset let v taborišču šteje dvakrat ali trikrat. Kdo ima še dovolj moči? In mnogo moči bo potrebno.

»Ne bodo padali pred nami na kolena, ko bomo prišli ven,« je dejal. »Vse bodo skušali zanikati in pozabiti.

Tudi nas. In celo nesteti med nami bodo hoteli pozabiti.«

»Nikoli ne bom pozabil!« je temno odvrnil Bucher. »Nikoli!«

»Prav.« Val izčrpanosti ga je močnejše zajel. Pripril je oči, a jih je takoj spet odprl. Se nekaj je moral povedati, preden bo izgubil misel. Bucher mora vedeti. Morda je bil edini, ki bo zvozil. Bilo je važno, da ve. »Handke ni nacist,« je dejal z muko. »Jetnik je kot mi. Zunanji najbrž nikoli ne ubij človeka. Tukaj to dela, ker ima oblast. Ve, da nam nič ne koristi, če se pritožimo. Kriti je. Nima nobene odgovornosti. To je! Oblast brez odgovornosti — preveč oblasti v napačnih rokah, preveč oblasti sploh — v katerikoli roki — razumeš —«

»Da,« je dejal Bucher.

509 je prikimal. »To in tisto drugo — lenoba srca — strah — zakrknjena vest — to je naše zlo — o tem sem — ves večer razmišljal —«

Utrujenost je bila zdaj kot črn oblak, ki se je s truščenjem bližal. 509 je potegnil kos kruha iz žepa. »Tu — ne potrebujem — sem pogledal meso — daj Ruth —«

Bucher ga je pogledal in se ni zganil. »Poprej sem vse slisal,« je dejal 509 s težkim glasom. »Daj ji — to je — glava mu je padla na prsi, toda še enkrat jo je dvignil in lobanja, pisana od krvi, se je nenadoma nasmešnila — tudi važno — nekaj — dati —«

Bucher je vzel kruh in odšel k ograji, ki je delila ženske taborišče. Megla je zdaj lebдела v višini moža. Pod njo je bilo jasno. Videti je bilo strahotno, kot da bi se muslimani brez glav opotekali k latrini. Čez čas je prišla Ruth. Tudi ona ni imela glave. »Skloni se,« je zašepetal Bucher.

Oba sta počepnila. Bucher ji je vrgel kruh. Premišljeval je, ali naj ji pove, da je imel zanjo meso. Toda ni ji povedal. »Ruth,« je dejal. »Verjamem, da se bomo rešili —«

Ni mogla odgovoriti. Imela je polna usta kruha. Njene oči so bile razprte. »Zdaj zagotovo verjamem,« je dejal Bucher.

Ni vedel, zakaj je nenadoma verjel. Imelo je opraviti s 509. Ko se je vrnil, je 509 trdno spal. Njegova glava je ležala tik Westhove. Oba obraza sta bila krvava in Bucher skoraj ni razločil, kdo od njiju še diha. Ni zbudil 509. Vedel je, da že dva dni čaka Levinskega. Noč ni bila preveč hladna; toda Bucher je Westhafa in dvema drugima mrtvecema slekli jope in z njimi pokril 509.

Naslednji zračni napad je bil dva dni pozneje. Stirene so začele tuliti ob osmih zvečer. Kmalu nato so padle prve bombe. Padale so naglo kot toča in eksplozije so samo malo preglasile protiletalsko artilerijo. Sele proti koncu so prišle težke bombe.

Mellerski časnik ni več izhajal. Tiskarna je gorela. Stroji so se topili. Papir je prasketal v črno nebo in stavba se je počasi rušila.

Sto tisoč mark, je mislil Neubauer. Tu gori sto tisoč mark, ki so moje. Sto tisoč mark. Nisem vedel, da lahko toliko denarja tako naglo zgori. Svinjel! Če bi to vedel, bi ga raje naložil v kak rudnik. Toda tudi rudniki gorijo! Prav tako jih bombardirajo. Niso več varni. Poruže je upoštevano. Kje je le še varno?

Njegova uniforma je bila siva od papirnatih saj. Njegove oči so bile rdeče od dima. Trafika nasproti, njegova trafika, je bila razvalina. Včeraj se zlata jama, danes kup pepela. Se trideset tisoč mark Morda celo štirideset. Ogromno denarja je šlo v alič na en sam večer. Stranka? Vsakdo misli le nase. Zavarovanje? Uničeno bi bilo, če bi moralo izplačati vse, kar je bilo nočjo uničenega. Razen tega je vse preniško zavaroval. Varnost na napadnem mestu. Če bo škoda sploh priznana. Po zmagi bo velika poravnava, tako vedno govorijo; po zmagi; nasprotnik bo moral vse plačati. Kaj bi s tem? Na to bo treba najbrž dolgo čakati. In zdaj je bilo prepozno kaj novega začeti. Čemu tudi? Kdo ve, kaj bo gorelo jutri?

Strmel je v črne razpoke zidove. Deutsche Wacht, pet tisoč cigar Deutsche Wacht je zgorelo. Lepo. Naposled vseeno. Toda zakaj je takrat naznanil Sturmführerja Freiberga? Dolžnost? Bolebit, ne dolžnost! Tu je gorela njegova dolžnost. Zgorela je. In sto tisoč mark poleg. Se en tak ogenj. Nekaj bomb na poslovno hišo Josefa Blanka, nekaj na njegov vrt in na hišo — jutri se to že lahko zgodi — in spet bo tam, kjer je začel. Ali morda niti to ne več! Starejši! Na slabšem! Kajti — nenadoma je nekaj neslišno planilo nanj, nekaj, kar je že vedno neke prežalo. V kotih, odganjano, dokler je bilo njegovo imeje nedotaknjeno — obup, strah, ki sta doslej zaradi nekega močnejšega strahu bila uklenjena. — ne nadomda je prodrl iz svojih kletk in se zastrmelo vanj, sedelo na ruševinah trafike, jezditlo na ruševinah listkarne, se mu režalo, in njegovi kremolji so grozili v bodočnost. Neubauerjev debel, rdeč tilnik se je oznojil. negotovo je stopil nazaj in za trenutek ni videl ničesar in čeprav je vedel, si ni hotel priznati: da vojne ni mogoče več dobiti.

»Ne,« je dejal glasno. »Ne, ne, — mora še — Führer — čudež — kljub vsemu — naravno —«

Ozrl se je. Nikogar ni bilo. Tudi nikogar, da bi gasil.

Selma Neubauer je naposled utihnila. Njen obraz, je bil zabuhel, svilen francoska jutranja halja je bila polna sledov solz in debele roke so drgetale.

»To noč se ne bodo več vrnil,« je dejal Neubauer brez pripravljanja. »Saj gori celo mesto. Kaj naj bi še bombardirali?«

»Tvoj dom, tvoje trgovsko poslopje. Tvoj vrt. Vse to še stoji, kaj?«

Neubauer je premagal jezo in hipen strah, da bi res

žene, ki je z njim delila žalostne dni. Prišel si praznih rok v našo hišo in le z očetovo pomočjo si dosegel te, kar si danes. Veselila sem se, da bom s tabo živela v razkošju ker nisem vedela, da boš tako nevhvaležen in hitro pozabil svoje obustvo. Pozabil si najino ljubezen, poplačal prijazenost s krutostjo in me vrgel v reko. K sreči so se me bogovi usmili in guverner Hsu me je rešil. Le kako si mogel biti tako brezsrčen? Le kako si sploh drzneš gledati v moje oči?«

Ob teh besedah se je zgrudila in bričko zajokala. Osramočen od kraja Mo Ci ni znal ničesar odvrniti. Samo klanjal se je do tal in prosil odpustanja.

Ko je Hsu menil, da je Ju-nu že dovolj ozmerjala svojega moža, je Mo Ciju pomagal na nogo. »Ne jezi se več, hčerka,« je rekel, »tvoj mož se kosa in mislim, da bo v bodoče bolj spoštljiv. Kljub temu, da sta že bila poročena, začenja zdaj znova. Zavoljo mene te prosim, ne oditaj mu več!«

»Mo Ciju pa je rekel: »Sam si kriv in nikogar ne moreš dolžiti. Zaslužiš kazeno, toda prosil bom tvojo taščo, naj se zavzame zate.« Potem je zapustil sobo.

Kmalu nato je prišla guvernerjeva žena in prepričala Ju-nu, naj svojemu možu odpusti. Prihodnjega dne je Hsu pridelil svojemu zetu zabavo in mu vrnil poročna darila s besedami: »Dekle sme samo enkrat sprejeti poročna darila.«

Mo Ci ni rekel ničesar in Hsu je nadaljeval: »Zaničevanje je zastrupilo tvoje razmerje z ženo, tako da bi skoraj zagrešil strašen zločin. Tvoj tast je bil prenikrean porekila zate, toda tudi jaz sem le guverner in se bojim, da sem ti premalo.«

Mo Ci je zardel in se nenehno priklanjal ter prosil odpustanja.

Od takrat sta Mo Ci in Ju-nu živela srečneje in guverner ju je ljubil, kot bi bila njegova otroka. In Mo Ci, tanjen od tolike ljubezni, je pozabil Cina, naj živi z njim do konca svojih dni. Se pozni rodovi Mo Cije in Hsuev so živeli v nerazdružljivem prijateljstvu.

(Konec)

SINJI GALEB

V letu 1956



Ilustracija Milana Blizovičarja k
»Salomonovim rudnikom«

Jules Verne: 20.000 MILJ POD MOR-
JEM, I. del

Jules Verne: 20.000 MILJ POD MOR-
JEM, II. del

Edvard Bass: NEPREMAGLJIVA ENAJ-
STORICA

H. R. Haggard: SALOMONOVIM RUDNIKI

lahko tako bilo. »Neumnosti! Zaradi tega ne bodo prišli posebej.«

»Drugi domovi. Druge trgovine. Druge tovarne. Dovolj jih še stoji.«

»Selma —«

Prekinila ga je. »Lahko rečeš, kar hočeš! K tebi pridem!« Njen obraz je spet zardel. »K tebi pridem v taborišče in če bi morala z jelniki spati! Ne ostanem tu v mestu! V tej podganji pasti! Nočem poginiti! Tebi je kajpak vseeno, samo da si varen. Daleč stran od nevarnosti! Kot vedno! Mi naj potrpimo! Tak si bil vedno!«

Neubauer jo je ujaljen pogledal. »Nikoli nisem bil takšen. In ti to veš! Poglej si svoje obleke! Svoje čevlje! Svoje jutranje halje! Vse iz Pariza! Kdo ti jih je pre-
skrbel? Jaz! Tvoje čipke! Najfineše iz Belgije! Kupil sem jih zate. Kožuhovalna plašč! Kožuhovalna kapol! Zate sem jo naročil iz Varšave! Poglej si svoje zaloge v kletli! Svojo hišo! Dobro sem skrbel zate!«

»Nekaj si pa pozabil. Kralj! Zdaj jo lahko še hitro preskrbiš. Krste jutri! Zjutraj ne bodo poceni. V Nemčiji jih skoraj ni mogoče več dobiti. Toda ti jo lahko daš narediti v svojem taborišču! Saj imaš dovolj ljudi.«

»Tako! To je torej zahvala! Zahvala za vse, kar sem tvegal. To je zahvala!«

Selma ga ni poslušala. »Nočem zgoreti! Nočem, da bi me razneslo! Obrnila se je k svoji hčerki. »Freya! Slušaj svojega očeta! Svojega lastnega očeta! Vse, kar želim, je to, da bi čez noč spali v njegovi hiši tam zgoraj. Nikesar drugega. Rešiti si življenje. Upira se. Stranka. Kaj bo rekel Ditz? Kaj na reče Ditz o bombah? Zakaj tu stranka nič ne stori? Stranka —«

»Tih, Selma!«

»Tih, Selma! Slušaj Freya? Tih! Mirno! Mirno umreži! Tih, Selma, to je vse, kar zna.«

»Petdeset tisoč ljudi je v enakem položaju,« je utr-
jeno dejal Neubauer. »Vsi —«

»Petdeset tisoč ljudi! meni ni mar. Petdeset tisoč ljudi tudi za menoj ne bo vprašalo, če bom krepnila. Prihrani si svojo statistiko za partijske govore.«

»Moji bog —«

»Bog! Kje je bog? Vi ste ga zapodili! Ne prihajaj mi več z bogom —«

Zakaj ji ne primajem klofute? je mislil Neubauer. Zakaj sam iznenada tako utrjen? Moral bi ji primazati! Ostro spregovoriti! Energичno! Sto trideset tisoč mark izgubljenih! In ta vresčeca ženska! Ostro zgrabit! Dal Rešiti! Kaj? Kaj rešiti? In kam?

Usedel se je na stol. Ni ved



Pionir nove metode dr. Fourrestier

MESEC DNI SOLANJA NA SNEGU

Zanimiv reformatorski poskus v francoskem šolstvu

redno šolanje se je v gorah nadaljevalo po istem programu, spremenila sta se le ritem in okolica.

Leta 1952 je bilo v taki zimski šoli 30 šolarjev, leta 1953 — 400, leta 1954 pa že 700. 30 pionirjev te nove šole leta 1952, ki so pripadali skupini Gambetta de Vanves, je začelo res revolucionarni pedagoški poskus, kajti pošiljanje šolarjev v take zimske šole je eden izmed vidikov nove metode, ki postavlja na glavo vse tradicije šolskega pouka.

Novo metodo šolanja lahko označimo tako: dopolnjevanje šolskega dela, popoldne gojenje športa. Za Francijo je to revolucija v njenem šolstvu.

V boju proti stoletnim običajem in predsodkom je tako skromni šolski zdravnik dr. Max Fourrestier, ki se je petnajst let sam ukvarjal s proučevanjem nove šolske metode, uspel pognati veliki upravni stroj v to smer.

PETNAJSTLETNA ANKETA

Ta navdušen in trdovratni južnak je od leta 1935 do 1950 pregledoval pariške predmestne šole in meril velikost šolarjev in zmogljivost njihovih pljuč. Leta 1950 se je z debelo aktovko v roki napotil k direktorju osnovnega šolstva Davidu.

V Franciji so dotlej, kakor drugod po svetu, šolarji po 6 do 8 ur na dan vključeni in vrtih prsi sedeli v šolskih klopih in si belili glave z neštevili nalogami. Čas, ki ga mlad Anglež preživi v igranju kriketa ali mlad Američan v igranju base-balla, je francoski šolar preživel v šoli in marljivo pisal po papirju.

Tako stanje je bilo v Franciji čisto predmet ostre kritike. Kateri šolnik pa še ni tožil o čedalje rastočem preobremenjevanju učnih načrtov? Tudi staršem ni bilo všeč, da so svoje 12-letne sinove in hčerke videli vsak dan samo na šolskih klopih.

Kljub temu je bil do leta 1950 vsak prepričan, da v tem ni mogoče ničesar spremeniti. Revolucionarni načrt je imel v svoji tor-

bi edino le dr. Fourrestier, ki je šolski oblasti povedal tole:

»V osnovnih šolah seinskega okrožja je 80 odstotkov otrok telesno nepopolno razviti. Če ti otroci že niso bolniki v kliničnem pomenu besede, so pa vendarle skoraj vsi telesno zaostali. Nedvomno lahko trdimo, da so vsi mladi Francozi telesno zaostali, česar pa se večina niti ne zaveda. To pa točnosti te ugotovitve prav nič ne zmanjšuje.«



Dva tisoč pariških šolarjev preživi mesec dni šole na snegu

Verjetno so dr. Fourrestieru odgovorili, da telesne nepopolnosti nadomestijo očitni umstveni razvoj, kar pa je ta brez prizanašanja zavrnil:

»Zadostuje, če pregledate uspehe izpitov iz splošne kulture, ki jih opravljajo rekruti v vojašnicah, pa boste zaprepaščeni nad neznanjem mnogih naših mladih ljudi. Kaj potem mnogim izmed teh koristi tistih 1100 ur, ki so jih presedeli v šolskih klopih?«

ZDRAVA ŠOLA

Dr. Fourrestieru so pomagali trije možje: David, direktor osnovnega šolstva, Huguet, ki skrbi za mladino in njen šport v seinskem okrožju, in Discours, učitelj v šoli Gambetta v Vanvesu. Ustanovili so novo organizacijo, ki naj bi vrnila otrokom veselje do učenja (takih je bilo 60%) in pa zdravje, ki je bilo pomanjkljivo pri štirih petinah učencev.

Oktober 1950 so pričeli »Vanveski poskus«. Pogledal ga je Discours, dr. Fourrestier pa, ki je predelal program, si je zadal dosti čezurnega

dela. Ti šolarji — 30 »poskusnih zajčkov« — so prihajali v šolo vsako jutro od osmih do poldvajsetih, razen v petkih. Vsako popoldne je Discours vodil otroke na sprehode v naravo, k telovadbi in športu, na kopanje itd. Po vrnitvi v šolo so dobili malico — predvsem mleko, sadje in slaščice z vitamini. Po tej važni točki programa dr. Fourrestiera je sledila ura obveznega počitka, nato pa so se pod nadzorstvom učili. Pozimi so to šolanje pretrgali z enomesečnim poskusnim »šolanjem na snegu«.

Telesni razvoj šolarjev — poskusnih zajčkov — je bil presenetljiv. Povprečno se je vsak izmed njih zredil za 15,5 kg, v primerjalnem razredu pa je znašalo povprečno zvišanje telesne teže samo 13,8 kg. Prvi so zrastle povprečno za 20,2 cm, drugi pa samo za 13,3 centimetra. Obseg prsnega koša prvih se je povečal za 4,5 cm, pri drugih pa samo za 2,7 centimetra. Končno pa je še zmogljivost pljuč »poskusnih zajčkov« pri vsakem vdihu za pol litra večja od zmogljivosti šolarjev, ki so delali »po starem«.

Rezultati so dali še drug presenetljiv rezultat: ti privilegirani šolarji so v boljši telesni kondiciji med šolskim letom, kakor pa po vrnitvi s počitnic! Njihove osebne krivulje telesnih sposobnosti se med letom neprestano dvigajo, med šolskimi počitnicami se to dvigovanje nenadoma ustavi, po začetku šolskega leta pa se dvigovanje krivulje spet nadaljuje. V nasprotju z vsemi starimi pojmovanji si izboljšujejo poskusni učenci zdravje in krepijo polet med šolskim letom.

To pa še niso vsi ohrabrujoči podatki dr. Fourrestiera, saj so uspehi njegovih varovancev v športu prav tako pomembni kakor je njihov zdravstveni napredek.

Leta 1951 je bil njegov razred slabši od tovaršev, potem pa se je položaj spremenil v njihovo korist. »Zajčki« so tovaršev otežili 22/100 sek. pri teku na 50 metrov in 4 sek. pri teku na 400 metrov. Hkrati so povprečno skakali 5 cm višje, pol metra več pa v daljavo in v metu kladiva so jih presegli za 2 metra. Ob začetku poskusa je v poskusnem razredu en sam šolar preplaval 50 metrov, od 30 pa jih 24 sploh ni znalo plavati. Tri leta pozneje je bil njihov povprečni čas na 100 m — 2:17,5, vsi so se kvalificirali za plavanje na 50 metrov in 23 izmed njih je dobilo diplomu za reševanje.

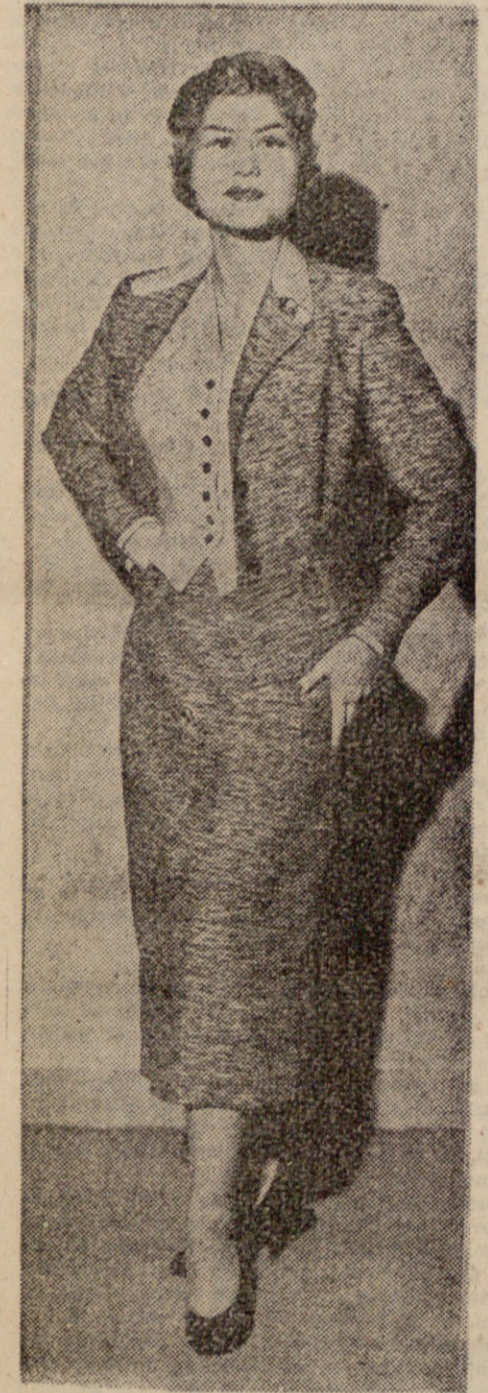
Po izjavi Louisa, direktorja šolske grupe Gambetta, še nikoli pred tem uspeh nekega razreda v Franciji ni bil tako očiten. Vsi so pri tem izkazali znanje, ki je potrebno za prehod v višje razrede in so znatno presežili svoje tovaršev. Tudi sicer se je stanje teh poskusnih šolarjev bistveno izboljšalo: manj so podvrženi otroškim boleznim, bolj so razviti, složni so in nasproti učiteljem poslušni. Hkrati so videti bolj uravnoteženi in bolj so žilavi kakor njihovi tovarši »normalni šolarji«.

Ob koncu razprave dodaja dr. Fourrestier tole: »Možno je, da bi take metode povzročile pri mladih Francozih pravo pravico spremembe rase. Z začetkom sem opazil, kako so po postavi zrastle šolarji v poskusnem razredu. Če bi vsi francoski šolarji bili šolani tako, ne bi bilo nič čudnega, če bi Francozi dobili take postavbe, kakršne imajo ljudje v skandinavskih deželah. Kar se mene tiče, imam za to domnevo dovolj razlogov.«

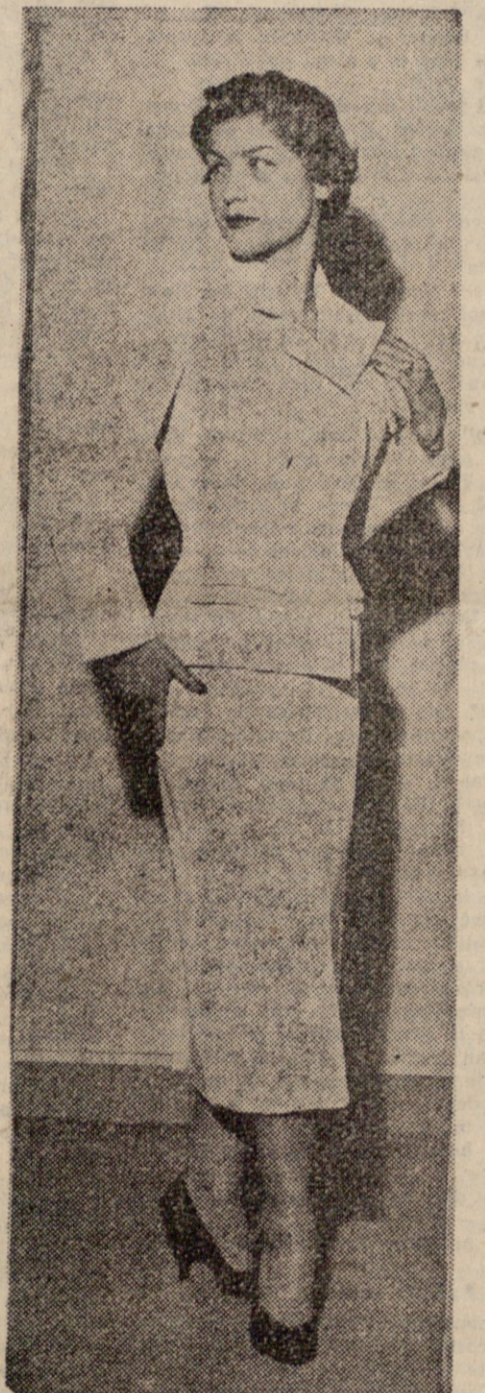
Po malem so to šolanje uvedle mnoge šole v pariškem okrožju. Slaba plat te metode pa so — kljub odličnim rezultatom — vendarle visoki stroški, ki so za zdaj edina resna ovira, da se nova metoda ne — širi na vse francoske šole brez izjeme.

MESEC DNI SOLANJA NA SNEGU

Minulo zimo so vsako soboto zvečer vrste avtobusov pripeljale na pariško postajo Gare de Lyon ob odhodu smučarskih vlakov več sto veselih šolarjev, ki so bili namenjeni v svojo novo šolo — planinski dom. Cel mesec je dva tisoč otrok preživel v tej novi vrsti šole. Na smučarskem tečaju so preživel tisti čas, ki bi ga sicer doma na snegu. Njihovo



Kostum iz plamenaste črne in belega blaga s rumenim telovnikom ter rumeno garniranim ovratnikom.



Kostum iz belega blaga in kozje dlake. Kroj preprost s lepo lepno partijo.

»Njo imaš raje...«

Maja je nekaj let mlajša od svojih bratov, a vendar je tudi sama že prestopila prag četrtega razreda. Njena mati se nekako ne more sprijazniti s tem, da hčerka ni več majhen otroček in kar zdi se ji, da jo mora kdaj pa kdaj razveseliti z rogljičkami, napolitankami, pecivom... Maja tudi ve, da ji mati takih želja ne odreče, zato je kar zahtevala: »S trga mi prinesi mehkih hrušk, iz trgovine čokolado, iz mesta kako lepo igračko!« Mati streže večjim in manjšim muham svoje hčerke — pri tem pa vse bolj zapravlja ljubezen in nagnjenost svojih sinov. Kot je krivična pri takih delitvah, je krivična pri presojanju krivde otrok, tako neenakomerno jim nalaga dolžnosti in tako najde za Majine prestopke pred sinovi vedno opravičilo ali zagovor.

Ce ima sestra priboljšek, kako si ga ne bi zaželel še kdo izmed bratov? A njemu odpade le tisto, kar mu Maja odstopi — in to so pač le ostanki. Seveda ni vedno tako: z vijačo ali s silo ji včasih odvzamemo to, kar je od matere dobila in z največjo naslodo in zadoščenjem pojedo vse, njej pa se pri tem spakujejo, opomajajo njen jok, ji očitajo skopustvo, razvajanost in prednost, ki jo je od matere deležna.

Ko poizkuša mati rešiti za Majo, kar se še rešiti da,

krepko povzdigne svoj obtožujoči glas ta ali oni izmed sinov: »Kajak pa imaš njo raje kot nas?«

Obtožba je huda in nima opravičila. Ne prepričajo jih materine besede, da je Maja najmanjša, da je slabotna. Čutiljo, da se jim godi krivica, ker težje pa jim je morda zato, ker pogrešajo vso tisto ljubezen, ki jo mati pretirano razpisno deli hčerki. Ker se jim zdi mati krivična, se odvrtačajo od nje, ljubezni tudi

ne čutijo več do sestrice, ki je kriva, da mati dela razliko med njimi. Vse bolj se materi odtujujejo in vse bolj so nedovzetni za vzgojne namene.

Majini materi so žal pač neznane besede neke preproste žene, ki je o svoji ljubezni do otrok dejala: »Sedem otrok imam, pa moram imeti tudi sedem ljubezni za nje. Vsaka moja ljubezen pa je enako velika, zato mi tudi sedmero vračajo ljubezen.«

Bo Maja vračala materi toliko ljubezni, kakor ji jo vračalo razen nje še troje sinov, če bi bili obdani s prav



Ce veliko stojš, ali mnogo hodiš, daj svojim nogam osvetočjo kopel z »JELA« soljo. Polizkusi in povej drugim, da je JELA sol edinstvena.

»JELA« specialna sol za kopanje ne sme manjkati nobeni kopeli. »JELA« sol osvetočuje, krepi živce in kot preprosto si po uporabi »JELA« kopalne soli.

JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, destilirana in občutek mladosti ti bo sladil življenje!

ne čutijo več do sestrice, ki je kriva, da mati dela razliko med njimi. Vse bolj se materi odtujujejo in vse bolj so nedovzetni za vzgojne namene.

Majini materi so žal pač neznane besede neke preproste žene, ki je o svoji ljubezni do otrok dejala: »Sedem otrok imam, pa moram imeti tudi sedem ljubezni za nje. Vsaka moja ljubezen pa je enako velika, zato mi tudi sedmero vračajo ljubezen.«

Bo Maja vračala materi toliko ljubezni, kakor ji jo vračalo razen nje še troje sinov, če bi bili obdani s prav

LEPE OČI — MODERNA KOZMETIKA

V določenih primerih je dopustno, da si popravimo linijo obrvi. Če so loki obrvi preveč oddaljene od nosa, dajejo top izraz. Tega seveda ne bomo. S pinceto in črtalom si v elegantnem roku popravimo linijo in že dobi obraz drug, aparinnejši izraz. Preprosto, nad očmi rastoče obrvi obraz postarajo. Tudi to lahko popravimo, če si izpustimo s pinceto nekaj las. Linijo najboljše oblikujemo s pinceto. Če to delamo sami, pomnilno: preden začnemo puliti dlavičice, si namastimo kožo, pa tudi pinceta mora dobro prijemati. Prav nič ne boli, če kožo z dvema prstoma nategnemo in vlečemo dlavičice v smeri rasti.

Za barvanje obrvi rabimo črtalo. Toda pazimo: nikdar ne s

Gospodinje — v zimskem času ob romanjkanju raje uporabljajo pri kuhi »Jasavice« — DIŠAVICE — KUHO

toliko ljubezni kakor njena ljubljena in če bi jim bilo še pozneje v življenju lepo ob spominu na materino ljubezen in pravičnost v njihovi mladosti? Kdo ve, more vračati tako sebično vzgojena hčerka sploh ljubezen?

Pomislil kdaj Majina mati, da bo že čez nekaj let z veliko bridkostjo spoznala: »Imela sem štiri otroke, a danes nimam več nobenega.« Liza

ZA NEGO LICA SAMO Pour Vous KVALITETNA KREMAI

Zvečer si jih krtačimo z ricinovim oljem, s čimer tudi pospešujemo njih rast. Trepanice otdimo s kremo. Izdajamo vam malo tajnost: dlavičice v zunanji očesnih kotih izpustimo in si s črtalom zarišemo oster trikot. S tem dosežemo, da je videti oko dosti večje in se bolj sveži.

Mož, ki je stopil na streho sveta

Ko prispejo Tensing in njegovi tovarši v nepalsko prestolnico Katmandu, jih zbrani Angleži sicer veselo pozdravijo, toda že pri prvem razgovoru doživijo Tensing razočaranje. Polkovniku Huntu je prav, da pride sirdar v naskakovalno navezo, toda le, če ne bo drugi v boljši formi. Drugo, kar razjari vse šerpe, je to, da jih dajo prenečevati v bivšo konjušnico, namesto da bi jim takoj razdelili šotore. Spotoma se pokleknjejo še razlike v prehrani. Vendar pa šerpe ne znajo »kuhati mleka«. Bolj ko se bližajo Sola Kumbu, boljše volje so. Kavevana se razdeli v dva dela, da ni predolga. 250 nosačev nosi sedem in pol ton tovara.

25. marca prispejo v Namče Bazar. Prebivalstvo se v trenut-

ku potroji, kajti od vseh strani hite vanj gorjanci, ki je zanje mimohod Everestovcev največji dogodek. Razvija se pravo praznovanje. Toda domačini naglo opazijo, da to ni tak praznik kot lansko leto, ko so se švicarski sahibi razigrani pomešali mednje kot med sebi enake. Tensing pa hodi kot kralj med tabornimi ognji. Gorjanci šepetajo in si ga kažejo s prstom. Drugo jutro se pot nadaljuje.

Angleži so pred odhodom dobro premislili vzroke neuspeha obeh ekspedicijskih predelav. Ta, švicarjem je manjkalo časa in se niso ugnili aklimatizirati. Angleži pa so odinili tako zgodaj, da po povratu kar 3 tedne aklimatizaciji. Na »himalajskih sprehodih« preizkušajo svoje moči in dihalne aparate. Ker živijo poslej skupno v manjših skupinah, spe v šotirih in jedo isto hrano, se šerpe zblizujejo s sahibi. Na hripu pred samostanom Tjamboc prebije odprava tri dni, ki jih spet posve- ti treninam. Na majhni piezalni tazi spozna Tensing, da je spet v najboljši kondiciji in to ga navda z neznanjskim veseljem.

Ko pridejo do ledenega slagu

in še dlje do razpok, se pokaže, kako silno se je spremenila ta lunina pokrajina od lanskega leta. Pokaže se tudi, kako prav je bilo, da so, čeprav zelo neradi, ubogali Tensinga in prinesli s seboj hlode za prehod čez zijočajoče razpoke. Mostov iz dur-aluminija bi bilo pač premalo. Hillary, ki se je spotečeta temu najbolj upiral, skesano prizna Tensingu svojo zmoto. Tu se rodi njuno prijateljstvo.

V taborišču III razložijo polkovnik Hunt svoj načrt: spraviti čim več hrane in ostalih potrebščin — kako prav bodo prišle zaloge, ki so jih pustili švicarji — v taborišče VIII na sedlu, zadnje taborišče pa postaviti po možnosti višje od tistega, kjer sta Lambert in Tensing prebila ono hudo noč. Ki opazi strah v očeh svojih poslušalcev Evansa, Hillaryja in Tensinga — kdor bo moral nositi zadnje taborišče, ne bo sposoben za naskoki — se odreče želji, da bi dal ime zmagi, ki preveča pač vsakega alpinista, odkar hodijo odprave v gore. Zadržne tovore bo nesel sam, če mu bude le moči dopuščale. Z

olajšanjem in hvaležno sprejmejo tovarši to žrtv.

Prijateljstvo med Tensingom in Hillaryjem se še poglobi, ko tvorita stalno navezo za zvezo med taboriščem III in IV. Ko nekega večera klepetata v šotoru, vpraša Novozelanec Tensinga: »Kaj boste storili, če pridete na vrh Everest?« Le-ta z otroškim navdušenjem vzklizne: »Prelepo je, da bi si sploh drznil na to misliti!« In čez nekaj trenutkov: »In vi, kaj boste storili?« »Oženil se bom!« je kratek odgovor. »Če zmagam, bo pomosna name.« Tensing se ob razneži. Spominja se časa, ko je kot razborit mladenič imel željo, da bi osvojil svojo Ang — Lamu.

Ko se nekega dne vračata iz taborišča IV v taborišče III, na vsem lepem prihrumi blizzard v vsej svoji grozoti. Nenadoma vzamejo snežni vrtnel vso vidljivost. Treba je naglo stopati, da ne bo zamedlo vseh sledi. Tu pa Hillary nenadoma zakrili z rokama, se preklopije in iz-gine. Požrla ga je razpoka, ki se je nenadoma odprla: 8 metrov vertikalnega padca in kar jo je slabše, Hillary se znajde

pred steno 60° naklonine brez dereze in brez cepina. Toda Tensing ohrani prisrčnost. Mirno, kot da je to že ne vem koliko-krat delal, izvleče Hillaryja, tvega je lastno kožo. In zdi se, da je bil reševalec uspeha še bolj vesel kot sam rešenec. Le to mu spet zagreni veselje nad tem, da je prvi v gorah rešil človeka, ko sahibi na Novozelancev navdušeni opis Tensingove spretnosti pri reševanju le skomignejo z rameni: »Enkrat vama je pač vajina vrva morala koristiti!« Kako drugače bi se vedli švicarji ali Francozi!

Se preden pridejo za Južno sedlo, pove Hunt svoj načrt: na sedlu naj se postavi taborišče VIII, kolikor mogoče dobro opremljeno za 4 sahibe in 8 šerp. Naveze pa naj bi se vzpenjale po naslednjem redu: prva naskakovalna naveza, prva pomožna ekipa, nato druga pomožna ekipa in šele potem druga naskakovalna ekipa. Za prvo naskakovalno ekipo določi polkovnik Bourdillon in Evansa, za drugo pa Hillaryja in Tensinga.

Pri vzponu na Južno sedlo mora Tensing ponovno nastopiti kot pomirjevalec. Vrsta šerp nenadoma oboli. Ki jim izpraša vest, izve sirdar zvečer: sahili Noyce jim je malo preveč pridigal, da je treba doseči zmago Čomo Lungme zato, da bi jo

podaril angleški kraljici. Oni pa da nočejo poginuti za angleško kraljico. Tedaj jim Tensing raz-



Zmagovalec Mount Everest

odene: na vrh ne bo nesel samo zastave sahibov, ampak tudi nepalsko in indijsko in vrh tega še šerpske praporčke Sola Kumbu in Dardžilinga. To pomaga. Navdušeno mu tovarši obljubijo, da bodo nosili do konca za slavo svojega sirdarja in svojega naroda. Tensing pride torej že tretjič v svojem življenju na Južno sedlo, ker je še vedno ista snežna puščinja, še vedno hruje isti peklenski veter z neznanim mrazom. Ko so odložili tovore, odidejo šerpe pod Tensingovim in Hillaryjevim vodstvom spet v taborišče V. Tam pa izvedo nekaj nepričakovane.

Polkovnik Hunt se je odločil, da ne čaka niti dneva več, kajti vreme bi se utednalo poslabšati in da takoj krene z Bourdillonom in Evansom kot njun pomočnik. Šest izmučenih šerp, ki so pravkar sestopili, pa mora spet na pot s tovari. Toda ob prihodu na Južno sedlo so vsi tako zdelani, da sklenejo potakati z naskokom 24 ur, pa četudi se vreme poslabša. V peklenem hruju in bučanju prebijejo dve noči. Naslednjega dne se odpravi naveza Evans — Bourdillon, za njo pa Hunt in Bourdillon, ki jo zmoreta nesei tovor za taborišče IX le do kraja, kjer sta prešle leto takorila Lambert in Tensing. Vilkodušno pustita tukaj tudi svoje bombe s kislikom za nje

Napad s kloroformom pojasnjen - nagrade razdeljene

Pred štirinajstimi dnevi smo poročali o kriminalnem dogodku, ki se je pripetil v mestni voblagovnici. Vanj je bil med drugim zapleten tudi njen čuvaj, ki se je hotel izmazati kot žrtev neznanega napadalca in vplomilec, pa ga je Pavel Detektiv zaradi nespretnega zagovarjanja naglo razkrinkal in mu

napovedal aretacijo. Pavel Detektiv je nastopil odločno po naslednjem premisleku: Kakor vsako anestezijsko sredstvo je kloroform zelo hlapljiv in naglo tudi izhlapi. Ko je pobral košček vate in ga dvignil k svojim nosnicam, je droga naglo učinkovala nanj. Čuvaj pa je prej zatrljeval, da

je bil napaden prejšnji večer okoli 17. ure. Od napada je torej preteklo že 16 ur. V koščku vate bi po tem času že ne smelo biti nobenega sledu po kloroformu, ali pa vsaj ne bi smelo biti nobenega učinka, če bi jo poduhali. Tako si je bil Pavel Detektiv takoj na jasnem, da si je čuvaj ves napad izmislil in ga inženiral, in to le nekaj minut pred odkritjem in prihodom policijskih organov.

Tako je bil napad s kloroformom naglo pojasnjen, a mi smo za tiste naše bralce, ki so doznali pravi vzrok odločnega nastopa detektiva, razpisali 6 nagrad. Te nagrade je žreb razdelil med tiste, ki so poslali pravilne rešitve, takole:

1. nagrada 1000 din bo dobila JADRANKA GORJAN, Vrtojba 206, p. Šempeter pri Gorici.
2. in 3. nagrado po 800 din

bosta dobila PAVEL GREGORC, Ljubljana, Prule 4 in MAJA NOVAKOVA, dljakinja, Murska Sobota, Krekova 4. 4. in 5. nagrado po 500 din bosta dobila ALEŠ MRZEL, Maribor, Prešernova 11 in JOŽE HRIBAR, vojna pošta 1399-8, Bjelovar, LR Hrvatska. 6. nagrado 400 din bo dobil TONE SAJOVIC, Trbovlje, Zabjek 1.

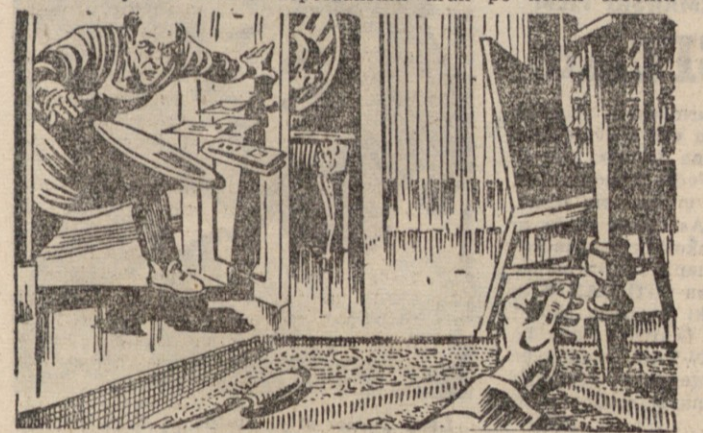
NOV NAGRADNI RAZPIS

Kakor zadnjič, razpisujemo tudi za pravilni odgovor na vprašanje, ki ga zastavlja naša miselnost, isto število in enake nagrade. Rešitve — utemeljitev naj bo čim bolj kratka, vendar jasna — pošljite na uredništvo »TT«, Ljubljana, Tomšičeva ulica 7, poštni predal 150. V levi kot sprednje strani kuverte zapišite: »Miselnost naloge«. Odgovore sprejemamo do četrtka 15. decembra.

Skrvnostna smrt

Zgodilo se je v južni Franciji pred mnogimi leti. Ko je nekega jutra Jožef, služabnik Rolanda Verdierja, slavnega filatelista in zbiratelja starih odlikovanj, stopil v delovno sobo svojega gospodarja, je, kakor da bi ga prikovali, obstal presenečen na pragu. Roland Verdier je iztegnjen ležal na preprogi z razbito glavo. Ob njegovem telesu je ležala sekača iz domače kuhinje. Jožef je takoj alarmiral policijo, hkrati pa je obvestil tudi pokojnikovega osebnega prijatelja detektiva Paula Lanzeraca. Štirideset minut kasneje se je že začela preiskava. Ko je zdravnik pregledal umrlega, je izjavil, da je morala smrt nastopiti okoli 1. ure ponoči. Paul Lanzerac je iskal sledove na svojo pest. Ogledal si je truplo in vse, kar je bilo okrog njega, nato se je približal oknu in ga odprl. Na robu okna je takoj opazil zelo jasne odtise. Stopil je na vrt in ugotovil enake odtise tudi na pesku drevoreda. Ko se je vrnil v delovno sobo, je pod naslanjačem odkril majhne drobce razbite stekleničke. Skrbno jih je zbral in zaviil v kos papirja. Nato je poslušal zasliševanje pokojnikove žene in sina.

Končno je velel, naj pridejo v sobo vsi pokojnikovi uslužbenci — bili so štirje — in je vsakega zase zaslišal. Kuharica je izjavila, da je vstala ob šestih in da je pripravljala kosilo. Nameravala je namreč v dopoldanskih urah po nekih osebnih



opravkih in Orgeval. Okoli svojega štedilnika se je vrtela do sedme ure in se je v tem času tudi posluževala tiste sekače, ki so jo našli ob trupu.

Paul Lanzerac je hitro ugotovil, da se njena izpoved prav nič ne sklada z izjavo zdravnika. Telefoniral je pokojnikovega notarja in ga prosil, naj se takoj javi na kraju sumljive smrti. Pogovor med njima, ki mu ni prisostvoval nihče drugi, je trajal več kakor tri četrt ure.

Detektiv je zvedel, da je bil Roland Verdier življenjsko zavarovan proti določenim nevarnostim, ne pa proti vsem.

Ko sta končala pogovor, se je detektiv približal pokojnikovi ženi in njenemu sinu ter jima dejal:

»Ali mi hočete izročiti, kar je ostalo od te majhne stekleničke.«

»Ne razumem vas, kaj hočete reči,« mu je odgovorila z negotovim glasom Verdierjeva žena, ki je prebledela.

Ne izgleda se z menoj, svetujem vam, da priznate!«

Po kratkem molku je še dodal:

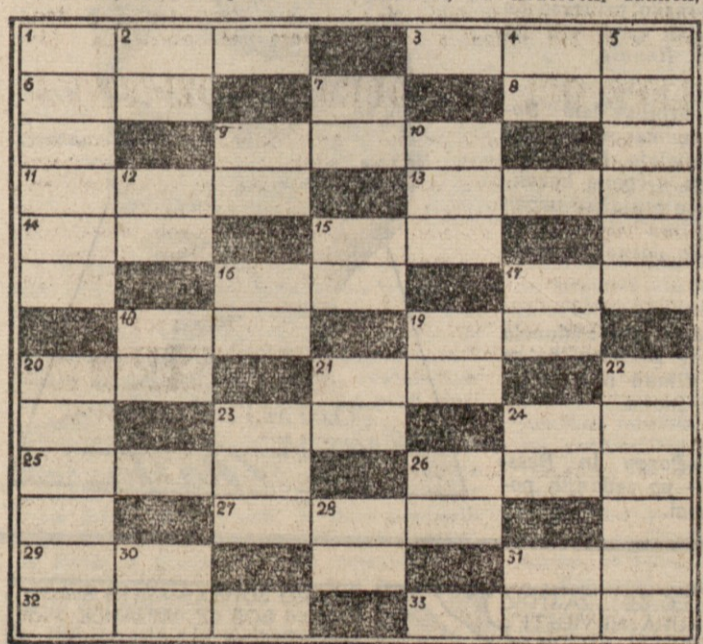
»Obtožena bosta zaradi onečaščenja pokojnikovega trupla.«

KAJ SE JE ZGODILO?

ZLOGOVNA KRIŽANKA

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. otok na Daljnem vzhodu, 3. veliko mesto v Pakistanu, 6. lahko napravim (če le hočem), 8. lovi po ljudsko, v naravi, 9. rimsko oblačilo, 11. izrek sodbe, 13. del opreme vsakega vozila, 14. madež (srbohrvatsko), 15. vas v Vipavski dolini, 16. cilj, namen, 17. ptica sorodnica vrane, 18. vrsta tkanine, 19. otok v Sredozemskem morju, 20. posoda za metenje smetane, 21. nedoločni zaimek,



EDINOLE



23. višavje v Srednji Aziji, 24. ljubka, drage, 25. instrument, glasbilo, 26. prekinitev, pretrganje, razidi, 27. vrsta pajka, 29. veznik, 31. tovarna za dekorativne tkanine v Ljubljani, 32. nekdanje ime Stalingrada, 33. gorovje v Evropi.

Navpično: 1. socialistični način vodenja podjetij, 2. ženski del hiše pri muslimanih, 4. drugo ime za jelko, 5. obnova, prehod, 7. vrsta sladkovernih rib, 9. pripadnik ljudstva, ki živi v Aziji, 10. del ure, 12. vrsta psa, 15. vrsta psa, 16. drevesni izloček, 17. po kalorijah najmanj vredno kurivo, 18. samica domače živali, 19. okrajšano žensko ime (Amalija), 20. koristna žuželka, uničevalka rastlinskih uš, 21. hrup, ropotanje, 22. prepirati se (po časopisih, v slovnstvenih rečeh), 23. država v Srednji Ameriki, 24. toaletna potrebščina, 26. tekstilni polizdelek, 28. rimski pesnik, znan po elegijah in ljubzenskih pesmih, 30. del železniške progi, 31. obdelovalna naprava za žito.

„KROSAN“

Pri mokri jeseni bo krompir zelo gnil. Torej ne spravi krompirja ne da bi ga posušil s pripravom »KROSAN«.

Da obvaruješ 300 kg krompirja pred gnitjem je dovolj 1 kg KROSANA. Dobiš ga v zadrugah, semenarjah, drogerijah itd.

Izobrazbe

Brez sapa priteče novo izvoljena »miss idealna postava« v filharmonično dvorano, da bi izkoristila prosto vstopnico. Tiho se splazi na svoj prostor in šepetaje vpraša sosedo: »Prosim vas, kaj pa igrajo zdajle?«

»Deveto simfonijo.«

»Oh, strašno,« vzdihne miss, »tedaj sem se le bolj zakasnila, kakor sem mislila.«

Novi časi v Italiji

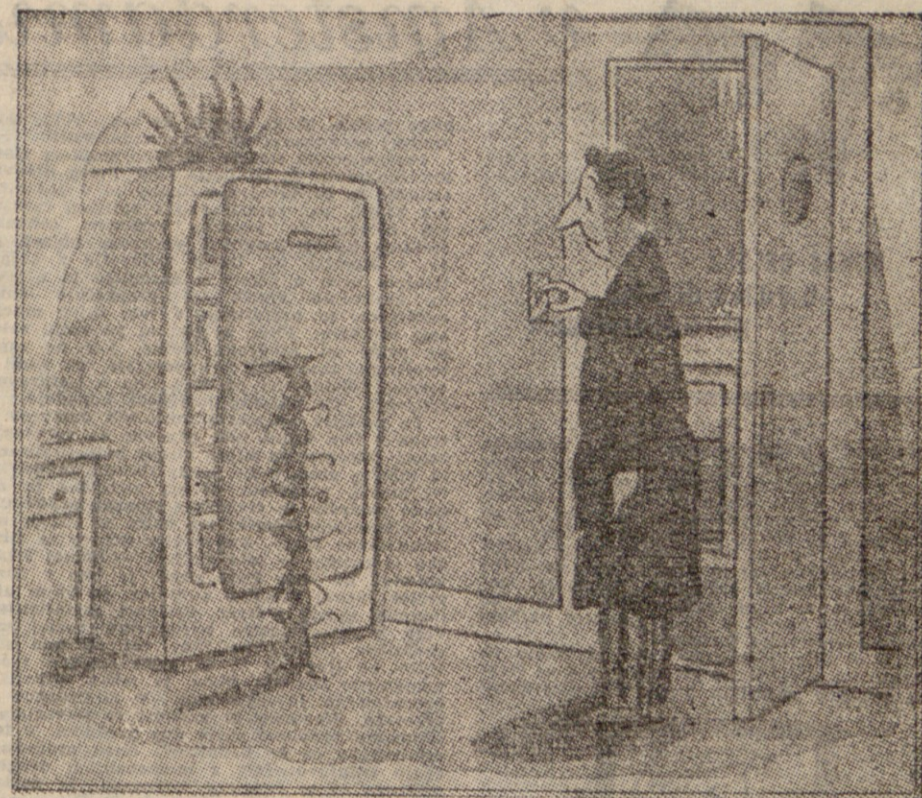
Med zgodovinsko uro vpraša učitelj: »Kdo ve kaj o Devici Orleanski?«

Takoj vstane najboljša učenka in zdrži: »Devica Orleanska je bila rojena na Švedskem, piše se Ingrid Bergmann, živi zdaj v Italiji, ima štiri otroke in je poročena z režiserjem Robertom Rossellinijem.«

Spomladi

Franci in Tine se srečata v mestu. Franci pomaga prijatelju, da bi mu rad nekaj važnega zašepetal v uho. Tine ne razume prav. »Za kaj gre?« vpraša vneto, »si kakšno novo spoznal?«

»Ne,« pravi Franci in pošklbi na desno in levo, »prazno klop sem odkril v Tivoliju.«



Doživljaji Mavčka Belogobčka



skakovalca. Zato se le s skrajnim naporom privlečeta v taborišče VIII. Tam jima prideta nasproti s toplo juho že Tensing in Hillary. Polet vsi napeto čakajo, kaj bo. Toda ob 15.30 popoldne se vrne Bourdillon in Evans do kraja izmučena in povesta, da sta se dvignila nad južni predvrh le za kakih 10 korakov.

Ko poležejo k počitku, se Tensing zlekne poleg zdravnika: »Povejte mi doktor Evans, je mogoče?« Tensing, ne bo se vam več treba vracati na Everest, tokrat boste uspeli... če bo vreme lepo,« odvrne dr. Evans. Te besede odmevaljo v Tensingovem srcu vsa burno pr-

vo noč in še hujsko drugo, kajti veter noče prenehati. Skoraj vsi ljudje na sedlu so bolni. Sele 29. maja se vreme malo zboljša. Lowe, Gregory in Ang Nima odidejo s tovari okoli devete. Tensing in Hillary pa uro za njima. Sila slabotni dosežejo višino 8500 m in se ustavijo na majhni ploščadi, pripravni za šotor. Potem ostaneta Hillary in Tensing sama. Postavita šotor, si pripravita obilno večerjo in še več tekočine, da preprečita nujno dehidracijo. Pregledata zalogo kisika in si ga dovolita do 3. ure zjutraj. Noč poteka v blodnjah in težkih sanjah.

Okoli četrte ure zjutraj po-

molita tovariša glavi iz šotora. Jasno je. Temperatura je -27°. Naredita si zajtrk in ga spet zalijeta z obilno tekočino. Odhajata. Kmalu sta na mestu, kjer sta se Tensing in Lambert ustavila preteklo leto. Od tod vodil naprej kot noč tenak greben s 3000 metriškim prepadi na levi in desni. Čez eno uro sta na mestu, kjer sta tovariša pustila svoje posode s kisikom. Dovolj bo za povratek. Ze sta na predvrhu 8745 m visoko. Le še 143 m vzpona na kakih 300 m razdalje ju še čaka. Toda ti metri so videti vznemirljivi. Greben je popolnoma zasnežen, nemogoče je razlikovati, kje visi sneg v praznino in kje počiva

na skali. Varno in počasi prične. Kmalu pa se znajdetta pred oviro, visoko kakih dvanajst metrov. Dvanajst metrov naporu kaminskega plezanja v tej višini! Brez sapa obležita, ko sta ga zmogla. Nato pa menjava je se v vodstvu nadaljujeta.

In potem pride veliki trenutek. Ob 11. uri stopita Tensing in Hillary na vrh. Prvi hvi velja sproščujočemu občutku, da si sedaj lahko malo oddahmeta. Potem si zmagovalca sežeta v roke. Tensing ni pozabil žrtvenega daru svoje male hčerke: modri svinčnik zakopje v sneg. Razvijeta zastave in Hillary fotografira. Ves svet, se zdi, je pod njunimi nogami, goli najvišji vrhovi zemeljskega Tensing je medtem večkrat naglo obrnil glavo. Nekoga čuti za seboj in ta občutek postaja določen: prijatelj Lambert. Mogoče prav ta trenutek misli na Tibetanca, ki mu tu posveča svoje navdanejšje misli z njegovim darilcem — rdečim šalom okoli vratu.

Toda že je čutili pomanjkanje kisika. Začne se težavni sestop. Ko bi ne bilo ob poti dveh bomb kisika, bi najbrž nikoli ne prišla dol. Ob 14. uri popoldne sta v taborišču IX. Za vzpon sta porabila pet in pol ur, za sestop 2 uri in četrta. Se nekaj krepkih požirkov limonade in zopet na poti! Utrujenost in izčrpanost se naglo stopnjujeta. Končno sta v taborišču VIII in

ko se zgrudita na spalni vreči, se peklensko Južno sedlo izpremenijo v paradiz.

Spodaj v globači, v taborišču IV je vse razburjeno. Nič točnega se še ne ve. Neki sahib je skoraj razbil radio, ki je označeval neuspeh britanske odprave. Angleški tisk že dva dni pripravlja svoje bralce na razočaranje. Domesnega znaka, ki bi sporočil zmago, ni. Toda Tensing in Hillary sta hotela uživati ob veselju tovarišev. Se, ko sta čisto blizu, dvigneta palce v znak zmagovalstva. In tedaj vidi Tensing prizor, kakršnemu še ni bil priča pri Angležih. Hladni, zadržani, skoraj pusti možje prično skakati in vpiti kot obsedeni. V vsem tem dirindaju pa se zgodi spet nekaj, kar mu pokvari svečano, radostno občutje. Vsi obkrožajo Hillaryja, ga slave, mu stiskajo roko — 8 m zašad pa caplja še vedno navezan na vrh Tensing. In spet mu polete misli k švicarskim tovarišem. Kako vse drugače bi bilo, če... Pač pa se mu serpe kot božanstvo počasi in boječe približajo, se priklanjajo pred njim in spoštljivo dotikajo njegovih rok.

Dirindaj je tudi v mali Tensingovi hišici v Toon Soongu. Mnogi ljudje je navallila vanjo in vzklikala prestrašenim Anglamu, Pem—Pem in Nimi, srečnim družini zmagovalca. Dva imenitna gospoda jih po-

vabita na sprejem pri guvernerju.

Hillary in Tensing počivata nekaj časa v samostanu Tlangboče. Iz vseh vaj Soli Kumbu prihajajo šerpe izkazovat čast otroku Thamiya, ki se je pred 18 leti odpravil za čudovitimi prigodami. Pride tudi Tensingova stara mati in njene prve besede so: »Sedaj, ko si uspel, ti ne bo treba več tvegati življenja po gorah.«

Ko prideta zmagovalca za preostalo karavano v Katmandu, naletita na zelo napeto ozračje. Prva tri sporočila angleške kraljeve, njenega soproga in predsednika vlade, so bila namenjena izključno Britancem. Hillaryju in Huntu so bila podeljena pomembnejša odlikovanja kot Tensingu. Kot odgovor na to podeli kralj Tribhuvana Bir Bikram večje odlikovanje Tensingu in manjši onima dvema. Angleški časnikarji na eni strani, nepalsko ljudstvo na drugi se potrudijo, da se razdor še po-

globi. Obupani Tensing se zaman sprašuje, kjer je zdaj planinsko prijateljstvo. Kljub vsemu slavljenu in čaščenju, v katerem tekmuje ves Nepal, se počuti pošteno nesrečnega.

Pokojaj reši njegov in njegove družine odhod v London. V triumfu, ki ga čaka, si skromni, toda dostojanstveni Tibetaneč s svojim smehljajem osvaja prebivalce glavnega mesta Anglije. Nepisni mož se z vsem svojim nastopom, pokaže prav tako gentlemana kot katerikoli imenitni britanski gospod. Potovanje se nadaljuje še v Svico, kjer ga čaka nadvse priatrno svidenje s prijatelji, ki mu s veseljem razkažejo svoj gorski svet. Končno je utrudljivih doživljajev konec. Zopet najdemo Tensinga v Dardžilingu. Na alpinistični šoli, ki jo ustanavlja, jo, mu podeli mesto direktorja.

Velika pustolovščina je končana, cilj dosežen.

Tega Sherlock Holmes ni vedel

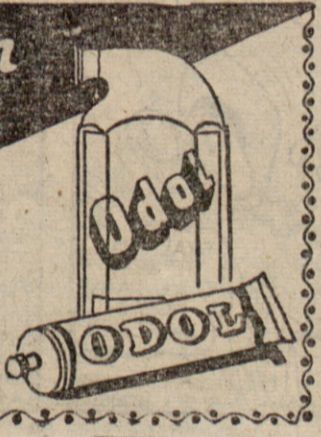
SCOTLAND YARD

Izbrana poglavja iz velikega zgodovinskega romana kriminalista A. L. Philippa

PRIHODNIČ — ZAČETEK

Začni in končaj dan

z Odol higieno!



T T v Amsterdamu

NEKAJ BELEŽK O FILMU IN KINU NA NIZOZEMSKEM

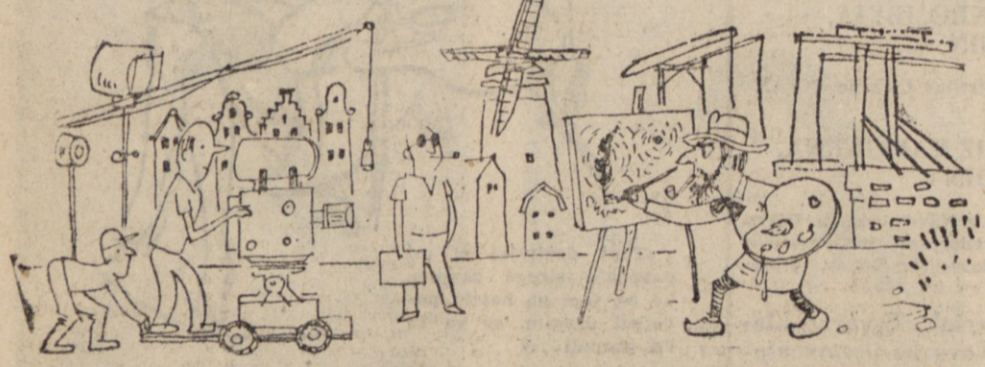
Na poti do znamenitega Stolpa kovancev do Rembrandtovega trga, najbolj živahne mestne četrti v Amsterdamu, zagleda mimoidoči na visoki stavbi velik napis: T T. Pred vzhodom vratarji v modrih uniformah, na glavah kape z značko T T. Velike rdeče neonске črke T T žare v noč. Seveda to ni podružnica našega lista; Amsterdamčani in drugi Nizozemci sicer zadnja leta pridno obiskujejo Slovenijo, slovensčine pa se kljub jezikovnemu talentu ne bodo naučili, čeprav v naših gostilnah najdejo predvsem slovenske časopise.

Theater Tuschinski. Za gledališče zidana dvorana je eden največjih kinov v Amsterdamu



za okrog 1500 gledalcev. Pri blagajni se ne pogovarjaš neposredno z blagajničarko; to opravi vratar, ki vzame denar in vrne željeno vstopnico z drobnico. Veliko stopnišče v atriju je prekrito z ogromno preprogo, bitjeterji popeljuje vaukega obiskovalca na njegov sedež. Precej večja dvorana kot je v našem opernem gledališču, balkoni in galerije v treh nadstropjih, lože in ogromno platno pred odrom. Po tleh preproge, ob vseh sedeh pepelniki. Cena vstopnice je ista kot v drugih manjših kinih.

Vo predfilmih in tednikih je kratek odmor s projekciranem reklamnih diapozitivov. Vmes pa zaigra orkester, to pot uvertura k operi



»Venete žene Windsorske, prodajalke pa vam postrežejo s piljaco in bonboni. Se kratka varietetska točka in platno se spet spusti nazaj. Na sporedu je Remoirov film »French Cancans. Ob posnetkih »cancans« v Moulin Rouge se slika na platnu poveča do neverjetnih dimenzij; predstavljajo si n. pr. platno po vsej površini železne zavese v Ljubljanskem opernem gledališču.

Med predstavo ponudim sosedu jugoslovansko cigareto. Očitno presenečen, se zahvali in začne razgovor. Theater Tuschinski ni pravzaprav nič posebnega; enak je kot leta 1923, ko je bil prvi odprt. Če hočete videti res moderen kino, potem pojdite v City Theaters, je dojal. Zal ni bilo več priročnosti, da bi obiskal tudi to kino dvorano, ki je največja na Nizozemskem.

Močite se, če mislite, da je na Nizozemskem mnogo kinov. V vsej deželi z deset in pol milijona prebivalci je komaj 500 kinov, od tega naj 10 odstotkov s cinemascope sistemom. Poleg teh je še približno 25 potujočih kinov. Letno obišče kino 64 milijonov gledalcev. V nekaterih mestih kot n. pr. Amsterdamu in Rotterdamu, je nekaj zelo modernih in velikih kino dvoran, toda teh je spet zelo majhno število, če upoštevamo velik napredek v drugih vejah arhitekture.

Cinemascope, ki si je osvojil dvorane skoraj povsod v deželah zahodne Evrope, je na Nizozemskem skoraj nepoznan. Nekateri kinematografi sicer predvajajo cinemascope filme na normalnih, le malce povečanih platnih, toda brez stereofonije — plastičnega zvoka. Upravičeno nekaj kina v Haag, kjer so predvajali cinemascope film, ni je pojasnil, da je to edini kino v Haag, ki ima stereofonijo.

»Zakaj pa ne preuredite več dvorane« vprašam.

»Vlada ne dovolji. To je bedasta uredba, ne-jevalno skomlinje z rameni upravnika. Zanimam se, zakaj sorazmerno tako majhno število kino dvoran. Znanec mi zatrjuje: »Nizozemci so najrajši doma. Sicer pa imajo mnoge družine doma tudi televizijo. Čemu bi potem še hodili v kino?«

Toda globlji razlogi so druge. Iskati jih je treba v verskih predsodkih. Tudi v ZDA in drugod po Evropi imajo mnogo televizijskih sprejemnikov in vendar to ni uničilo filma, kot so mnogi napovedovali. Nasprotno. Film se je znašel pred konkurenco in odgovoril z izboljšanjem in moderniziranjem predvajanja. Tako se je tudi rodil cinemascope sistem, si-

roko platno, ki ga noben, še tako velik tele vizijski sprejemnik ne more nadomestiti.

Protestantske cerkve na Nizozemskem zlasti kritično motri in odklanja film. Poleg državne cenzure za predvajanje filmov so v posameznih krajih, pač sorazmerno z vplivom cerkvenih oblasti, še posebne cerkvene cenzure. Medtem ko se katoliške cerkvene oblasti na pr. v Nemčiji ali Italiji zadovoljeje z objavljanjem ocen o filmih v časopisu in oglaših na cerkvenih vrzlih ter prepovedajo izbiro vernikom, so protestanti v tem oziru mnogo bolj radikalni. Film, ki jim ni po volji, sploh ne pride na program. Edino, kar ne samo tolerirajo, marveč celo podpirajo, so filmi z versko vsebino, na pr. film o Lutherovem življenju. Tu načelni pomisleki odpadejo.

Pomniju nekaterih kulturnih delavcev je treba v tem iskati tudi odgovor na vprašanje, zakaj Nizozemska kljub visoki industrializaciji in tehniki nima svoje lastne filmske industrije. Ni morda predvsem pritisk ameriške in nemške angažee in francoske filmske produkcije na nizozemski filmski trg ovira za razvoj nacionalnega filma. Subvencija države za filmsko industrijo je zelo majhna — komaj 302.500 guldnov na leto. Pred vojno je bilo v Nizozemski nekaj filmskih atelejev, po vojni niso naredili skoraj ničesar. Poslanci protestantske vere v nizozemskem parlamentu vselej zelo skeptično gledajo na film, češ da ima slab vpliv na ljudi in še to, tako majhno vsoto, namenjeno razvoju filma, je težko spraviti v proračun in jo izglasovati. V ministstvu za prosveto, umetnost in znanost se ukvarjajo s filmskimi problemi samo dva uradnika. V tem ministstvu so do nedavnega imeli protestanti svojo trdnjavo; šele z imenovanjem drugega ministra so se razmere spremenile in nastavljeni so bili tudi uradniki katoliške veroizpovedi.

Na letošnjem filmskem festivalu v Benetkah se je Nizozemska predstavila s svojim prvim igranim celovečernim filmom — Ciske de Rat. Film je melodramatična zgodba o dečku Ciske, čigar oče je na morju, mati pa otroka zanemari in z njim slabo ravna. Zanimivo je, da je ta film režiral nemški režiser Wolfgang Staudte, čeprav sicer Nizozemci ne gledajo Nemcev s prijaznim očesom. Film o enem največjih nizozemskih slikarjev — Vincentu van Goghu je v krajih, kjer je van Gogh resnično živel in delal, začela snemati ameriška družba MGM s Kirkom Douglasom v naslovni vlogi. Scenarij za film je napisan po znanem romanu »Sla po življenju« trvinga Stona in po pismih, ki jih je van Gogh pisal svojemu bratu. Zanimive in privlačne nacionalne teme izkoriščajo torej drugi.

Pač pa je mnogo bolj razvita nizozemska produkcija dokumentarnih in kulturnih filmov. Dohodki od predvajanja v domačih kino dvorah krijejo 90 odstotkov stroškov proizvodnje. Skoraj v vsakem mestu so posebni kinematografi, kjer vrtijo samo dokumentarne filme in tednike. Predstave trajajo po 30 do 60

minut in so običajno zelo dobro obiskovane. Tak kino — Cineac v Amsterdamu upravlja n. pr. časopis za trgovino in industrijo. Vsi filmi v Nizozemski so predvajani v izvirni izdaji in opremljeni s podnaslovi; stroški za sinhronizacijo bi bili previsoki. Cene vstopnicam so razmeroma visoke: 1 do 3 gulden, kar pomeni približno sto do tristoletnko povprečne delavske plače. Non stop sletena na Nizozemskem ne poznajo prodajne se začena-je ob določenih urah, začnajo ob 21.30 uri. Kaditi je dovoljeno samo v nekaterih dvorah, ki niso tako števline.

Poučen primer: Wageningen je mesto s približno 25.000 prebivalci in ima svetovno znano agronomsko visoko šolo z 800 študenti in 48 inštituti. Toda v mestu sta samo dva kinematografa, zelo slabo obiskana. Na sporedu so sami stari filmi; nove je treba gledati v Amhemu ali drugih mestih. DUSAN BIBER

Dva jubileja v filmu »Mala Jole«

Na Hvaru in bližnjih Peleški otokih so začeli snemati filmsko komedijo »Mala Jole«, v kateri igra glavno vlogo mlada žena — mornariški oficir. To vlogo so zaupali doslej neznani Kseniji Domijan. Poleg nje pa nastopata Se Dejan Dubajić, ki mu je to že trinajsti film, v katerem igra, in Antun Nalis, ki mu je »Mala Jole« deseti film z glavno vlogo. Poročajo, da bomo film videli v naših kinematografih že spomladi. (MB)

Družina Roosevelt

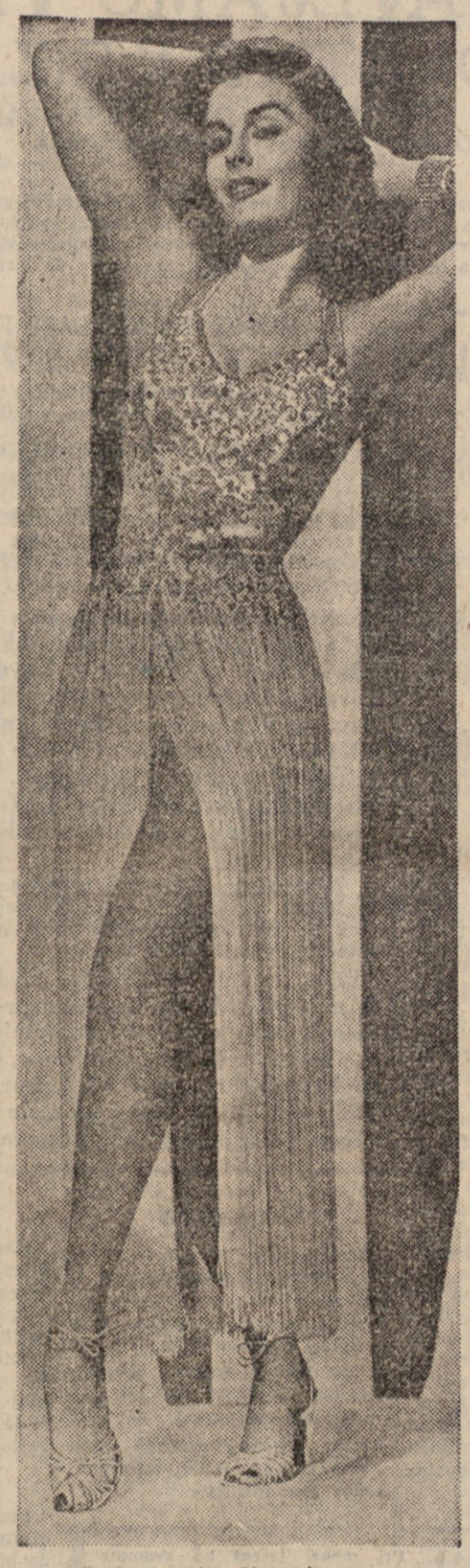
je dala svojo privolitve za filmanje življenja in dela Franklina D. Roosevelta. Predvidevajo, da bo vloga umrlega predsednika ZDA igral Spencer Tracy.

Kako postane filmska zvezda?

Na to tiho vprašanje nešteti mladih in za film navdušenih ljudi odgovarjajo v istoimenski nemški filmski komediji režiser Teo Ling in igralci: Nadja Tiller, Harald Juhnke, Bibi Johns, Peter Garden, Oscar Sima in drugi.



TIP LAYE RAKI OSVAJA NEMŠKO FILMSKO PLATNO. Ovalni obraz, drzno vzbočene obrvi, ozek, vendar malce top nos, poudarjene slovanske ličnice, temne oči in, če le more, dolgi temni lasje — to je tip, ki se zadnje čase vse bolj uveljavlja v nemškem filmu. Naši silki kažeta na levi Jester Naefe v filmu »Mamička« in na desni Layo Raki v »Zaprtilih poteh«. Obe sta si menavadno podobni.



Elaine Stewart

JUGOSLOVANSKO-BURMANSKI FILM

»KIANŠITA«

Vin-Min-Tan, lepa burmanska filmska igralka je zapustila izreden vtis s svojo igro v ameriškem filmu »Škratna dolina«, kjer je bil njen partner Gregory Peck. Prihodnje leto pa jo bomo spet videli v barvnem filmu, ki nosi naslov »KIANŠITA«. Toda to še ni vse... Film bo jugoslovansko-burmanski koprodukcija. Scenarij sta napisala Burmanec SVE-DON-VE in Jugoslovian OTO DANES in bosta tudi režirala film, ki ga bodo skoraj začeli snemati v Burmi. Glavno vlogo bo igrala simpatična VIN-MIN-TAN, zgodba pa obravnava zgodovinsko legendo iz življenja Burmancev v njihovi junaški srednjeveški preteklosti. (MB)

Paberki iz ameriških filmskih atelejev

Bette Davis se je po dolgi bolezni spet z vso vmeno vrgla na delo. Zdaj igra »Deviško kraljico« v režiji Henryja Kosterja. Družba Fox si prizadeva prikazati elizabetansko dobo v vseh podrobnostih in se nadeja, da bo osebnosti življenja lačne in starih kraljice Elizabete I. najbolj verno oživila Bette Davis, ki je prestudirala že vse zgodovinske zapiske o njej. Film snemajo v cinemascope.

Režiser Edward Dmytryk je povabil v Hollywood lepo Marie Tsien, da bi sodelovala v Bogartovem filmu »Božja levica«. Prikupna orientalka je doma iz Hongkonga in je prišla v New York študirat, obenem pa se je preživljala kot manekenka.

Na mehiški obali, ki je posebno priljubljena za snemanje v cinemascope, pripravljajo film »Sedem zlatih mest«. Napeta zgodba je vzeta iz časov, ko so Španci zasedli Kalifornijo. Indijansko princico bo igrala Rita Moreno, njena partnerja pa Richard Egan in Michael Rennie.

Lee J. Jacob bo v najnovejšem Bogartovem filmu »Božja levica« igral plašatega in arogantnega oficirja. Lee J. Jacob je že znan igralec in njegove karakterne vloge so mu prinesle zavidljiv uspeh (mi smo ga videli v filmu »Plačilo za strah«). Tudi ta film bodo posneli v cinemascope.

»Modri angeli«, s katerim sta zaslovela Emil Jannings in Marlene Dietrich, bo za svojo 25-letnico drugič filman v Nemčiji. Glavna igralka še nista znana.

Gershwinovo operto »Porgy in Bess« bodo filmali v Španiji — po sedanjih poročilih s španskimi igralci.

ki jih bomo Filmi gledali

»DEKLE Z NEAPELSKIH ULIC« — ameriški barvni film
Proizvodnja: MGM 1954
Scenarij: Helen Deutsch
Režija: Richard Brooks
v glavnih vlogah: Lana Turner, Pier Angel, Carlos Thompson

Ko ostane Madeline v Neaplju brez sredstev, potrebnih za preživljanje, ji ne preostane drugega, kot da se spet spomni svoje — lepote. Hitro zapelje mladega glasbenika Ciccio, ki jo povabi na svoje stanovanje katerega deli z Ninom. Nino je mlad pevec in nastopa v sodobni kavarni zaljubljen je v Liso, hčerko svojega delodajalca. Toda Madeline nima ustajenega okusa in kaj hitro ugotovi, da je Nino precej lepši in simpatičnejši od svojega prijatelja. Na sam poročni dan se ji posreči prigovoriti ga, da pobežne z njo. Toda njuna sreča je kratkotrajna. Prepričani in zmedeni sta na dnevnem redu. Medtem ju odkrije zapuščen in ljubosumni Ciccio. Sprva ju je sicer nameraval ubiti, toda kmalu se zave, da Madeline ni vredna niti tega napora Nino, ki je še vedno vega neumen na Madeline, se skuša z njo pomiriti, toda ona ve, da bo srečnejši z Liso in ga zaradi tega odbije ter se dela, kot bi iskala spremembe in nova poznanstva.



Lana Turner si je pustila za vlogo neapeljske cipe prebarvati svoje svetle lase v temno rjavo, da bi bila vsaj po znanosti podobna Italijanki. In Metro Goldwyn Mayer je dovolil otročji, da se je s tem filmom pojavil tudi v Evropi, kjer vsakdo vidi in čuti, da je Lana Turner sicer zelo zala, toda vsakdo anglosaško deklet, ki ji za portret neapeljske pocestne cipe razen las manjka vse drugo... Da ne bi bil MGM osamljen, mu je avistiral zagrebško podjetje za uvoz filmov Croatia, ki je ta film odkupilo za predvajanje v naši državi.

Vojna v Indekini na filmskem platnu

Režiser nepozabnih »Prepovedanih iger« René Clement ima novo idejo. V Indekini hoče snemati film s Silvano Mangano in Montgomeryjem Cliftom. Pravkar pa se snema film »Gervaise« z Mario Schell in Francisom Perliom po romanu Emila Zolaja »L'Assommoir«.



NA DIVNJEM ZAPADU

KO JE JUTRANJE SONCE POSIJALO ČEZ VIŠOKE PLANINE STA DVA SAMOTNA LOVCA JEZDILA PO SKALNEM GREBENU...

RES SVA PRVI V TEJ DIVJINI: IMA VA PA DOBRO OROŽJE IN HRABRO SRCE.

DAJ SVA TOREJ NA DIVNJEM ZAPADU: UPAM, DA BOVA DOZVELA KAJ ZANIMIVEGA...

O TEM NE DVOMIM... GLEJ, DIMI!

POGLEJVA, KDO TABORI V KOTLINI.

ZVITOREPEC IN TRDONJA STA SE SPUSTILA PO STRMEM POBOČJU PROTI SKRIVNOŠTINEMU OGNJU...

BELEC JE!... ZAJTRK SI KUHA, NI VIDE TI NEVAREN, STOPIVA K Njemu.

DOBRO JUTRO, STARI! S SVOJIM DIMOM BOŠ SE INDJANCE PRILICAL... SE JIH NIČ NE BOJIS?

SKRBITA RAJE ZA SVOJI KOŽI, MIA DIDA, ČE SE NE MOTIM, STA NOVINCA...

RES SVA PRVI V TEJ DIVJINI: IMA VA PA DOBRO OROŽJE IN HRABRO SRCE.

ČEMU SE PA POTIKATA TOD? KAJ NE VESTA, DA SE TO INDJANSKO OZEMLJE IN DA POGLAVALI VE-LIKA NOGA VSAKEGA BELCA SKALPIRA.

NE BOJIVA SE, VE-LIKE NOGE, ZELI-VA SI PUSTOLOV-ŠČINI!

NA SVOJA SKALPA BOVA PA ZE PA ZILA!

NO, ČE SI ZELITA DOGODIVŠČIN, SE MI KAR PRIDRUŽITA, MARŠ! KAJ VAJU BOM NAUČIL, VIDVA PA MI LAHKO POMAGATA, DA SE MAŠČUJEM, VELIKI NOGI!

POGLEJTA!! NAJLEPŠO FRIZURO NA VSEM DIVNJEM ZAPADU SEM IMEL, PA MI JO JE ODNESEL, MOJA ČREPINJA KLIČE PO MAŠČEVANJU!!

VELIKI NOGI? O PRAV RADA TI POMOREVA! KAJ TI JE PA STORIL?

SKALPIRAL JE JE? ČEMU PA NE NOSIŠ LASULJE?

LASULJO?! SAJ JO BOM NOSIL, TODA NAPRAVIL SI JO BOM IZ VRANJEČERNIH LAS, VELIKE NOGE!

NU, KAJ PRAVIS, ZVITOREPEC? JAZ GREM Z NJIM, NE BO JIM SE, MENI NIMAJO ČESA VZETI, TODA TAKO LEPEGA ČOPKA, KOT JE TVOJ, NE BI NOSIL PRED NOŠ TUKAŠNIM LASOLARJEM, HI, HI...

IZZA PEČINE JIH JE VEG ČAS OPAZOVALO OSTRO OKO OGLEDUHA DIVJEGA PLEMENJA MOKASINOV...